

H. F. Ewald

Liden Kirsten

Bibliotek 1800

H. F. Ewald

Liden Kirsten

En kærlighedshistorie fra kong Hans' dage

eBibliotek 1800

2025

Ophavsret og brugsbetingelser

Copyright and conditions of use

H·F·EWALD

Liden Kirsten

Gyldendalske · Boghandels · Forlag

1. Over stok og sten

For fire hundrede år siden så det anderledes ud på den af Limfjorden omflydte frugtbare ø Mors end i vore dage. Nu er den en bar højslette, hvor vinden ikke møder nogen synderlig hindring, men dengang var der ikke så lidt skov, og flere strækninger, som nu bærer korn, dækkedes af den brune lyng. Dog var det ikke storskov, og det var ikke bøgen, som bredte sin løvrige krone der. Det meste var ungskov og krat, hvor ærværdige ege som en slagen hærs veteraner ragede op og udstrakte deres knudrede grene over buskene og skovens små ymper.

Ligesom disse kæmper herskede i skovene, således spillede de adelige sædegårde herrer blandt bøndernes lave huse. Øen var som spækket med dem. Vel var ingen af dem mægtige borge, men de lave, stærke huse var dog næsten alle omgivet af volde og grave, som holdtes vedlige, uagtet man nu i lange tider ikke havde haft brug for disse værn. Siden Niels Ebbesens dage havde ingen fjende været oppe i Jylland, og bonden, som havde prøvet på at afryste adelens åg, var blevet så grundigt kuet, at han ikke mere vovede at kny.

De fri, adelige mænd og kvinder stængede sig derfor ikke inde på deres gårde, vindebroerne blev sjældent ophejsede, og deres hængsler rustede. Øens herrer kunne færdes trygt og uden væbnet følge i deres skove og på deres heder.

Dog var det usædvanligt og efter de tiders strenge ydre tugt heller ikke sømmeligt, at kvinder færdedes uden ledsagelse; men ikke desto mindre red to unge jomfruer en af de sidste

dage i maj måned i året 1498 alene ud fra herregården Sø og over heden nord på til Feggeklit, øens yderste, nordlige landtunge. De mente, at de ubemærkede kunne tage sig denne frihed på dette ensomme strøg. Rigtignok gik der en færge over det smalle sund mellem Feggeklit og Hannæs, men færdslen ad den vej var kun ringe.

Det var en kold forårsmorgen. Der blæste en skarp vind fra nordvest, for i disse nordlige egne har varmen jo aldrig haft hast med at komme. Men himlen var klar, og solen kastede sine stråler over Limfjordens blinkende vand og over kysten på den anden side sundet. De to unge ryttersker nød udsigten og den friske søluft, idet de i tavshed red efter hinanden langs klintens vestlige kant. Begge var de indhyllet i kåber, hvis hætter dækkede deres hoveder, så at deres skikkelsers omrids ikke trådte skarpt frem.

Dog var det tydeligt, at hun, som red forrest, var den højeste og slankeste af dem. Under kanten af hendes hætte lyste et par store, blå øjne med et muntert og dristigt blik, mens solens strejflys faldt over hendes skarpt skårne træk, den bøjede næse, de fyldige, sanselige læber og den lange hage. Hun sad rankt og sikkert i sadlen, uagtet den kun var en til damebrug omdannet herresaddel. Den eneste damesaddel på Sø havde nemlig vist sig at være i uorden, men den dristige rytterske lod sig ikke skræmme af så lidt. Hesten var af landracen, tung og langhåret.

Et ganske andet syn frembød hendes ledsagerske. Hun red en fint bygget, smuk, sort hoppe og sad med magelig ynde i sin stadselige tværsaddel. Hun var mindre af statur og fyldigere, skønt dog smal nok om sin midje. Hendes træk var bløde, hendes kinder runde og friske, men den lille lige næse og den

yndigt dannede mund gav dog hendes åsyn et særegent præg af finhed. Hendes blik var bly, men der syntes at være dybere til bunds i hendes gråbrune øjne end i hendes ledsagerskes glimrende blå. Det var et drømmende, søgende blik, som viste, at den attrå, der boede i hendes hjerte, endnu ikke havde fundet sit mål; men det var tillige et strålende blik. Enten disse øjne var tungsindigt tilslørede, eller de lyste af munterhed og skælmeri, udøvede de en dragende magt. Men om dem kunne det siges, at de ikke vidste, hvad de gjorde. Hun var kun sytten år gammel, og den første ungdoms hele blufærdige jomfruelighed var over hende. Den anden jomfru derimod havde en moden kvindes selvsikre væsen, uagtet hun også var ung nok, kun to og tyve år.

Da hun blev en knøs va'r, som gik noget derfra og vogtede får med en hund, standsede hun sin hest.

"Hej, du Lasse," råbte hun, "kom hid, og hold vore heste!"

Lasse drejede sit hvidhårede hoved og så derhen med en ægte morsingboers sindighed og varsomhed; men da han var blevet klar på, hvem det var, der kaldte ad ham, kom han hurtigt springende. Han kendte godt jomfru Edel Mikkelsdatter Jernskæg, som var til huse hos sin morbroder, Jep Andersen Grubbe på Sø, og hesten, som hun red, gamle brune Blis.

Dog var det især synet af den anden jomfru, der gav hans tunge ben fart. Det var nemlig Kirsten Nielsdatter Skram fra Frøslevgård, Liden Kirsten kaldet i folkemunde. Det var et kælenavn, som menigmand havde givet hende, ikke nærmest fordi hun var lille, men fordi hun havde været på Mors fra sin barndom af, og fordi hun var mild og huldsalig og altid viste sig rundhåndet. Det havde Lasse erfaret, når han med sin fader, en bonde i Sejerslev, var til hovarbejde på sø, hvor jomfru Kirsten

undertiden opholdt sig som gæst. Hun var tillige i hans øjne skøn som en engel, hvorfor han nu stod og stirrede på hende, mens jomfru Edel, der var sprunget af hesten let som en vind, hjalp hende af sadlen.

Efter at Lasse havde fået mange formaninger om at passe på hestene og holde sin hund rolig, gik jomfruerne helt ud på klinten. Edel tog kåben af og lod vinden lufte det lange, gule hår, som bølgede ned ad hendes ryg, kun sammenholdt af et perlebånd om hovedet. Kirsten bar sit hår på samme måde, men da hun kun slog hætten lidt tilbage, blev hendes silkebløde, brune hår ikke synligt i hele dets fylde. De gik helt ud på klinten, som sænker sig brat, og hvor de havde fjordens vande et halvt hundrede fod neden for sig. Der satte de sig på en lav borgvold, en rest fra gamle dage.

"Her drager man vejret frit," sagde Edel. "Det gør ved Guds moder også vel at kunne skue vide ud, bort fra denne elendige ø."

"Men hvor er stedet?" spurgte Kirsten.

"Stedet?" gentog Edel og gav sig så til at le. "Så du har endnu den gamle krønike i hovedet? Jeg tænker, at vi sidder på stedet. Her stod nok Fengos borg, her steg han i land, dræbte sin gode broder Horvendil og tog hans hustru til ægte."

"Men sønnen Amlet hævnede sin fader," sagde Kirsten, idet hun så hen for sig med et drømmende blik.

"Ja, de siger så, Kirsten! Men det er vel kun en fabel. Jeg er nu lige glad, hvordan det så har sig dermed. Hvorfor sysler dine tanker med sligt?"

"Jeg ved det ikke, Edel! Det kommer vel af, at der skete så meget dengang, men nu sker der så lidet, som det er værd at

ofre en tanke. "

"Nu, det er der noget i," svarede Edel. "Det passer i hvert fald godt på os morsingboere. Stundom, når jeg sidder ved rokken i fruerstuen på Sø, tykkes jeg mig at være en på en borg indslumret Tornerose; skønt det skal Gud og alle helgener vide, at en borg er det gamle hus på Sø ikke."

"Det er ikke alene det, Edel! Mændene er ikke mere, som de fordum må have været, men ganske uridderlige og lavt tænkende."

"Ej," udbrød Edel, "der bryder du jo staven over alle de gæve ungersvende, der sværmer om dig som sommerfugle om en rose. Hvis de ikke har anstrengt sig med ridderlighed i deres bejlen til dig, så ved jeg ikke hvad! Venter du, at en af dem skal komme og voldføre dig, ride bort med dig i favnen, lige som Bonde Due gjorde ved Johanne Andersdatter i vore fædres tid?"

"Hvilken snak, Edel!"

"Nu, Kirsten, jeg ville ønske, at jeg havde så mange bejlere på stien, som du! Men sligt times ikke så fattig en jomfru som mig."

Edel sagde dette i en bitter tone. Hendes ærgerrige sjæl havde svært ved at bære de ringe kår, som var faldet i hendes lod. Det var gået tilbage med hendes fordum rige og navnkundige slægt. Hendes fader, Mikkel Andersen, havde forødt sit gods, men han havde gjort det, som værre var, idet han efter sin første hustrus død havde ægtet en ufri kvinde, en guldsmeddatter. Fra det øjeblik af var opholdet i hjemmet blevet Edel utåleligt. Hun forlod sin fader i vrede, rejste over til Jylland og kom i havn hos sin morbroder på Sø, hvor hun nu spiste nådsensbrødet.

Kirsten derimod var en rig pige. Hun havde efter sin fader, Niels Skram, arvet den skønne hovedgård Mattrup nede ved Horsens og efter sin moder, Cæcilie Jensdatter Frost, en halvpart i Frøslevgård på Mors. Der var hun kommet i huset hos sin moster, fru Else Jensdatter Frost, fordi hun tidligt havde mistet begge sine forældre. Fru Else og hendes mand, Albert Skeel, var altså blevet hendes plejeforældre, og hos dem var hun blevet opdraget sammen med deres eneste barn, Birthe, der således både var hendes søskendebarn og hendes plejesøster.

"Jeg under dig alle mine bejlere, Edel," sagde Kirsten. "Jeg er led ved dem, og dog må jeg for deres skyld døje vrede og hårdhed af moster."

"Ja, hun vil ikke give dig bort, det er åbenbart. Det ville hue hende bedst, om du forblev ugift alle dine dage, al den stund din part af gården så engang ville tilfalde hende eller hendes arvinger. Dog ville det være bedre, om du lagde dig til at dø med det første, for da ville hun selv blive eneejer af Frøslevgård."

"Skam få du, Edel, så ringe du tænker om min moster! Ond er hun ikke, kun nidkær på Birthes vegne. Give Gud, at en af ungersvendene ville begære hende af hendes forældre og hjemføre hende, så ville moster blive mild, og vi kunne leve fordrageligt med hinanden."

"Men det sker næppe, Kirsten! Sære måtte de unge karle være, om de lod dig sidde og lagde sig efter Birthe, som hverken i rigdom eller fagerhed kan måle sig med dig. Før du er borte, bliver Birthe aldrig gift; men hun kan endda vinde med, for at du snart bliver gift og hjemført trods alle fru Elses kunster, det regner jeg for at være lige så sikkert, som at sol står op i morgen,"

"Du gør mig ræd ved den ilde spådom, Edel! Men det har ingen fare. Når jeg selv strider imod, og moster jager bejlerne fra mig, så skulle det gå underligt til, om jeg ikke fik held til at blive jomfru alle mine dage."

"Ha, ha!" lo Edel. "Der er langt til dine dages ende, tør vi håbe. Et barn på sytten år kan snakke, som du gør, men livet vil lære dig noget andet. Den rette har ikke vist sig endnu, det er tingen; og herremændene her på Mors er jo også kun småfolk. Men lad os dog holde mønstring over ungkarlene. Der er nu først Albert Mus her på Ullerup –"

"Den lille, visne karl!" udbrød Kirsten. "Han er for sød i sin mund, slesk og falsk. "

"Så er der Niels Kaas på Jølby –"

"Nej tak, Edel! Han bor for nær ved vor dør. Vi kender ham ud og ind, det svin han er, en fyldehund og en slagsbroder."

"Men Sorte Jørgen da?" spurgte Edel videre. Således kaldtes Jørgen Høg til Ørndrup på grund af sit ravnsorte hår og sin mørke lød. "Han er dog en statelig svend, stor og stærk, fører sig smukt og er høvisk nok i al sin færd. Hans gård er da også bedre end de andres."

"Nej, Edel, nej, allersidst ham! Der er mord i hans øjne. Jeg gyser, når han ser på mig. Han stirrer altid og siger så lidt, hans tanker er sikkert onde. Men hvordan det end har sig med ham, så er jeg sikker på, at hverken han eller nogen af de andre eftertragter min person, men kun mit mammon."

"Det skal du dog ikke være så sikker på! Men i hvert fald tænker du deri som en stor tosse. Ingen anden jomfru, jeg kender, ligner dig i det stykke. Du bør tværtimod mene, at den

bejler, der ikke skønner på din gode gård, er en vindhas, upålidelig og ikke værd at have."

"Nej, hvor du er gammelklog, Edel! Vær vis på, at mange jomfruer tænker som jeg, om de end for faders og moders skyld ikke vover at sige det. Men for mændene er i disse uridderlige tider gods alt, kærlighed intet. Selv de bedste af dem sætter vel, når det kommer til stykket, en gård over et hjerte. Derfor tænker jeg, at kan jeg ikke slippe, da vil jeg stå mig bedst ved at få en fattig mand. Han vil vel elske mig højere, fordi jeg gør ham rig."

"Bild dig det ind! Hvis han da ikke er et rent får, så vil han netop blive en strengere herre, mere bange for din indgriben, mere øm over sin myndighed."

"Edel, dit hjerte er af sten!"

"Og dit af voks, Kirsten! Så surrer der også så mange tanker i dit lille hoved, som bier i en kube. Du spænder buen for stramt og sigter for højt, hvad elskov angår. Du har læst for mange ridderkrøniker og sunget for mange elskovsviser. Når den rette kommer, hvor vil da ikke dit hjerte stå i brand! Da se Gud og alle hellige i nåde til dig og bevare din forstand!"

"Jeg venter mig ikke noget så farligt," svarede Kirsten overmodigt, idet smilehullerne i hendes kinder kom frem. "Han, du kalder den rette, kommer vel aldrig. Alle de mænd, jeg hidtil har set, ligner ham ved Guds moder så lidet, som en krage ligner en falk."

De havde siddet så fordybet i samtale, at de ikke havde lagt mærke til, at færgen fra Hannæs var gået over; men nu vækkedes de ved larmen, da den lagde til broen. Edel rejste sig og så ned.

"Der er nogle herrer med deres heste og svende," sagde hun. "Ved Guds moder – tror jeg ikke, at to af dem er Jørgen Høg og Albert Mus."

"Hvad siger du!" udbrød Kirsten, idet hun sprang op. "Da må vi afsted. Ikke for meget godt vil jeg møde de to karle ene her på heden."

"Jeg er dog hos dig," svarede Edel, "og jeg er i mine egne øjne ikke noget dårligt værn for din blyhed; men som du vil!"

De gik så hurtigt tilbage til hestene, som de fandt i god behold. Edel hjalp Kirsten i sadlen, og derpå fik hun selv en håndsrækning af Lasse. Men han var ikke øvet i staldtjenesten og gav hende så kraftig en hjælp, at hun nær var kommet over hesten og ned på den anden side. Dog blev hun i sadlen, men således, at hun kom til at sidde over skrævs som en mand.

"Det gør intet, således rider man dog bedst," råbte hun muntert, idet hun trak skjorterne ned over sine veldannede ben, som vare blevet vel meget blottede, og hvis smukke form viste sig i de stramme hoser.

Hun red så efter Kirsten, som ikke havde ventet på hende. I begyndelsen gik det raskt nok, fordi Lasses hund med rasende gøen satte efter brune Blis og ville bide den i benene, men da hunden var blevet kaldt tilbage af Lasse, sagtnede den gamle, stivbenede hest farten, og nu havde Kirsten fået så stort et forspring, at Edel opgav ævred og red videre i skridt.

Hun var imidlertid ikke kommet ret langt, førend hun hørte hovslag, vendte sig i sadlen og så, at en rytter nærmede sig i fuldt firspring. I en fart fik hun det højre ben tilbage over sadlen og havde lige fået sat sig sømmeligt til rette, da rytteren

indhentede hende, parerede sin hest, en skøn, lys skimmel, råbte: "Ej se!" og hilste høvisk.

"Nej, er det eder, Erik Styggesen," udbrød Edel, idet hun blev rød i kinderne ved tanken om, at han muligt havde set hende gøre den mislige bevægelse med benet over sadlen. "Hvad har dog ført eder op til Mors? Er kongen i farvandet?"

"Nej," lød svaret, idet de red videre sammen, "Men dog på vejen op til Viborg. Jeg har været i Hans Nådes ærinde ovre i Thy og skal nu støde til ham i staden."

Erik Styggesen Rosenkrantz var en af kong Hans' hofsinder. Edel havde for et par år siden truffet ham i København, den eneste gang hun havde været til hove. Ved den lejlighed havde han trådt en dans med hende, og da hun nu så ham ind i hans smukke, frejdige åsyn, mindedes hun ikke uden sindsrørelse den glade dag. Dengang var hendes hjerte ikke af sten. Det havde banket, da Erik Styggesen med sin kraftige arm førte hende så sikkert i dansen, og hun så ham ind i hans blå øjne. Det syntes hende, at hun dengang havde fået et varmt blik til gengæld. Han var den mest ridderlige mand, hun var truffet på, en af de få, som ved det blotte syn indgyde tillid. Edels hjerte havde banket, men nu var det forbi. Heller ikke var han rig nok til, at hun følte sig fristet til at lægge sig efter ham. Den arvepart, han havde fået ud af sin fædrenegård, Hevringholm, var næppe nogen stor herlighed.

"Og I lever nu her på Sø hos eders morbroder," sagde Erik, mens alle de tanker fo'r gennem Edels hoved. "Albert Mus, som kom over med, fortalte mig det; men dog ville jeg forsvoret, at jeg skulle træffe eder her, alene på den vilde hede."

"Albert Mus, hvor blev han af? Og Jørgen Høg? Jeg så, at de var i færgen, men eder blev jeg ikke va'r."

"Da var jeg der dog. De andre er redet med svendene ad landevejen. Jeg fik lyst til at gøre et lille slag over heden. Jeg har ensomhed kær, og, mellem os sagt, så var de to rejsefæller ikke selskab efter mit sind. Albert Mus er en vindhas og sladrer som en skade, men Jørgen Høg er mig især imod. Han er trættekær og lumsk, ret en skummel karl. Han hader mig, fordi jeg engang, da han opførte sig uhøvisk ved hove, måtte irettesætte ham. Men sig mig dog, hvem var den rytterske, der red foran og forsvandt som et lyn?"

"Det var unge Kirsten Nielsdatter fra Frøslevgård. Hun er i disse dage vor gæst på Sø."

"Så det var hende! Albert Mus talte om hende og sagde, at hun er en såre knibsk jomfru. Jeg har set hende engang på Mattrup, mens hendes fader Niels Skram endnu var i live, men dengang var hun kun et barn."

"I må vide," sagde Edel, "at stakkels Kirsten er meget efterstræbt. Der er snart ikke en ungersvend her på Mors, der ikke har været ude efter hende, men mest nærgående har disse to været, og så deres fælles ven, Niels Kaas på Jølby. Det undrer mig, at disse tre trods medbejlerskabet er svorne venner; men de samstemmer rigtignok i alt andet. Måske agter de at kaste lod om jomfruen."

"Hvad," udbrød Erik, "er hun en sådan, at hun således giver sig hen?"

"På det lav nej!" svarede Edel, men råbte så, idet hun pegede fremad: "Gud hjælpe os, der ligger hun! Hun er faldet af hesten."

Erik Rosenkrantz gav sin hest af sporerne og nåede hen til stedet før Edel. Kirsten sad på en lyngtue og holdt tøjlen i sin højre hånd. Hesten stod rolig ved siden af hende. Erik så, hvorledes det havde sig. Sadlen var drejet rundt med hende.

"Skam få den stalddreng, som spændte sadelgjorden," sagde han. "Er I kommet vel fra det?"

"Så nogenlunde," svarede Kirsten, men hendes åsyns bleghed viste, at hun følte smerter. "Barbara er tålig. Jeg fik hende standset, da sadlen skred. Men min venstre hånd smerter. Jeg greb for mig med den i faldet."

"Lad mig se den," sagde Erik, idet han sprang af hesten. "Jeg forstår mig lidt på badskærkunsten. Men først bør jeg give mig til kende for eder. Jeg er Erik Styggesen fra Hevringholm, en gammel ven af Edel Mikkelsdatter – ej, der har vi hende!"

"Nu, det må jeg sige, Kirsten, at du er vel faren," udbrød Edel, idet hun standsede den pustende, brune Blis. "Det kommer der ud af at ride gal over stok og sten."

"Der er nok ingen stor ulykke sket," sagde Erik. "Vil I holde min hest et øjeblik, jomfru Edel, da skal jeg undersøge hånden, om dens skønne ejerinde vil tillade mig det."

Derpå tog han Barbaras tøjle, hængte den om sin venstre arm og talte beroligende til dyret, mens Kirsten rakte ham sin dårlige hånd. Han tog varligt på den, men dog strømmede blodet raskere gennem årerne ved berørelsen. Blikket fra hans funklende blå øjne gik hende underligt gennem sjælen, og hun blev blussende rød. Så tog han fastere på hånden, og trods smerten derved tålte hun det uden at skrige. Hun følte en uforklarlig glæde ved at være i hans hænder, og dog var han

hende ganske fremmed. Hun mindedes ikke at have set ham før.

Han tog nu et silkeklæde frem af sin vams og bandt det jævnt fast om håndleddet, men han syslede længe med det.

"Så," sagde han omsider, "nu er hånden vel hyttet."

"Det er den vist," sagde Edel smilende. "I gav eder god tid med det arbejde!"

"Ja," svarede Erik, "hastværk er lastværk." Men sagen var, at aldrig før havde så fin og blød en hånd ligget i hans. "Når I nu kommer hjem, jomfru Kirsten," vedblev han, "da bør I lægge kolde, våde omslag på og skifte dem flittigt."

"Følg helst med til Sø, og tag selv vare på jomfruen," sagde Edel. "Siden I har begyndt på den doktoreren, bør I også føre den til ende."

"Det er dog ikke sagt, at det ville være jomfru Kirsten til behag, " svarede Erik, mens Kirsten sad og så ned for sig. "Men jeg tør det heller ikke. Kongens tjeneste går før alt, og jeg har ikke megen tid at give bort, om jeg skal nå Viborg i rette tid."

I det samme raslede det over heden. Det var Albert Mus og Jørgen Høg, som kom farende fra den nærliggende landevej, både med deres egne og Erik Rosenkrantz' svende.

"Ho, ho!" råbte Albert Mus med sin skingrende røst, "så I fangede dem begge to, Erik Styggesen! Men hvad ser jeg! Det er jo Edel Mikkelsdatter og liden Kirsten! Der gjorde I ved min helgen et ædelt bytte. "

"Bytte?" gentog Edel. "Hvad er eders mening med slig uhøvisk tale?"

"Det var ikke ilde ment," svarede Albert Mus, "Men I er nu altid så kort for hovedet, jomfru Edel, og tåler ikke skæmt."

"Nu," sagde Sorte Jørgen i en spydig tone, "eftersom Erik Styggesen gerne render efter skørter, så er det intet under, at han ville vide, hvad det var for to kvinder, der jog over heden, som om Fanden var efter dem."

"Fanden," sagde Erik i en skarp tone, "er ikke her, med mindre han skulle være kommet i eders følge, Jørgen Pedersen! Så ved I og med eder selv, at det er en stor løgn, I der sagde om mig, at jeg gerne render efter skørter."

"Vel!" svarede Jørgen. "Hvis I vil lade de to jomfruer fare og nu ride med os, da tager jeg mine ord i mig igen."

"Men det har jeg ingenlunde i sinde," sagde Erik hidsigt. "Jomfru Edel har bedet mig om at følge med ind til Sø, og det agter jeg nu at gøre."

"Og dog," udbrød Albert Mus, "lod I os før vide, at I rider kongens ærinde, og at eders tid er knap. Det sagde I til os i færgen."

"Lad I kun mig skøtte mine egne sager selv," svarede Erik i en skarp tone.

"Nu," sagde Jørgen Høg, "jeg agter mig ned til Højriis, for at gæste min broder, hr. Niels, inden han i morgen rider til Viborg. Jeg vil da bede ham sige til Hans Nåde: "I må ikke vente snart at se Erik Styggesen. Han sidder i en fælde. To jomfruer lokkede ham på Feggeklit hede.""

Erik lagde hånden på sit sværdfæste. Hans kinder blussede, og hans øjne funklede.

"Jesus, skal der nu flyde blod!" råbte Kirsten i stor angst, idet hun sprang op.

"Vist ikke, kære lille jomfru," sagde Erik, idet han slap sværdfæstet. "Det kan bie til en anden lejlighed."

Han havde ved Kirstens mellemkomst fået tid til at tænke, og det gik op for ham, at hvis han indlod sig i kamp, så havde Jørgen Høg udsigt til at opnå sin hensigt, at skille ham fra jomfruerne og holde ham borte fra Sø.

"Ja, gør I kun det, Jørgen," sagde han koldsindigt. "Lad kun eders hr. broder forlyste Hans Nåde med den spøg. Min kære herre vil le ad det. I øvrigt håber jeg at være i Viborg fuldt så tidligt som hr. Niels."

Mens denne ordveksling stod på, havde Erik Rosenkrantz' svende sluttet sig til deres herre og draget deres sværd, og Albert Mus' og Jørgen Høgs svende gjorde på deres side ligeså. Et ord fra herrerne og de ville styrte løs på hverandre. Men Albert Mus vendte sin hest, Jørgen Høg fulgte ham efter et øjebliks tøven, og de red derfra, idet de mundhuggedes.

"Vi burde have kastet os over ham og gjort det af med ham," sagde Jørgen.

"Såmænd," svarede Albert, "men det kunne være blevet os en lovlig dyr spas at antaste en mand, som rider kongens ærinde. Du er for nidkær, Jørgen! Lad os først se, hvad han fører i sit skjold."

"Det er åbenbart nok, Albert! Jeg så det af de øjne, han og Kirsten sendte hinanden, og så hendes angst for hans dyrebare liv! De må have kendskab til hinanden."

"Nu, det har måske intet at sige, at den stråjunker rider med hende til Sø og dvæler der en dag. Men det rette ville være, at ride med dem til Sø og spolere den spas for dem. Dog det lod sig jo ikke gøre."

Albert Mus havde nemlig en skæltrætte med Jep Andersen, og de var dødelige uvenner. De søgte altså tilbage til landevejen og

red videre mod syd til Albert Mus' gård Ullerup.

"Gud og alle hellige være prisede, at vi blev de to banditter kvit," sagde Edel, da hun så dem og deres følge forsvinde over heden.

"Banditter er de vel ikke," svarede Erik, "men de opføre sig som om de var det."

"Nu," sagde Edel, "vi kunne dog takke dem for, at vi beholde eders selskab. Der skulle intet mindre til. Hverken Kirsten eller jeg evnede at drage eder fra pligtens vej."

"Jeg genkender eder på hvert ord, I siger, jomfru Edel! Der har været en skælm i eder fra barndommen af, må jeg tro! Ville I have tænkt bedre om mig, hvis jeg straks havde givet mig? Men jeg er eder stor tak skyldig for den ære og venlighed, I viser mig. Gerne og glad følger jeg eder og jomfru Kirsten til sø."

"Og I vil være velkommen der, må I tro! Ikke hver dag forvilder en god mand og dertil en kongens sinde sig ind på Sø."

Kirsten sagde intet. Hun så ud, som om hun drømte. Hendes sadel blev nu rettet og omhyggeligt fastspændt af Erik selv, uagtet der var fire svende til at gøre det. En snor blev bundet til hendes hests bidsel, for at den ikke skulle tage magten fra hende nu, da hun kun havde brugen af den ene hånd. Erik løftede hende i sadlen, og således fik han også hendes lille fod i sin hånd. Holdende fast i snoren førte han hende med sig, som om hun allerede var hans bytte, og således red de ad Sø til, mens Edel fulgte dem smilende, og lærkerne sang over deres hoveder.

2. På Sø

Den næste dag hvilede vindene. Gennem et brudt skylag faldt der et mildt dagslys over land og sø, og bierne summede i den lille rosengård, som fandtes indenfor voldgraven på Sø, og som lå tæt ved det lave våningshus. Denne have var anlagt af husets frue, Anne Povelsdatter Dyre, allerede i hendes unge dage og var trivedes godt under hendes omhyggelige røgt. Hun var nemlig født og opvokset på Sø, og som eneste barn havde hun arvet gården og bragt den til sin mand, Jep Andersen. Hun havde elsket gården med alt, hvad der hørte til den, lige fra hun kom til skels år og alder, og den havde vel endnu den største part af hendes hjerte, skønt hun levede godt med sin husbond, som var en fredelig mand. Det skulle da være, at deres eneste barn, sønnen Jep, gjorde gården rangen stridig i moderens hjerte; men gården og sønnen, de hang så nøje sammen. Som eneste arving var han blevet opdraget fremfor alt med det for øje at elske og bevare den ejendom, der var faldet i deres lod, ikke forringe den, men om muligt forøge formuen. Jep syntes også at arte vel. Han var nu tyve år gammel, høj og stærk af lemmer, sindig i al sin færd, men tillige noget mut og ordknap. Det var ikke let at se på hans rolige, næsten sløve åsyn, hvad der egentlig boede i ham, om der intet var, eller disse murfaste træk kun var en maske.

Dog havde han i én henseende klart nok tilkendegivet sin mening. Hans forældre ønskede, at han skulle se sig om efter en fæstemø, men dertil havde han vist afgjort utilbøjelighed. Hans moder havde nemlig gjort sig håb om i liden Kirsten at vinde en

rig brud for sin søn, men Jep havde med stor bestemthed afvist tanken derom. Han syntes at have lede til kvindfolk, alene Edel Mikkelsdatter undtagen. Hendes selskab var ham til enhver tid kært. Men uden at tale om, at Edel var en fattig jomfru, som Anne Dyre aldrig kunne ønske sig til sønnekone, så var der en uoverstigelig hindring for en forbindelse mellem de to. Efter den kanoniske ret var nemlig ægteskab forbudt endogså i fjerde led, og Edel og Jep var jo som søskendebørn beslægtede i første led. Forholdet mellem dem kunne derfor aldrig blive anderledes end som mellem søster og broder. Men selv om denne hindring ikke havde været, ville Edel Mikkelsdatter aldrig nedladt sig tit at ægte Jep, uagtet hun virkelig havde nogen godhed for ham.

Anne Dyre stod i sit fadebur og kiggede gennem glughullet ud i rosengården, hvor Edel, Kirsten og Erik Styggesen sad sammen i en løvhytte. Hun var ikke blevet glad ved den fornemme gæst, som den foregående dag så uventet var faldet ind til dem, men hendes husbond desto mere. Jep Andersen havde dog været noget med i sine dage og hørte gerne nyt fra hove og om, hvad der ellers foregik ude i verden. Erik havde derfor virkelig af sin vært fået den hjertelige velkomst, som Edel havde lovet ham. Men Anne Dyre var vred på Edel, fordi hun var redet ud på heden uden forlov og havde lokket Kirsten med sig. Anne havde et ansvar med hensyn til unge Kirsten Nielsdatter, mens denne var hendes gæst. Kirstens moster, Else Jensdatter Frost på Frøslevgård, sendte hende til sin gode veninde, Anne Dyre, i den tro, at hendes søsterdatter der var i gode og sikre hænder. Både Jep Andersen og Anne var desuden påholdende, kun lidet gæstfri og levede stille. Unge springfyre fandt intet tilhold på Sø, og dog var nu denne Erik Styggesen kommet

farende og brudt ind i helligdommen. Det var sikkert Edels værk, hvad hun end havde til hensigt dermed; men at den unge herre var kommet ikke for Edels, men for Kirstens skyld, det mærkede Anne Dyre snart.

Hun stod og så sig gal på Edel, som sad der og sladrede med den fine hofsinde. Til snak og fjas havde hun altid lyst, men aldrig til at gøre gavn i huset, hvad hun burde til gengæld for, at hun fik føden. Anne Dyre var ikke glad ved det påhæng, hun havde fået i Edel Mikkelsdatter. Det var hende en tilfredsstillelse, så vidt hun kunne, at kue denne hoffærdige jomfru, men til gengæld ringeagtede Edel hende dybt. Hendes frænder på Sø var ikke stort mere end bønder i hendes øjne.

Hun ofrede dem i dette øjeblik ikke en tanke. Livligt gik samtalen mellem hende og Erik, mens Kirsten mest sad og hørte til. Det var imidlertid ikke Eriks skyld. Han ønskede nu Edel langt bort. Han troede, at det var hendes nærværelse, der gjorde Kirsten så tavs og tilbageholdende, men deri tog han fejl. Hendes selvfølelse var vågnet, og Edel havde hjulpet hende dertil ved om aftenen, da de gik til sengs, at drille hende med Erik Styggesen og slå på, at nu var vist den rette kommet. Nej, hvor stærkt end Kirsten i det første øjeblik havde følt sig grebet, så skammede hun sig dog nu over denne svaghed, der så underligt var kommet over hende ved synet af en vildfremmed mand. Erik fik det snart at mærke.

"Smerter hånden eder mere?" spurgte han.

"Næsten ikke," svarede hun, idet hun lettede på hånden, som hun bar i et bind. "Jeg har al årsag til at takke eder," vedblev hun i en spøgende tone. "I er fuldt så dygtig i lægekunsten som den

kloge kone i Frøslev. Levede I her på Mors, da ville I kunne tage Mari Hareskår brødet af munden."

"Det er en smuk tak, du der giver din ædle læge, Kirsten!" udbrød Edel. "Du værdsætter ham jo ikke højere end en gammel signekærling."

"Jomfru Kirsten mener ikke det," sagde Erik venligt. "Det var kun spøg. Hun har gjort gengæld for den ringe tjeneste, jeg viste hende, ved at standse mit sværd og måske redde mit liv, siden jeg kun var en mod to."

"Jeg må tro, at det var meningen," sagde Edel, mens Kirsten blev rød. "I må nemlig vide, at der bor et højt sind i denne unge jomfru. Hun klager over brøst på ridderlighed hos vor tids mænd og over, at der intet sker nu imod i gamle dage, og derfor burde hun jo blevet glad, da det tegnede til kamp mellem eder og eders modstandere; men tværtimod!"

"Er I virkelig så blodtørstig, jomfru Kirsten?" spurgte Erik.

"Vist ikke!" svarede Kirsten heftig. "Bryd eder ikke om Edels snak! Intet er længere fra min hu end at ville sætte mænd sammen."

"Ja," sagde Edel, "således går det gerne, når man får det for øje, som man i sin tåbelighed har drømt om. Dog viser udfaldet, at jeg har ret i det, jeg sagde før. Hvis I, Erik Styggesen, havde ladet eder flænge af Albert Mus' og Jørgen Høgs sværd, da ville I have stået som en helt med en glorie om hovedet; mens I nu, da I for at stille hendes angst hyttede eder, kun har fået spot til tak."

"Jeg tror dog, at hånden værker lidt," sagde Kirsten med usikker stemme, idet hun rejste sig. "Jeg vil gå op og tage friske omslag på."

Så gik hun, mens Erik fulgte hende med øjnene og nød synet af hendes lette gang og hendes holdnings naturlige ynde. Derpå rejste han sig og gav derved tydeligt til kende, at nu havde løvhytten ikke mere nogen tillokkelse for ham.

"Tøv lidt, og lad hvile falde på eder," sagde Edel. "Om I da," tilføjede hun med et fint smil, "kan udholde at dvæle en liden stund der, hvor Kirsten Nielsdatter ikke er?"

"I behager at drive spøg med mig," svarede Erik barsk, men tog dog sæde på bænken.

"Nej," svarede Edel med alvor, "jeg har alt andet end spøg for øje, og jeg vil tale til eder uden omsvøb. Eders hjerte er fanget, det er åbenbart, og det undrer mig sandelig ikke. Der er i Kirsten Nielsdatters person nedlagt en tryllemagt, der er så meget stærkere, fordi hun kun i ringe grad er sig den bevidst. I det mindste har hidtil ikke al den hyldest, hun er genstand for, kunnet forrykke hovedet på hende. Vid –"

Erik løftede hånden, som om han ville afbryde hende, men hun lod sig ikke standse.

"Vid," sagde hun, "at dette uskyldige barn på sin vis er meget snu og mistroisk. Hun tænker om enhver bejler: mon det er min person eller min gård, hans hu står til?"

"Kære jomfru Edel," sagde Erik med tiltvungen sagtmodighed. "I går sandelig over stregen. Hvad giver eder årsag til at tro, at jeg agter at bejle til jomfru Kirsten? Men selv om så var, med hvad ret blander I eder da i den sag?"

"Med en venindes ret, Erik Styggesen! Jeg har Kirsten såre kær, og jeg mener, at jeg ikke kan ønske hende nogen bedre mand end eder."

"Jeg takker eder for eders gode mening om mig, kære jomfru Edel, men –"

"Ingen bedre mand, siger jeg, på det ene nær, at I ikke er rig nok. Det kan blive en hindring fra frændernes side eller et påskud, hvis I ikke finder nåde for deres øjne, og tillige hos Kirsten selv, fordi hun da vil tænke, at det er hendes formue og ikke hendes person, I tager sigte på. Hun har nu engang den grille. I kan derfor nok trænge til lidt bistand, og jeg er rede til at yde eder den. Står eders hu for alvor til Kirsten, da skal I finde en tro forbundsfælle i mig."

"Jeg er eder tak skyldig for det gode tilbud," svarede Erik i en spydig tone, "men det må I vide, at den jomfru, min hu står til, hende vil jeg vinde selv og uden mellemkomst."

"Jeg ventede mig intet andet svar af eder, Erik Styggesen!" sagde Edel koldsindigt. "I er jo en mand af stor æt og har desuden næppe nogen ringe mening om eders personlige værd. I tænker, at det kan nok veje Mattrup op. Men her er hindringer til stede, hvorom I ikke drømmer. Kirstens moster, fru Else på Frøslevgård, har fordel af at holde hende ugift, og hun er en stærk og rådelysten kvinde. Hendes husbond, Albert Skeel, er som et rør i hendes hænder, og Kirstens fædrene frænder har heller ikke hidtil vist stort mod til at tage det op med hende. Ja, kom I for at bejle til fru Elses egen datter, Birthe, det kunne lade sig høre; men som sagerne står, da er det tænkeligt, at I ville blive vist af, om I så kom med en gård på hver finger."

"Ej hør!" udbrød Erik, som uvilkårligt lod sig fængsle af Edels redegørelse af forholdene.

"Så er der også," vedblev Edel, "på Frøslevgård en munk, som er blevet bortvist fra Dueholm kloster, broder Jakob. Han har

slået sig ned på Frøslevgård og er blevet fru Elses skriftefader og højre hånd. Ham må I først og fremmest se at vinde og –"

Men nu brast Erik i latter.

"Ak, jomfru Edel," udbrød han, "der er intet udkomme med eder! Hvad I der i en fart kan lave sammen! I glemmer, at jeg om et par timer skal være på vej til Viborg, og jeg må så blive hos Hans Nåde og følge ham, hvor han drager hen. Der kan gå lange tider, inden jeg atter får held til at sætte min fod på Mors, om jeg aldrig så gerne ville."

"Nu har I tilstået, at I gerne ville, om I kunne!" udbrød Edel med et triumferende smil.

"Nu," svarede Erik, "hvad kan det nytte at nægte det? Man kan ikke modstå eder. I er så skarpsynet som en troldkvinde."

"Ja vist," sagde Edel muntert, "jeg er en heks! Jeg kan råde runer. Dog hører der ikke trolddomskunst til at tyde slige runer, som jeg læste I eders og Kirstens øjne ved eders møde på heden. Hvor blussede ikke hendes kinder, og hvilken ild tændtes der ikke i hendes øjne, da I bandt den silkegjord om hendes hånd, mens eders funklende blik hang ved hende! Hvilke gunstige kår undte alle elskendes patronesse, den hellige Karen, eder ikke der! Straks tænkte jeg: det er besluttet i Himlens råd, at de to skulle sammen!"

"I får mig næsten til at tro det, som I kan belægge eders ord; men der mangler dog noget, vished for, at jomfru Kirstens hu står til mig. Et blik og et blus på kinden siger ikke meget; det kan have været undseelsens bud."

"Tro blot, og tvivl ikke, da vil I nå målet!"

"Men hvad er i en slig sag tro uden gerninger, jomfru Edel; og hvad skal jeg gøre?"

"Jeg har tænkt derover, Erik Styggesen, og jeg mener at have udfundet noget. I fortalte os jo i går, at der vil blive muntert ved hove i Viborg, da dronning Kristine agter at gøre en af sine jomfruers, Inger Billes, bryllup."

"Ja vel, men hvor vil I hen med det?"

"Hør nu videre! Brudgommen, Knud Nielsen, er jo en frænde af Anne Dyre. Det er sandelig til at undre sig over, at hun tog den tidende så koldsindigt og ikke lod til at føle sig krænket over, at hun og morbroder er blevet glemt, og at der ingen indbydelse er kommet til dem."

"Herskabet råder derfor, jomfru Edel! Brudeparret tør ikke stille for store fordringer og gøre listen på gæsterne alt for lang."

"Nu, jeg tænker, at Anne Dyre slog sig så let til tåls, fordi hun helst vil slippe for ulejligheden og udgiften ved den rejse og brudeskænken. Hun er over al måde gerrig. Men hun har posen fuld af penge; den tåler at lettes lidt. Jeg ville ingen skrupler gøre mig ved at få hende ud til den brudefærd, om jeg kunne. Men jeg formår jo intet i den sag. I derimod kan sætte det i værk."

"Og om jeg også kunne, hvad ville der så være vundet ved det?"

"Mere end I tror, Erik Styggesen, hvis I griber sagen an på den rette måde. Først skal I minde dronningen om morbroder og gøre Hendes Nåde opmærksom på, at der i følge slægtskabet tilkommer ham og hans hustru en indbydelse til brudefærden. Det kan ikke undre dronningen, når hun hører, at I har været på Sø, og vil I gøre eders sager rigtig godt, da sig, at morbroder og hans hustru føler sig krænkede over, at de er blevet forbigået."

"Ha, ha, ha!" lo Erik, "kvindelist har ingen brist. Men hvorfor i al verden vil I have de gamle ud til Viborg?"

"Nu kommer humlen," svarede Edel, idet hun løftede hånden. "Der er vel ikke endnu udvalgt en jomfru til at træde ind i den plads i dronningens fruerstue, som bliver ledig ved Inger Billes giftermål?"

"Ikke det jeg ved af."

"Nu, da grib lejligheden, og sig, at der sidder flere vakre jomfruer på Mors, som egner sig til at komme i betragtning. Nævn Kirsten Nielsdatter, og sig: "Om Eders Nåde ville indbyde nogle af de gode mænd og kvinder på Mors, da ville de blive glade ved æren." Lykkes det, da får I jo Kirsten ud til Viborg og kan fortsætte, hvad I her så lykkeligt har begyndt."

"Og I venter selv at komme med, ikke så?"

"Nu, Erik Styggesen, jeg vil ikke gøre en røverkule af mit hjerte. Jeg forgår af kedsomhed ved det døde liv her på Sø. Vel er jeg morbroder og Anne Dyre taknemmelig for den godhed, at de vil have mig, men vi passer ikke godt til hinanden. Jeg er ikke opdraget til at gå og sysle i et fadebur eller til at lænkes ved en rok. Det kunne lyste mig engang igen at se lidt af livet ved hove. Der er altid liv og forandring, og mens sinderne og jomfruerne leger og danser, foregår der store ting for deres øjne."

"Men der er ved min helgen også nok af små," svarede Erik, "og brydsomme kan de være, så munterhed er der ofte kun på overfladen. Der er mange skær at styre imellem, og avindsmænd og misundere finder man på hver en kant. Hovedet står heller ikke altid ens på herskaberne, og der kommer stundom dem noget imellem. Kongen, min kære

herre, har den svaghed, at han gerne sladrer og gantes med dronningens jomfruer, og det lider Hendes Nåde ikke ..."

"Ja så!" udbrød Edel, som med stor opmærksomhed lyttede til denne skildring af forholdene ved hove.

"Og det giver misstemning," vedblev Erik, "skønt det skal Gud vide, at dronning Kristine ellers er blid og from nok og sin gemal lydig og underdanig; men hofmesterinden, fru Cæcilie, holder på streng tugt mellem jomfruerne, og når hun mærker, at de går over stregen, eller at andre tager sig friheder med dem, så melder hun det til dronningen, selv om det er Hans Nåde selv, der har været på spil. Men jeg sidder her og snakker over mig. Lad dette blive mellem os!"

"Det kan I trygt stole på," svarede Edel livligt.

"Jeg sagde eder alt dette," vedblev Erik, "for at I ikke skal indbilde eder, at det at komme til hove er som at komme i Himmerige. Jeg mærker, at eders hu drager eder til de høje steder. I ønsker sagtens, at I var den udvalgte jomfru, som skal træde i Inger Billes sted?"

"Vist ikke," svarede Edel, idet hun blev rød. "Sligt er ikke kommet i min tanke. Jeg vil kun have lidt moro, men jeg ville aldrig have gjort eder det forslag at hjælpe mig en stund bort herfra, hvis jeg ikke troede derved at fremme Kirstens og eders lykke. Jeg venter ingen anden løn end en skøn rejse og en dans."

"Nu, jomfru Edel, hvorledes det end har sig dermed, så må jeg tilstå, at ingen jomfru, jeg har kendt, synes at egne sig bedre til at færdes ved hove, end I. Så fint I kan spinde et garn og trække det over en mands hoved!"

"Deri gør I mig uret," svarede Edel, men blikket og tonen viste, at hun snarere følte sig smigret end krænket ved den

sigtelse for list. "Det har nu engang truffet sig så, at eders fordel og min lyst kunne gå i spænd sammen som to vel magede heste."

"Men I har taget tøjlerne."

"Nej, jeg har kun vist vognstyreren vejen og beder nu Guds moder om at give ham en lykkelig fart til fryd for den bedste og fagreste af alle jomfruer og muligt til lidt gavn for hendes og eders trofaste veninde. "

"Nu, jomfru Edel, jeg tror på eders venskab og siger eder tak for det!"

Derpå gav han hende hånden og trykkede den med varme.

Straks da han havde forladt hende, kom Jep slentrende, standsede ved løvhytten og stirrede i tavshed på Edel.

"Har du noget på hjerte, Jep?" spurgte Edel. "Det er et par underlige øjne, du sætter op."

"Jeg undrer mig over, at du og Erik Styggesen sidder og stikker hovederne sammen," svarede Jep i en spydig tone. "Jeg troede, at den lange snak aldrig ville få ende."

"Hvor har du siddet og luret på os, Jep?"

"At lure er ikke min vane," svarede Jep barsk. "Men som jeg gik til og fra stalden, så jeg eder sidde her, som om I var fastgroede til bænken."

"Huer Erik Styggesen dig ikke, Jep?"

"Nu, hvad ved jeg om ham! Fine klæder er ikke borgen for en mands sindelag, og øjentjeneste er hofmænds art."

"Denne er en ærlig mand, Jep!"

"Lad os håbe det, Edel! Én ting taler til gunst for ham, og det er hans kærlighed til hans hest. Nu gik han op for at se til den, men det havde han ikke haft nødig. Jeg har selv fodret den. Jeg

kunne ikke blive fra den, al den stund jeg aldrig har set mage til dyr, så ædel den er i sin skabning, fin og dog stærk. Han siger, at der er arabisk blod i den. £n af hans forfædre bragte dens stamforældre hjem med fra det hellige land, og de har et stod af de heste på Hevringholm. Den lyder navnet Mirsa, hvilket betyder fyrste eller kongesøn. Men jeg tænker, at det er vel kun pral og noget, han vil binde mig på ærmet."

"Du er en ægte morsingboer, Jep, så mistroisk som den Lede selv! Men vid, at en kongelig hest passer godt til denne mand, for der flyder kongeblod i hans årer. Der går det sagn om hans slægt, at den stammer fra kongesønnen Stygge, som levede for mange hundrede år siden ovre i England og var gift med en datter af kong Keduval i Westsex."

"Pokker tro det og ikke jeg! Det har du nu ladet dig binde på ærmet; han har troldgjort dig."

Edel sad i nogle øjeblikke og så på Jep. Hun havde længe mærket, hvorledes det stod til med hans hjerte. Hun var mere end en søster for ham, den stakkels tåbe, han var! Dog drev hun aldrig gæk med ham, skønt hun ofte følte sig fristet dertil. De var noget ved ham, der forbød hende det, en alvor og mandighed, som trods hans store jævnhed og mangel på høviskhed indgød hende både agtelse og medfølelse. Hvad Jep følte, det gik sikkert dybt. Han var skinsyg på Erik Styggesen; han troede, at Erik bejlede til hende. Uagtet han aldrig kunne få hende undte han dog ikke nogen anden den jomfru. Ved at bringe ham ud af vildfarelsen, hvad Erik Styggesens hensigter angik, ville hun straks kunne få ham god igen, og da det var hende bedst til pas, så gjorde hun det.

"Jep," sagde hun, "du er nu blevet som en broder for mig. Som en sådan har jeg dig kær, og jeg har god tro til dig. Jeg vil betro dig en hemmelighed. Erik Styggesen bejler til Kirsten."

"Ej så!" udbrød Jep, og der kom et par lattertoner fra ham, som viste, hvor stor en lettelse han følte ved at høre det.

"Men han er hende fremmed," vedblev Edel, "og Kirstens kår er, som du ved, vanskelige. Derom talte vi, og jeg lovede at stå ham bi."

"Nu," sagde Jep, "slig en fin herre er vist noget for Kirsten, hun er kræsen af sig, og Mattrup er noget for ham, tænker jeg! Jeg under Kirsten det godt og ville gerne stå hende bi, hvis hendes hu står til den mand. Men hvad snakker jeg der! Den sag rager jo ikke mig."

"Nej, Jep! Men det er mig dog kært, at du er venlig sindet mod Erik Styggesen, for han er min gode ven."

Nu blev Jep helt mild, og hans farvel til Erik blev lige så venligt, som velkomsten havde været mut og tvær.

Da Erik var rejst, blev der stille på Sø; men i Edels og Kirstens hjerter var der uro nok, og de fik ikke luft ved fortrolige meddelelser. Erik var aldrig ude af Kirstens tanker, men hun syntes, at det ville være en vanhelligelse at sladre med Edel om, hvad der rørte sig dybest i hendes hjerte og i stilhed slog rødder der. Edel på sin side vogtede sig selvfølgelig for at indvie Kirsten i sine planer. Mens Kirsten drømte sin elskovsdrøm, så Edel i ånden sig selv færdes ved hove i dronningens følge. Hun håbede ved Erik Styggesen at få fat i en tap af lykkens hjul, og at det ved sin næste omdrejning ville hæve hende.

3. Tro som guld

En måned efter at Erik Rosenkrantz var redet ad Viborg til, en smuk morgen midt i juni måned, skinnede solen klart over Frøslevgård, kastede glans over det gamle røde hus og over de omliggende skove, hvis ærværdige ege nu havde iført sig deres lyse sommerskrud. Huset var større end det på Sø, havde to stokværk og et lavt indgangstårn, som lå midt for bygningen inde i borggården. Denne var brolagt og dannedes af en kort sidefløj og staldbygningerne på den modsatte side. Derimod lå både avlsgården og haven, eller abildgården, som den kaldtes, uden for voldgravene. Man kunne ikke, som på Sø, fra huset træde ud i haven, men måtte over vindebroen for at nå ud til den. Kvinderne opholdt sig derfor mere inden døre, og der var de da også denne morgen.

Der var meget stille på gården. Husherren, Albert Skeel, var fraværende. Der færdedes ingen svende ved staldbygningerne og hørtes intet hundeglam. Men fra storstuen, som lå i det nederste stokværk, og hvis vinduer stod åbne, hørtes dæmpet strengeklang og sang. Der genfinder vi vore to veninder fra Sø, Kirsten, som var vendt tilbage til hjemmet, og Edel, som var blevet indbudt til at følge med.

Edel var i den strenge fru Elses øjne en forstandig jomfru og gavnligt selskab for Kirsten, der i sin mosters tanker var et barnagtigt og lunefuldt væsen. Edel havde vidst med sin sædvanlige snildhed at indynde sig for fru Else. Hun gav hende medhold, når Kirsten blev dadlet, og roste datteren, Birthe, i høje toner, uagtet hun ikke led hende. Men det lykkedes hende

aldrig at vinde Birthe selv. I hendes hvidgrå øjne læste Edel aldrig velvilje, snarere glimt af had, skønt hun formodede, at dette had mest gjaldt Kirsten, og deri tog hun heller ikke fejl. Dog kom hun også selv ind under det ban, som Birthe Albertsdatter lyste over alle fagre jomfruer, der drog mændenes hjerter fra hende. Styg var Birthe dog ikke, en velvoksen, men noget storslået jomfru, uden ynde og stiv i sit væsen, undtagen når lidenskab greb hende, og da gik hun gerne over stregen. De færreste anede, hvilken ild der ulmede i hendes hjerte, og den var ikke af den reneste art. Hendes egen moder ikke, derimod måske nok skriftefaderen, broder Jakob, der af og til fik tag i hende, men uden at det hidtil var lykkedes ham at gøre et lydigt skriftebarn af hende. Dog var hun ikke i hans øjne et så fortabt verdensbarn som både Kirsten og Edel.

Men uagtet denne fanatiske munk, der ganske havde fået magten over fru Else, var Edel modbydelig, følte hun sig dog mere vel på Frøslevgård end på Sø. Alt på Frøslevgård gik i en større stil, dog ikke alene af den grund, at gården var større. Fru Else var rig. Hun havde første gang været, gift med Niels Kat og taget arv efter det eneste barn af det ægteskab, hendes for længe siden afdøde søn, Jep Nielsen. Men hendes anden mand, Albert Skeel, var både rigere og mere anset, end den første havde været, for han ejede to herregårde ovre i Salling, Hegnet og Junget. Der opholdt han sig mest. Hans adskillige år ældre hustru syntes ikke at have stor tillokkelse for ham, og hun rådede helst selv for sin gård. De levede derfor den meste tid hver for sig. Kirsten savnede ham, for han var en godmodig og munter herre. Hun tænkte, at munken, broder Jakob, bidrog sit

til at holde ham fra Frøslevgård, og deri tog hun næppe ganske fejl.

Men hvor meget der end var i vejen på Frøslevgård, så nød Kirsten dog en ikke ringe grad af frihed. Hendes rådelystne moster så helst, at hendes myndling og medejerske af gården ikke gav sig af med noget i huset. Derimod indrømmede hun sin datter megen rådighed, og Birthe tålte ikke nogen indblanding af Kirsten i husstyrelsen. Hun gik da også nu og regerede med pigerne i fadeburet, mens Kirsten og Edel sad i storstuen, samtalede, dyrkede tonekunsten og sværmede.

Edel sad på en løjbænk ved et af vinduerne, hvorfra der var udsigt til vindebroen, Kirsten stod foran hende med lutten i sine arme, rørte strengene og sang dertil. Hendes bløde stemme lød fuldtonende og smukt i den rummelige stue, hvor lyden ikke dæmpedes af vægtæpper eller mange møbler. Kun ved festlige lejligheder blev de kalkede vægge dragne og storstuen på anden måde smykket.

Det var imidlertid ingen af de gode, gamle viser, Kirsten denne morgen sang, men en temmelig ny, visen om, hvorledes kong Hans havde hjemført sin brud, frøken Kristine af Sachsen. Edel ville atter og atter høre den, for hendes tanker var nu stadig ved hove. Desuden nævnedes i visen en nær frænde af hendes ven, Erik Rosenkrantz, den navnkundige gamle hr. Erik Ottesen, fordum rigets hofmester og mægtigste mand, rig på gods og ære. Han gjaldt tillige for en af de retsindigste og frommeste mænd og kaldtes en fader for det ganske ridderskab. Han havde kastet større glans over slægten, end nogen anden af dens nulevende mænd, men han havde nylig trukket sig tilbage fra verden, delt sit gods mellem sine børn og

indgivet sig i Mariager kloster, hvor han hendrog sit liv i stilhed. Det var imidlertid ham, der i sin tid havde ført dronning Kristine til Danmark.

Visen fortæller, hvorledes kong Hans sendte Erik Ottesen af sted med et stort følge, og hr. Eriks ledsagere nævnes. Modtagelsen i Meissen, og hvad der foregik ved frøken Kristines faders, kurfyrst Ernst af Sachsens hof, skildres på en så eventyrlig og barnlig måde, at det umuligt kunne være gået således til. Kurfyrsten har sikkerlig ikke, som det fortælles i visen, spillet terning om sin datter med Erik Ottesen. Det vidste Edel meget godt, men dog fængsledes hun af visen, især af de vers, der skildrer brudens redning eller udsmykning:

Otte vare de Meissner fruer,
hendes hår de børste og flette.
Fire vare de ædle fyrstinder,
hendes hovedguld de påsætte.

De sætte på hende det hovedguld,
det skinnede som en lue,
med dyrebare stene det var belagt,
det pryded' den skønne jomfrue.

Edel stemmede i og sang de vers med. Hendes øjne skinnede som en lue ved tanken om pragten. Men Kirstens hjerte rørtes mest ved de to sidste vers:

Den grønne jord blev vidt og bredt
med silke og sindal strøet;
den unge konge med riddernes skare
drog sin kære brud imod.

De mødtes på den grønne vold,
Krist give, det blive til gavn,
den herre fra hest, den jomfru fra karm,
de toge hinanden i favn.
Der kom aldrig så rig en jomfru til Danmark.

Da Kirsten havde sunget visen til ende, blev der tyst i stuen. Edel sad og så drømmende hen for sig; men da Kirsten havde hængt lutten på væggen, brød hun tavsheden.

"Blev det til gavn, Edel?" spurgte hun.

"Lad os tro det," svarede Edel forbeholdent.

"Jeg hørte dog," vedblev Kirsten, "fru Anne Stensdatter fra Højriis, da hun var her i påsken, sige, at dronning Kristine driver det vidt med sin gudelighed. Hun holder til med de gråbrødremunke; hendes skriftefader er en gråbroder, der er hos Hendes Nåde som i et kloster, og det tykkes kongen at være for meget af det gode, hvorfor han holder sig fra hende. Mon det er sandt?"

"Ja, man siger så."

"Er dronningen da ikke fager? Du har jo set hende."

"Hun er ikke ilde; især dog blid og god, mere end det kan forliges med en dronnings højhed. Kunne du ikke, Kirsten, have

lyst til at komme til hove, se hende selv og alt det væsen der?"

"Vist ikke, Edel, hvad skulle jeg der?"

"Nu," svarede Edel med et smil, "der er dog vor ven, Erik Styggesen."

"Ti helst om ham," sagde Kirsten, idet hun blev rød.

"Hvorfor det?" spurgte Edel med påtagen forundring. "Det lå dog nær at tænke på ham, eftersom du nylig sang om hans navnebroder og nære frænde, Erik Ottesen. Uagtet han er meget ældre, er han dog Erik Styggesens søskendebarn. Ak, Kirsten, give Gud, at vor unge Erik kun var halvt så rig, som den gamle!"

Kirsten så op med et smil, hendes øjne fyldtes med tårer, og hendes kinder blussede. I stedet for at give svar med ord, faldt hun Edel om halsen og kyssede hende. Nu vidste Edel, hvorledes det stod til med liden Kirstens hjerte.

Mens dette gik for sig nede i storstuen, sad fru Else oppe på sit kammer og holdt råd med broder Jakob. Han var kommet af almuesfolk, og fru Elses godhed for ham skrev sig oprindelig fra den omstændighed, at han var født i Frøslev by, hvor hans gamle fader endnu levede. Ved sine gode evner og sin flid havde han nået op til at blive prædikebroder i Dueholm kloster, og han var ingenlunde blevet udvist af klostret på grund af noget brud på moralen, men tværtimod fordi han i asketisk strenghed gik videre, end det behagede prioren og brødrene.

Han var en renlivet mand, men en stor fanatiker. Han havde i Dueholm kloster holdt prædikener, som var fremgået af oprigtig forargelse over munkenes kødelige levned. Han revsede sine medbrødre ikke mindre strengt, end den bekendte Laurids Brandere havde gjort det for en menneskealder siden.

Kun langsomt, og da det næsten var for silde, trængte observansen, bestræbelsen efter at føre munkene tilbage til overholdelsen af de strenge klosterregler, igennem i Danmark.

Broder Jakob var da alt andet end en kætter, og derfor faldt det ikke prioren let at blive ham kvit, indtil han en dag gjorde sig skyldig i ligefrem opsætsighed. Det var en kapitalforbrydelse, for klosterforstanderen betragtedes som Kristi stedfortræder, og der skyldtes ham ubetinget lydighed. Broder Jakob var nu også gået alt for fremfusende til værks og brød for rask staven over hele dette klostersamfund, fordi der var flere sorte får i flokken. Vel var man kommet bort fra den strenge overholdelse af reglerne, men der var dog renlivede mænd iblandt med åndelige interesser, og skønt klostret var rigere på gods, end det burde være, så udøvede det også en storartet godgørenhed og var blevet et tilflugtssted for livstrætte lægfolk, der trak sig tilbage fra verden. Men de fleste var adelsmænd og havde derfor ikke noget godt øje til en almuesmand som broder Jakob.

Det faldt derfor prioren let at rejse en storm imod ham. Men da broder Jakob, idet han henviste til Skt. Benedikts strenge regel, som johannitterne var forpligtede til at følge, havde uigendrivelige argumenter til sin rådighed, fandt prioren det dog klogest at fare med lempe. Han idømte derfor ikke den oprørske munk nogen straf, men foreslog ham at udvandre, og broder Jakob var dog ikke så stor en åndelig helt, at han, da det kom til stykket, ville vove sin pels. Han modtog derfor den tilbudte rejsetilladelse med følgebrev til et andet kloster og drog bort.

Men han kom ikke længere end til Frøslev, hvor han i nogen tid opholdt sig hos sin fader, og da han fik at vide, at fru Else trængte til en lærer til sine to småpiger, hendes datter og søsterdatter, så meldte han sig på Frøslevgård, blev modtaget med åbne arme og blev så hængende der. Prioren lukkede et øje til, da broder Jakob holdt sig rolig i sit nye asyl. Han var tilfreds med, at han var blevet den besværlige mand kvit.

Fru Else gav broder Jakob et skønt kammer at være i og bød alle på gården at ære ham. Mærkelig var den blanding af nedladenhed og ærbødighed, hvormed hun behandlede ham. Ætstoltheden og underdanigheden mod kirken stredes om herredømmet i hendes hjerte. Men frygten for skærsilden havde dog overtaget hos hende, som hos næsten alle hendes samtidige, især kvinderne, og hun blev derfor meget forfærdet ved at høre broder Jakob fortælle om de Dueholm brødres forargelige levned, som efter hans mening kunne tage kraften fra deres forbønner. Fru Else omgikkes nemlig med den tanke at stifte en sjælemesse for sine forældre og sig selv, og hun ønskede engang at hvile i Dueholm kirke. Han trøstede hende dog ved at sige:

"Lad os håbe, at Skt. Johannes i sin barmhjertighed dog ikke lader sine tjeneres ugudelighed gå alt for hårdt ud over menigheden! Men i hvert fald har I nu mig og mine forbønner, som aldrig skal aflade, hverken dag eller nat."

Fru Else fandt da en stor beroligelse i at have en sådan hellighedens blomst som broder Jakob hos sig, og da hun var lige så dum i åndelige ting som klog i timelige, vandt han en let sejr over hende. Præsten i Frøslev, hr. Niels, var hendes officielle skriftefader, men broder Jakob blev den virkelige.

Imidlertid gjorde han dog gavn som lærer. Både Birthe og Kirsten blev bedre oplært og dygtigere i at læse og skrive end de fleste jomfruer på den tid. Men det lykkedes ham aldrig at vinde Kirstens hengivenhed. Der var også noget frastødende ved den høje, knoklede mand med det rødlige hår, de skarpe træk og de små, sorte, stikkende øjne. En dag, da fru Else formanede Kirsten til at vise broder Jakob større ærbødighed, fik hun følgende formastelige svar: "Han være nok så renlivet og hellig, han er dog ond og falsk. Ved Guds moder, tiggebroderen, den tykke Florian, som var her forgangen dag med sin pose, han huer mig bedre, uagtet han talte ølkruset flittig til og sang en vise. Han er godhjertet, og en Guds mand og kirkens tjener er dog også han."

"Du er ugudelig, Kirsten, næsten en kætterske!"

"Nej, moster, det er jeg sandelig ikke! Jeg beder flittigt mit paternoster og opsender varme bønner til jomfru Maria."

"Og hvad beder du så Guds moder om? Jeg tænker, at en bejler skal komme, tage dig i favn og voldføre dig. Gud være priset, at Birthe har et andet sind end du! Hun lytter andægtig til broder Jakobs formaning og fjaser ikke med de unge karle. "

"Da så hun dog mildt nok til Albert Mus, da han sidst var her, og indlod sig meget med ham."

"Albert Mus, den falskeblakke!" udbrød fru Else harmfuldt. "Han, som først bejlede til Birthe, og nu løber efter dig, den lokkedue, du er!"

"Da fik dog hverken Albert eller de andre hidtil mange gode ord af mig, moster!"

"Nu, det er muligt, at din hu ikke står til nogen af dem; men årsagen må da være, at pladsen er optaget af en anden. Det er

næppe for intet, at du klimprer på din lut og synger de mange elskovsviser. Men jeg skal nok komme efter, hvem det er, du boler med i dit hjerte!"

Men det var hverken lykkedes fru Else eller broder Jakob at komme efter noget. Han havde efterhånden fattet nag til Kirsten og udspionerede hende, men foregøglede sig selv og fru Else med, at han kun gjorde det for at redde Kirsten af Satans kløer. Den jesuitiske måde, hvorpå han lukkede øjnene til for sin velynderindes onde tilskyndelser og i enhver verdslig sag som et villigt redskab fremmede hendes hensigter, havde vel mere end noget andet bidraget til, at han havde fået så fast fod i hendes yndest.

Fru Else sad i sin hyndestol, som hun ganske fyldte. Hun var en drøj kvinde, skulderbred, sværlemmet og håndfast. Det hvide fruerlin, som dækkede hendes isse, så at ikke et af hendes gråsprængte hår var synligt, faldt med sine flige ned på begge sider og stak af imod hendes fyldige kinders rødbrune farve. Blikket fra hendes stålgrå øjne og hendes munds faste og sluttede form viste, at hun var en viljestærk kvinde, som ikke let slap grebet, hvor hun havde fået fat.

Hun ville lige til at rejse sig for at gå ned og holde mønstring i huset, da døren gik op, og broder Jakob trådte ind. Han kom med hast og glemte den salvelsesfulde velsignelse, som ellers altid var hans morgenhilsen til hans velynderinde.

"Nu er jeg på spor efter bejleren," sagde han med dæmpet røst og et skadefro glimt fra sine små, sorte øjne.

"Ej så!" udbrød fru Else, som straks gættede, at han sigtede til Kirsten.

"Lasse fra Sejerslev, Bertels søn," begyndte broder Jakob, "var her nu med en kurv æg –"

"Lasse, den dumme dreng," udbrød fru Else, "hvad kan han vide om den sag?"

"Hør mig med tålmod, min datter," sagde broder Jakob, idet han tiltalte fru Else i sin egenskab af skriftefader. "Intet kreatur er så ringe, at det ikke kan fremme vore planer, når Gud og alle hellige vil det. Betænk, at det var en hund, der bragte mig på sporet, da jeg endnu dvælede i det Sodoma og Gomorrha, som kaldes Dueholm kloster, og kom efter, at broder Laurits havde en kvinde hos sig i sin celle."

"Guds moder se i nåde til os," udbrød fru Else med mere forundring end sorg i tonen, "er Kirsten blevet grebet i nogen uskikkelighed?"

"Nej," svarede munken, idet han slog kors for sig, "det står til at håbe, at så vidt er det dog endnu ikke kommet og skal heller ikke komme, takket være Guds nådige forsyn og eders moderlige omhu for det forældreløse barn. Men hør nu videre! Da Lasse havde afgivet æggene og gik ud af gården med den tomme kurv, kom jeg ind over vindebroen. Jeg havde været ude i abildgården, hvor jeg, som I ved, ynder at vandre, hensunken i bøn, mens fuglene synger omkring mig og priser deres Skaber i den hellige/ morgenstund. Mine tanker var langt fra Jorden, da, som sagt, denne dreng kom og drog dem atter ned til den. Også jeg er kun et skrøbeligt menneske, når jeg er kommet ned af jakobsstigen, og jeg gav mig da i snak med Lasse og udspurgte ham om hans ærinde. Så følte jeg også lyst til at spørge om nyt fra de frænder, jeg har i Sejerslev. Jeg undrede mig over at træffe

Lasse her, men fik så at vide, at han kun er her for en tid for at gå sin farbroder Jens til hånde og –"

"Gør det kort af, ærværdige fader!" udbrød fru Else utålmodig. "Jeg er nær ved at sprække af nysgerrighed."

"I skal straks blive stillet tilfreds, ædle frue," vedblev broder Jakob, idet et smil krusede hans smalle læber. "Jeg fik drengens tunge på gled, så han fortalte løst og fast, således også dette: for en måned siden, da han røgtede får på Feggeklit hede, så han Kirsten og Edel Mikkelsdatter komme ridende fra Sø uden ledsagelse. De steg af, bød ham holde hestene og gik så ud på klinten, hvor de blev siddende en stund, men pludselig kom de farende for atter at stige til hest. Med Kirsten gik det sømmeligt nok, men jomfru Edel satte sig over skrævs i sadlen som en mand, så hun blottede sine ben, og så jog de derfra."

"Over skrævs i sadlen," udbrød fru Else, idet hun slog hænderne sammen, "den ublu taske! Og jeg, som troede, at hvilke brøst hun end ellers har, så dog, at hun er en ærbar og stolt jomfru."

"Tro ingen uden eder selv, kære frue, og allersidst de unge jomfruer! Under deres lange, flagrende hår dølger sig et kort sind og tusinde nykker. Imidlertid var nogle herrer kommet over med færgen fra Hannæs. En af dem red over heden og indhentede jomfru Edel. De fulgtes så ad et stykke, men da de blev va'r, at jomfru Kirsten var faldet af hesten og lå i lyngen, ilede de hen til hende, herren sprang af sin hest, hjalp jomfru Kirsten op og omfavnede hende."

"Guds kors, hvem kan det have været?" udbrød fru Else. "Kendte Lasse ham ikke?"

"Nej, uagtet han så ham på nært hold, da han red forbi. Lasse løb så efter og så i nogen afstand, hvad der foregik. De andre herrer kom til, men red atter bort, hvorimod den hjælpsomme herre fulgte med jomfruerne ind på Sø, hvor han blev til den næste dag. Lasse så ham ride af gården med sine svende. Han tog da nøjere mærke af manden og siger, at det var en statelig herre i fine klæder, og han red en skøn skimmel. Da han red bort, stod begge jomfruerne ved rosengårdens hegn og viftede med deres lommeklæder, mens han tre gange vendte sig i sadlen og hilste med hatten."

"Og det eventyr har de tiet om og dulgt for mig!" udbrød fru Else, efter at hun et øjeblik havde siddet hensunken i forundring. "Og så at tænke sig, at Anne Dyre tillod dem at strejfe om på egen hånd!"

"Edel Mikkelsdatter ser mig ikke ud til at være af den sort, der spørger om forlov, når hun vil noget, og jomfru Kirsten er let at lokke."

"Den jomfru har dog god forstand, broder Jakob, Edel mener jeg."

"Måske for megen," svarede munken med et barsk smil. "List lyser hende ud af øjnene, og hoffærdighed bruser i hendes skørter, når hun går."

"Jeg vil straks tage dem for begge to!" udbrød fru Else, idet hun rejste sig.

Men det blev der intet af. Der hørtes hundeglam og lyden af hovslag over vindebroen, som meldte en gæsts ankomst, men der var ikke udsigt til den side fra fru Elses kammer, så de kunne ikke se, hvem det var, der kom. Hun tænkte, at det kunne være hendes husbond, for hun havde alt i flere dage ventet ham,

men bad broder Jakob gå ned og se ad. Han vendte hurtigt tilbage og råbte ind ad døren:

"En statelig herre på en skøn skimmel, fulgt af fire svende – det må være ham, bejleren!"

Ja, det var Erik Styggesen. Da Kirsten så Mirsa danse over vindebroen med ham, greb hun Edel i armen, og hendes hjerte bankede, men Edel klappede i hænderne og udbrød:

"Der har vi ham! Det skal nok vise sig, at han er tro som guld."

4. En uventet forbundsfælle

"Ej, er det eder, Erik Styggesen!" udbrød fru Else overrasket, da hun, ledsaget af broder Jakob, trådte ind i storstuen, hvor Erik havde indført sig selv og lige fået hilset på Kirsten og Edel. "Vær velkommen!" føjede hun til, idet hun fattede sig. Hun og Erik havde set hinanden før, skønt han aldrig havde været på Frøslevgård.

"Jeg takker," svarede Erik, idet han gik hen til husfruen, tog hendes fremrakte hånd og førte den høvisk til sine læber.

"Hvad skylder vi æren af eders besøg?" spurgte fru Else i en alt andet end gæstevenlig tone.

"Det var min agt at hilse på eders husbond," svarede Erik, uanfægtet af den kolde modtagelse. "Men jeg hører til min skuffelse, at han ikke er til huse."

"I skulle set herind, da I sidst var på Mors," sagde fru Else, idet hun så hen til Kirsten og Edel, som studsende vekslede et blik. "Da var han her et par dage, men drog så over til Hegnet. Eller er jeg måske fejl underrettet deri, at I omtrent på den tid var her og gæstede Jep Andersen på Sø?"

"Det forholder sig ganske rigtig så," svarede Erik, idet han så spørgende hen til Edel. Hun havde nemlig akkurat fået tid til, inden fru Else trådte ind, at sige til ham: "Fortæl intet om vor samværen på Sø!"

"Nu," vedblev fru Else i en spydig tone, "da må I der have truffet disse to jomfruer, min søsterdatter Kirsten Nielsdatter og Edel Mikkelsdatter. Jeg har altså ikke nødig at gøre eder bekendt med dem?"

"Nej, ædle frue," svarede Erik frejdig nok. "Jomfru Edel kender jeg desuden fra tidligere tid."

"Så var det vel hende, som drog eder derind?"

"På en måde ja," svarede Erik mindre sikkert. "Dog skete det egentlig ved et tilfælde."

"Det kunne lyste mig at høre noget derom, Erik Styggesen! I må nemlig vide, at hverken Kirsten eller jomfru Edel har omtalt den sag for mig. Ja, jeg ville ikke engang have anet, at I har været på Sø, hvis jeg ikke havde hørt derom fra en anden kant."

"Hun har udspejdet os," hviskede Edel til Kirsten, "og det er sikkert broder Jakobs værk. Jeg kan læse det i hans lumske øjne."

Derpå trådte hun kækt frem af den vinduesfordybning, hvor hun og Kirsten stod, og fortalte fru Else om Kirstens uheld på heden, og at Erik Styggesen havde forbundet hendes forstuvede hånd, hvorefter han var fulgt med ind på Sø.

"Forholder det sig virkelig så?" spurgte fru Else Erik, idet hendes forhøjede ansigtsfarve røbede hendes mishag over, at sagen ikke var så slem, som hun havde troet.

"Hvert ord er sandt," svarede Erik.

"Og nu," vedblev Edel, idet hun henvendte sig til fru Else, "må I kunne forstå, at Kirsten og jeg fortav den sag. Vi har fortjent dadel, fordi vi vovede os alene ud på heden, og den største part af den falder på mig som den ældre. Faldet kunne have haft skadelige følger for Kirsten, og det tør jeg nok sige, at hvis Erik Styggesen ikke ganske uventet var kommet til og straks havde forbundet hendes hånd, da ville hun længe være kommet til at gå med den dårlighed."

Fru Else sendte Edel et isnende blik og vendte sig derpå til Erik Styggesen.

"Der hændtes nok ellers mere på det ridt over heden," sagde hun i en spydig tone, "om det da er sandt, hvad der er blevet mig fortalt. Jomfru Edel blev nemlig set ridende overskrævs i sadlen som en karl, ha, ha! Så I hendes ben, Erik Styggesen?"

"Nu går I jomfru Edels ære for nær," udbrød Erik harmfuldt.

"Vist ikke," sagde Edel med stor fatning. "Eders spejder, fru Else, har ikke løjet helt; men det skete ved et uheld i hastværket, idet jeg kom akavet i sadlen. Jeg red så af sted, som jeg sad, for at indhente Kirsten, men jeg fik mig sat til rette, inden Erik Styggesen indhentede mig. Der var intet ondt i det, skulle jeg tro, når ingen så derpå. Det rører ikke ved min ære."

"Nu, Edel Mikkelsdatter," sagde fru Else, "gid det må lykkes eder at bevare den ren til enden!"

"Amen!" føjede broder Jakob til med sin dybe røst.

"Eders Amen," udbrød Edel i en spotsk tone, "så og eders velsignelse eller forbandelse er lige et og ikke andet end et mundsvejr for mig!"

"Hvad," udbrød fru Else, "drister I eder til at trodse denne hellige Guds mand? Det vil falde tilbage på eder selv, Edel, og engang komme over eders hoved."

"I skal ikke forivre eder for min skyld, kære frue!" sagde broder Jakob med påtagen ydmyghed. "Jeg takker Gud og Sankt Johannes for enhver krænkelse, jeg må døje i denne onde verden. Jeg skal lige fuldt bede for eders sjæls frelse, Edel Mikkelsdatter, at den må blive revet ud af Satans kløer."

Derpå slog han kors for sig, vendte sig brat og gik ud af stuen. Men nu tog Kirsten ordet, for hun var oprørt i sit inderste.

"I har der krænket Edel alt for groft, moster," sagde hun djærvt til fru Else, "I glemte, at hun er eders gæst."

"Nu, fru Else," sagde Edel, "jeg lægger eder det selv mindre til last. Men I ville gøre vel I ikke så villigt at følge onde råd og –"

"Sig ikke mere," faldt Erik ind, idet han advarende løftede hånden; "det vil kun gøre ondt værre. Det smerter mig, fru Else, at jeg ganske mod min vilje er blevet årsag til denne trætte. Jeg havde ellers et ærinde til eders husbond og eder, men jeg skønner, at lejligheden til at forebringe det ikke er god. Jeg har nok kun været her alt for længe," føjede han til, idet han greb sin hat.

"Vist ikke," svarede fru Else, som dog nu blev ilde til mode ved sagernes stilling og fortrød, at hun var gået så vidt. "I vil da ikke ride tørmundet herfra? Lad hvile falde på eder! Nu skal jeg gå og sørge for en forfriskning til eder. Når I har fået velkomstdrikken, da kan I forebringe eders ærinde."

"Har I godt nyt?" spurgte Edel Erik, da fru Else var gået. Hun glemte i sin ivrighed, at Kirsten ikke var indviet i sagen, men blev nu mindet derom ved det spørgende blik, Kirsten sendte hende. "Nu," føjede hun hurtigt til, "vi kunne jo siden tales ved derom!"

"Så du og Erik Styggesen har hemmeligheder med hinanden," udbrød Kirsten krænket, "da må jeg være til ulejlighed og vil helst gå op på mit kammer."

"Der sidder I smukt i det!" sagde Erik til Edel og brast så i latter. "Nej, jomfru Kirsten, gå ikke fra os! Jeg vil såmænd heller end gerne have eder med i komplottet, men jeg turde ikke vente, at I ville være villig dertil."

Så fortalte han hende om den plan, Edel havde lagt for at få en rejse til Viborg og en fart til hove sat i værk, men sagde intet om de dybere hensigter, som han havde afluret sin snilde veninde.

"Hun er jo nær ved at forgå af kedsomhed på Sø," sagde han, "og længes efter tidkort. Men hun vil helst have eder med, og deri samstemmer jeg ganske med hende. Hvad siger I dertil?"

"Alt er altså i orden?" udbrød Edel, uden at bekymre sig om den misfornøjelse, der tydeligt åbenbarede sig i Kirstens blik.

"Vist er det så," svarede Erik, idet han iagttog den forandring, der var foregået i Kirstens let bevægelige træk. Hendes åsyn var som et spejl, hvori man læste, hvad hun følte, når sagen rørte ved hendes hjerte. Hun lærte aldrig som Edel at lægge en maske over det.

"Jeg har en indbydelse fra Hendes Nåde, dronningen," vedblev Erik, "til Jep Andersen og fru Anne og deres ganske hus først og fremmest, men dog også til herskabet her på Frøslevgård og på Højriis. Brylluppet skal stå Sankt Hans aftens dag."

"Tør jeg vide, om hvis bryllup der er tale?" spurgte Kirsten i en spydig tone.

"Knud Nielsen Dyres med Inger Bille," sagde Edel. "Du hørte jo, at Erik Styggesen talte derom den aften på Sø. Knud Nielsen er jo en frænde af Anne, og det tyktes mig alt for krænkende for hende og morbroder, at de ikke havde fået nogen indbydelse til det bryllup, og derfor bad jeg Erik Styggesen om at skaffe dem den. Deraf kom sagen; men så fik jeg selv lyst til at komme med, og at jeg ville skaffe dig den samme moro, det kan du da ikke vredes på mig for."

Men Kirsten så ikke ud, som om hun troede på den forklaring. Det spørgsmål lå da også nær: hvorfor skulle sagen holdes hemmelig for hende? Edel havde spundet rænker bag hendes ryg, det var åbenbart, men af hvad årsag? Det så nærmest ud, som om Edel lagde an på at føre hende sammen med Erik Styggesen, og det var Kirsten i samme grad som Erik imod, at nogen blandede sig i en sag af den natur. Hun angrede nu sin svaghed, at hun havde røbet sit hjertes tilstand for Edel. Men det kunne også tænkes, at Erik Styggesen var mester for det hele og Edel kun et redskab i hans hænder, og det huede hende ikke. Hvorfor var han gået så snedigt til værks og ville lokke hende ud til Viborg i stedet for, hvis han havde hende kær, at bejle åbent og ærligt til hende?

"Nu, Kirsten, hvad siger du så? Har du lyst til den fart?" spurgte Edel, da Kirsten vedblev at tie.

"Det afhænger af moster," svarede Kirsten koldsindigt. "Hvad mig ellers angår, så bliver jeg helst derfra."

I det samme gik døren op, Erik rejste sig og fjernede sig fra dem.

"Jeg har gjort det for din skyld, din tosse!" sagde Edel til Kirsten, idet hun greb hende i armen.

"Men jeg er blevet holdt for nar, og det har han været med til," svarede Kirsten skarpt. "Jeg hader al underfundighed."

"Snak, Kirsten! Det var mig, som hittede derpå, men jeg nødsagedes jo på grund af din store blufærdighed til at dølge det for dig. Du kan trygt lide på ham. Han brænder af elskov til dig, og han er så ærlig og ukendt med rænker som et lidet barn."

"Bild mig ind, at han er dum!" udbrød Kirsten som trods sit had til underfundighed dog nu følte sig krænket på Erik

Styggesens vegne.

Men nu blev de opmærksomme på, hvad der foregik i stuen. Der stod ikke alene fru Else, men også Birthe, strålende i sit nye grønne skørt og sit røde, sølvknappede korset. Hendes stride, askefarvede hår brusede om hendes hoved trods perlebåndet, som skulle holde det nede. Hendes kinder var så blussende røde, som om hun lige kom fra en god køkkenild. Kirsten havde aldrig før set hende i en så utækkelig skikkelse, men Birthe var åbenbart glad ved sig selv. Hun tog sølvvinkanden fra den bakke, som en terne havde bragt ind, skænkede i et bæger, kredensede drikken, rakte huldsaligt smilende bægeret til Erik, bød ham velkommen og nejede ikke uden ynde for ham.

Hun havde set den skønne, statelige herre ride ind i gården og fået at vide, hvem det var, og var så i en fart røget i kisteklæderne. Fra den anstrengelse skrev sig hendes røde kinder. Hun handlede altid i lidenskab, uagtet hun så kold ud. Hun blev pludselig grebet af lyst til at vise sig i al sin glans for den fornemme gæst; og nu havde hun haft det held, at hun var kommet tidsnok til at overrække ham velkomstbægeret, et hverv, som hendes moder gerne overdrog hende.

Hun forfulgte den sejr, hun mente at have vundet, med stor dristighed, begyndte en samtale med Erik Styggesen og tog ham ganske til indtægt, mens hun af og til skottede til Kirsten og Edel, som holdt sig tilbage og iagttog hendes færd, Edel med moro, Kirsten med stor harme. Imidlertid gjorde Birthe dog ikke sine sager så ilde. Hendes hoved var ikke fattigt på tanker, og hun havde en flydende tunge, når hun ville bruge den. Det lykkedes hende derfor virkelig at fastholde Eriks opmærksomhed, da samtalen pludselig blev afbrudt af

hundeglam og larm i gården. Der måtte være kommet en ny gæst, og hvem det var, fik de snart at vide; for Kirsten, som havde set ud af vinduet, råbte: "Det er morbroder!" og et øjeblik efter trådte Albert Skeel ind ad døren.

"Der kom jeg bag på eder, mit hjerte!" sagde han til fru Else, idet han gav hende en omfavnelse, som hun ikke gengældte meget varmt, og som klædte ham bedre end hende. "Men hvad ser jeg!" udbrød han, idet han slap hende, og med den livlighed, som var ham ejendommelig, ilede hen til Erik og greb hans hånd. "Erik Styggesen, det må jeg lide, vær velkommen! Hvem skulle dog have ventet at træffe eder her?"

"Da har han dog gæstet vor ø før i denne vår," sagde fru Else spidst.

"Ej så!" svarede Albert muntert. "Nu, så ved jeg, hvor jeg skal tage ham. Jeg havde ellers snarere ventet at se eder på Hegnet, Erik Styggesen! I lovede at gæste mig der i fjor; men lad nu det være godt! Der står mit eget kød og blod og venter på et kærtegn af sin fader, og liden Kirsten, Mors' fagreste blomme; og Edel Mikkelsdatter er her med! Jeg er ved min helgen kommet hjem i en lykkelig stund!"

Birthe modtog det faderlige kys, hun nu fik, med en sur mine, fordi Kirsten var blevet kaldet Mors' fagreste blomme. Men Kirsten rakte glad sin morbroder sin kind, ikke fordi han havde rost hende, men fordi hans tilsynekomst altid var som solskin på hendes vej. Hvis han altid var her, tænkte hun, hvor godt ville her ikke da være at leve! Men deri tog hun dog fejl, for i så fald ville der været idelige rivninger mellem ham og fru Else. Albert Skeel var en munter levemand, som gik af vejen for livets genvordigheder, hvor det lod sig gøre, men et rør i sin

hustrus hænder, som Edel havde sagt, det var han dog ikke. For Erik var hans nærværelse meget velkommen. De var gamle bekendte og samstemmede godt, da de begge var ridderligt tænkende mænd med et lyst og åbent sind. Dernæst havde Erik et par gange haft lejlighed til på grund af sin stilling ved hove at vise Albert Skeel nogle små tjenester.

Det var ham derfor ulige behageligere at meddele det ærinde, hvori han var kommet, til Albert Skeel end til hans hustru, og dette gjorde han straks efter, da hans vært, mens middagsbordet blev dækket, førte ham omkring for at vise ham alle Frøslevgårds herligheder. De kom også ud i abildgården, og da de var alene der, begyndte han på sin redegørelse, men den faldt ham ikke så let, som han havde ventet. Han var nok belavet på at vise Albert Skeel en vis grad af fortrolighed, for ellers ville denne jo ikke kunne forstå, hvorledes det var gået til, at han nu kom med sine indbydelser fra hove, og desuden ville fru Else selvfølgelig fortælle sin husbond om hans eventyr med Kirsten på Sø. Men Albert Skeel var for snild til at lade sig holde et bind for øjnene, så han kom hurtigt på det rene med sammenhængen, uagtet han ikke straks lod sig mærke dermed. Det voldte ham megen morskab at høre, at Edel havde siddet overskrævs i sadlen som en mand.

"Det ligner hende," sagde han. "Blyheden trykker ikke den jomfru; men hun er snild som bare Fanden og for resten god nok."

"Men hvad siger I så til indbydelsen," spurgte Erik. "Hvad svar skal jeg bringe Hendes Nåde?"

"Jeg takker ydmygst," sagde Albert Skeel smilende. "Skulle det ikke være mig en stor ære og glæde tillige at stedes til håndkys

hos min herre og konge og hans gode frue? Men hvad kan det gavne eder, at jeg drager derud, Erik Styggesen? Det gælder jomfruerne, og for nogle af dem råder min hustru. Hun har sin egen vilje, og vi har nu delt det således mellem os, at hun råder på Mors, jeg på Salling."

"Det tykkes mig sært," sagde Erik.

"Det var heller ikke således fra først af, men som min hustru og jeg er beskafne, tjener det os bedst."

"Da må I dog have nogen myndighed over eders egen datter og Kirsten Nielsdatter med."

"Over Birthe, ja, for så vidt hun selv tilsteder mig det, men over Kirsten, nej! Min hustru og hendes slægt råder over hende."

Så gik de nogen tid i tavshed, indtil Albert Skeel slog Erik på skulderen og sagde:

"Men jeg vil være med i komplottet og stille mig på eders og jomfru Edels side. Hun fortjener at komme ud til hove, så snildt hun har sat tingen i gang, og jeg under eder en dans med Kirsten."

"Jeg gik ind derpå af venskab for Edel."

"Ha, ha," lo Albert. "I skal dog ikke ganske vrage min bistand i denne sag. Vi havde jo stedse frit sprog med hinanden, Erik Styggesen! Tag mig derfor ikke til mistykke, at jeg siger eder, at jeg meget snart kom efter det, at Kirsten har fanget eder med sit fagre hår, sine blide øjne og sin gode gård. Det er let at forstå. Hun er en lækkerbisken selv uden gården, og hun har troldgjort alle de unge karle her på Mors. Men hun er for god til nogen af dem. Jeg ønsker eder god lykke!"

"Hav hjertens tak for eders venlige sindelag," sagde Erik, idet han greb Albert Skeels hånd og trykkede den. "Men I foregriber tingen. Jeg ved ikke, om jomfru Kirstens hu står til mig. Dette er kommet over mig som en skæbne –"

"Og over Kirsten med! Aldrig har jeg set hendes øjne stråle således, som de gjorde før, når de hvilede på eder. Gå I kun dristigt løs på målet!" –

Da de siden var kommet til bords, broder Jakob havde læst bordbønnen, og måltidet var i gang, underrettede Albert Skeel fru Else om, i hvad ærinde Erik Styggesen var kommet. Han gjorde det med forsæt ikke i enrum, fordi han tænkte, at de andres nærværelse ville lægge bånd på hans hustrus skarpe tunge, og det slog da også nogenlunde til. Hun blev, som rimeligt var, meget forundret over den uventede og ærefulde indbydelse og hørte med en mistroisk mine på den forklaring, som Erik fremkom med.

"Jeg takker," sagde hun omsider. "I har da også været os særlig god, Erik Styggesen," tilføjede hun i en spydig tone, "eftersom I først drog ind til os. Eders ærinde gjaldt jo fornemmelig, som jeg nys hørte, Jep Andersen og Anne Dyre."

"Jeg bilder mig ind," sagde Albert Skeel med et smil, "at han længtes efter at se til Kirstens forvredne hånd og forvisse sig om, at han havde gjort sine sager godt, da han forbandt den på Sø."

"Så I er vidende om den sag?" udbrød fru Else.

"Ja," svarede Albert, "Erik Styggesen har som en ærlig mand fortalt mig den hele krønike."

Et lynblink fra Edels øjne ramte Erik, som benægtende rystede på hovedet, mens Birthe så fra den ene til den anden.

Hun forstod selvfølgelig intet deraf.

"Men hvad siger du så til indbydelsen, mit hjerte?" spurgte Albert fru Else. "Vi må jo give svar."

"Den sag må først overlægges," lød fru Elses koldsindige svar. "En rejse til Viborg er en brydsom og bekostelig sag."

"Nu, det kommer vi vel over."

"Først må vi dog helst høre, hvad de beslutter sig til på Sø," sagde fru Else og mente, at hun dermed havde afskåret al videre forhandling; men til hendes forundring tog nu Birthe ordet.

"Hvad rager det os, hvad de vil på Sø?" sagde hun livligt. "Lad os følge den indbydelse, vi har fået."

"Hvad stikker der nu dig, barn?" spurgte fru Else. "Higer du efter at komme til hove?"

"Ja, hvorfor ikke?" svarede Birthe med blus på kind. "Det kunne ved Guds moder lyste mig engang at se noget af verden. Endnu har jeg ikke haft min fod ret langt uden for Mors."

"Dit ønske er billigt, mit barn!" sagde Albert Skeel. "Din moder giver sig nok, når hun får besindet sig."

"Vi må dog håbe nej," sagde broder Jakob, idet han slog kors for sig.

Edel så til Albert Skeel. Hun ventede, at han ville give munken en tilrettevisning, men han trak kun på skuldrene.

Inden Erik brød op, fik Edel lejlighed til at veksle et par ord med ham.

"Det vil lykkes," sagde hun. "Når Birthe vil det, så sker det. Der fik vi en uventet forbundsfælle!"

"Hun er ikke ilde, den Birthe," svarede Erik, "og vel skåren for tungebåndet. Hun er nok en af de vakre jomfruer, I sigtede til,

da I på Sø talte om at skaffe dronningen en ny jomfru i Inger Billes sted?"

"Skik eder nu, Erik Styggesen!" sagde Edel, idet hun truede ad ham med fingeren.

"Ha, ha!" lo Erik. "Men det er dog min mening, at Hendes Nåde kunne vælge en ringere."

"Stakkels Kirsten!" udbrød Edel. "Birthe har stukket hende ud!"

"Det var en god spas, den!"

"Nu, Erik Styggesen, én ting er åbenbar. Birthe har kastet sine øjne på eder. Tag eder i vare! Hun ser ud som is, men hendes hjerte er en brand."

"Desto værre for hende selv, stakkels jomfru!"

"Men hvis nu det blus, der er tændt i Kirstens hjerte, blev slukket, og hun blev kold mod eder?"

"Det fryder mig at høre om det blus!" udbrød Erik. "Hos en jomfru af hendes art er sligt næppe som ild i strå."

"Læg dog helst ved til, når I kan! Det kan gøres nødig. I har nu dem imod eder, på hvem det kommer an, både fru Else og broder Jakob."

"Ej," svarede Erik med et lyn fra sine kække øjne, "jeg vil vinde hende trods alle skrappe kvinder og træske munke i det ganske land."

Da han red bort og kom forbi abildgården, så han broder Jakob stå derinde med Niels Kaas fra Jølby. Erik kendte den herre, men yndede ham ikke. Han undrede sig nok over at se ham og munken stå der og stikke hovederne sammen, men Niels Kaas boede jo i nærheden. Han var sagtens på vej ind til

gården. Erik gjorde sig derfor ikke videre tanker om det. Kun lykønskede han sig til, at han var sluppet for det selskab.

5. En undsigelse

Erik red så videre til Sø og havde bedre held med sit ærinde der, end han havde ventet. Da Anne Dyre hørte, at Else Frost og hendes ganske hus var indbudte, blev hun nidkær og ville ikke stå tilbage.

"Det vil fornøje Hendes Nåde, at I indfinder eder," sagde Erik til hende, "og mig vil det glæde engang igen at træde en dans med Edel Mikkelsdatter."

"Ja, ja," svarede fru Anne, "vi får vel tage hende med; men hun har ikke mange kjortler i sit eje, og hun er fattig på smykker. Dog, vi skal udstaffere hende, så godt vi evner det."

"Skik hende derud i en hvergarns kjortel," sagde Jep Andersen, "og lad hendes gule hår flagre uden bindeke og smykke, hun vil endda stikke alle de andre jomfruer ud. Det skulle da være, at liden Kirsten kunne stå sig."

"Kirsten, det barn!" udbrød Anne. "Hun er som et føl, der aldrig har kendt tøjlen. Der er ingen skik på hende. Ellers kan hun være god nok. Men jeg kan ingen stor fagerhed se hverken ved hende eller ved Edel. Der er vist anderledes fagre og høviske jomfruer ved hove, end disse to, hvad Erik Styggesen?"

"Nu, fru Anne," svarede Erik, "så langt fra Viborg tør jeg vel sige det; for det er min mening, at ingen af de jomfruer, som dronningen for tiden har i sit brød, kan måle sig med nogen af dem."

"Ho, ho!" lo Jep. "I glemmer, at vor mo'r nu selv skal ud til Viborg. Hun vil plapre det ud, I dér sagde, og der vil ligge et

hus. Alle dronningens tolv jomfruer vil falde over eder og kradse øjnene ud på eder."

"Der er ellers kun otte," svarede Erik, "og nu, når Inger Bille træder af, endda kun syv, men jeg tilstår, at selv de ville være nok til at gøre det af med mig. Skrappe nok med tungen er i det mindste nogle af dem."

"Kér eder ikke om, hvad Jep siger," sagde Anne. "Han er et stykke af en spasmager."

"Nu," svarede Erik, "mænd med et muntert sind de huer mig bedst. De er gerne godhjertede og ærlige."

Den næste morgen tog Erik afsked med sine venner på Sø og red syd på med sine fire svende. Han var i godt lune, og hans svende fik et stykke af en vise at høre. Mirsa gik og slog med hovedet, som om den var ked af det langsomme ridt, da dens herre blev vækket af sine drømmerier. Hans livsvend, Esbern, red nemlig frem, pegede op i landet ad Ullerup til og sagde: "Se der, herre!" Erik så derhen og blev va'r en skare ryttere, som kom ad vejen fra Ullerup og nærmede sig landevejen et stykke foran dem. Erik talte dem; der var tolv. Kort efter nåede de landevejen og blev holdende der.

"Det er Albert Mus og hans fæller," sagde Esbern, mens de langsomt red videre og nærmede sig stedet. "De fører næppe noget godt i deres skjold at dømme efter deres adfærd på heden, da vi sidst var heroppe."

"Nu, vi får se, Esbern! Det skal snart vise sig."

"Kære herre," sagde Esbern, idet han standsede sin hest, "vil I som jeg, da vender vi og rider tilbage til Sø. Vi er kun fem mod tolv."

"Nej, Esbern, aldrig endnu i mit liv vendte jeg ryg til og gav mig på flugt i nogen dyst; og nu skulle jeg rende ved det blotte syn af fjenden? Det kunne blive et skønt skue, om vi kom jagende ind på Sø som harer med hundene i hælene på os."

"Ræd er jeg ikke, herre," svarede Esbern. "Jeg tænkte kun på eders person."

"Nu, så fremad!" sagde Erik, idet han vendte sig mod de andre svende. "Men smukt roligt, som om der intet var på færde. Hold eder nær til mig og gør i et og alt som jeg!"

Da de kom nærmere til stedet, hvor rytterne holdt, så Erik, at Esbern havde gættet rigtig. Midt på vejen holdt Albert Mus, Jørgen Høg og Niels Kaas og bag dem ni svende, som spærrede vejen. Et par af dem var godt væbnede, men resten kun tjenestekarle med knipler, og de red på usadlede heste.

Straks da Erik så Niels Kaas, blev sagen ham klar. Nu randt det ham nemlig i hu, at han, da han red fra Frøslevgård, havde set Niels Kaas og broder Jakob stå i abildgården, fordybede i samtale. Der kunne næppe være nogen tvivl om, at munken havde sladret, og at Niels Kaas så straks var redet til Ullerup for at underrette sine venner der. Kun undrede det ham at træffe Sorte Jørgen her igen. Men denne og Albert Mus var uadskillelige. Enten var Albert på Ørndrup eller Jørgen på Ullerup, og ofte gæstede de i forening Niels Kaas på Jølby, eller han dem på Ullerup.

"Vel mødt igen, Erik Styggesen!" råbte Albert Mus. "Hvorhen går rejsen?"

"Lige ud ad landevejen," svarede Erik, idet han holdt Mirsa an og standsede i en passende afstand. "Hvorfor jeg beder eder og eders fæller om at vige til side, så jeg kan komme frem."

"Da havde jeg dog håbet," sagde Albert med et grin, "at I denne gang ikke ville ride min gård forbi. Men måske har I ikke stunder? I rider vel kongens ærinde?"

"Nej, denne gang dronningens," sagde Niels Kaas, idet et hånsmil oplivede hans rødblussede åsyn, "i det mindste går det på Hendes Nådes kappe. I ser, Erik Styggesen, at vi er vel underrettede."

"Hvad rager det eder, hvis ærinde jeg rider?" spurgte Erik.

"Vi ved mere end det," sagde Sorte Jørgen, idet han red frem. "Det gælder at lokke nogle af vore jomfruer ud til Viborg. Vi lider det ikke, Erik Styggesen, at I, en fremmed, kommer her som en høg i vort dueslag. "

"Er I redet så mandstærke ud for at sige mig det?" spurgte Erik.

"Å nej," svarede Albert Mus, "vi er ude efter en grævling. Men da vi så eder komme, tænkte vi, at det var rådeligst at bruge lejligheden og give eder en advarsel."

"En sær grævlingejagt, den!" udbrød Erik. "I har jo ladet hundene blive hjemme."

"Ikke red jeg ud efter nogen grævling," sagde Jørgen Høg. "I skal få ren besked af mig! Jeg ved hvorledes det har sig. I bejler til Kirsten Nielsdatter, men det tåler jeg ikke. Jeg har sat min hu til den jomfru, og hvem der kommer mig på tværs i den sag må tage følgerne. Jeg har kendt hende fra dengang, da hun var liden, og nu kommer I her og vil rive byttet ud af min hånd."

"Man skulle af eders tale tro, at Kirsten Nielsdatter alt var eders fæstemø," sagde Erik.

"Nej," svarede Jørgen, "og kan hænde, at hun aldrig bliver det. Dog, lad os først se! Men jeg under ikke nogen anden hende,

allermindst eder. For at sige eder det, red jeg herud, og mine venner og deres svende gjorde mig følge, for at jeg ikke skulle blive overmandet af eder og eders rustede svende. I får slippe denne gang, siden I rider Hendes Nådes ærinde, men kommer I igen i eders eget, da skal I ikke slippe levende herfra. Nu har jeg varet eder ad og lovlig og rettelig undsagt eder!"

Endnu mens han talte, havde Erik draget sit sværd, og hans svende gjort straks ligeså.

"Tag dette for eders uhørte ubluhed og næsvished!" råbte Erik, idet han gav Mirsa af sporerne.

Som en kile fo'r han og hans fire svende ind i flokken og splittede den ad, idet de huggede til højre og venstre. Erik førte selv en sikker klinge, og hans svende var øvede krigskarle. Hvert hug ramte. Jørgen Høg fik det første tværs over panden, så blodet flød ned over hans øjne og blindede ham. Niels Kaas huggede efter Erik, men fejlede ham, og straks efter fik han af en af Eriks svende et hug, som slog sværdet ud af hånden på ham. Karlenes heste stejlede, og en af dem blev græsrytter. Albert Mus fægtede i luften og skreg op.

Da Erik således lykkelig var brudt igennem, gjorde han holdt, vendte Mirsa og råbte:

"Har I nu fået nok? Men vil I have mere, da kom an!"

Men de betakkede sig. Både Jørgen Høg og Niels Kaas var ukampdygtige, og Albert Mus havde rent tabt modet. Desuden havde nogle af hans karle allerede givet sig på flugt og red op ad Ullerup til i fuldt firspring.

"Nu kunne jeg let gøre det af med eder, Jørgen," råbte Erik, "og sende eder til Helvede med samt eders undsigelse; men jeg

vil skænke eder livet i den tro, at I nu vil komme til fornuft og skøtte eder selv."

Jørgen var imidlertid blevet seende. Såret var ikke dybt, og han havde fået blodet tørret af.

"I skal få det betalt!" råbte han rasende, idet han truede ad Erik med sin knyttede højre hånd.

Men Erik lo kun til svar og red sindigt videre syd på. Han undlod ikke, inden han forlod Mors, at udrette sit ærinde på Højriis, men han blev der kun kort og omtalte ikke for Niels Høg det sammenstød, han havde haft med hans broder. Derved ville han kun blotte sig selv, og han tænkte også, at Sorte Jørgen efter den lektion, han havde fået, ville holde sig i skindet.

Det lod også til det. Jørgen Høg holdt sig rolig. De overvundne var selvfølgelig ikke lystne efter at udbasunere deres nederlag, og så vidt de skønnede, havde der ingen vidner været til kampen. De håbede derfor, at der ikke ville gå noget ry af den sag, og Jørgen indså, at han ville stå sig ved at holde den nede. Det stod nu klart for ham, at hans lidenskab havde fået ham til at begå en dumhed. I hvert fald ville han være mere sikker på at få hævn, når han gav sig mine af at have opgivet enhver tanke derom.

6. I abildgården

Et par dage førend rejsen ned til Viborg skulle gå for sig, vandrede Kirsten alene ude i abildgården. Der dvælede hun gerne, men ikke for at bede, således som broder Jakob gjorde eller foregav at gøre. Dog kunne det hænde, at rosenkransen, som hun bar ved sit bælte, ved en pludselig indskydelse gled gennem hendes hænder, og hun opsendte et suk til Himmelens dronning, jomfru Maria. Hendes sind var stærkt bevæget, hendes hjerte fuldt, og hun var overladt til sig selv.

Edel havde nemlig forladt Frøslevgård og var taget hjem til Sø for at forberede sig til rejsen. Anne Dyre fik imidlertid så lidt at gøre med hendes udstaffering, at hun følte sig krænket derover. De kjortler, hun selv havde båret i sin ungdom, og som hun nu, med mulige børnebørn for øje, havde opbevaret i en række af år, blev vraget. Kirsten havde nemlig forsynet Edel af sin rige garderobe, og en flink syerske var sat til at lave kjortlerne om. De blev ikke så skønne, som om de var gjort af nyt; men de var dog langt at foretrække for Annes Dyres gamle kjortler. Dernæst havde Kirsten plyndret sit smykkeskrin og lånt Edel flere skønne klenodier. Dog var dette, at kvinderne lånte hinanden smykker, ingenlunde usædvanligt.

Edel var Kirsten meget taknemmelig for denne håndsrækning. Hun ville hellere blive hjemme end vise sig ved hove som en Askepot eller fugleskræmsel. Så høje tanker havde hun dog ikke om sin skønhed, at hun indbildte sig, at hun kunne gøre sig gældende i den vadmels kjortel, som Jep Andersen mente ville være nok for hende.

Kirsten på sin side lånte og gav af et godt hjerte. Hun var blevet mere og mere klar over, hvilken trofast veninde hun havde i Edel Mikkelsdatter, og jo dybere hendes kærlighed til Erik Rosenkrantz slog rod i hendes hjerte, desto lettere fik hun bugt med alle bitanker. Nu, i stilheden og ensomheden fik hendes kærlighed en stærk og hurtig vækst. Eriks skikkelse stod hende altid for øje, og han var aldrig ude af hendes tanker. De gamle viser havde fortalt hende meget om elskov, og hun troede, at hun havde forstået det, men nu veg alle hendes drømme som tåger for solen. Først nu vidste hun, hvad elskov er. Hun følte, at hun uden betænkning kunne give sig selv og alt, hvad hun ejede, den mand i vold, som hun elskede, og at han, hvis hun fik højere værd i hans øjne, fordi hun var rig, ikke var hende værd. Men jo oftere hun opfriskede det indtryk, Eriks person havde gjort på hende, desto mere forvisset følte hun sig om, at han elskede hende for hendes egen skyld. De øjne kunne ikke lyve. Hun var rede til at lide, hvad det skulle være, for at komme i havn hos ham.

Det var et dyrebart klenodie, dette hjerte, som Erik Styggesen havde vundet, næsten kun ved at vise sig. Kirsten var ikke som andre unge piger, havde Edel sagt, og deri havde hun ret. Dog var det ikke ved store åndsevner, at hun hævede sig over de andre, uagtet hun havde nok af forstand, men ved sine følelsers renhed og styrke. Hendes dybe kærlighed ville have hævet hende over de fleste, på hvilken tid hun end havde levet, men gjorde det end mere i en tidsalder, da kærlighed i dybere forstand var som en lukket bog for de fleste hustruer og for mændene med, i deres øjne næsten at sætte lige med syndig elskov. Havde de kigget lidt i den bog i deres ungdom, så glemte

de det snart igen. Ægteskab var en handel, og den kærlighed, hustruen havde bjerget, ofrede de deres børn. De fandt sig i deres skæbne og blev trofaste, pligtopfyldende eller, når der var stål i dem, myndige hustruer. At samfundet vandt ved det, det kan ikke nægtes, og selv blev de skånet for svære kampe og lidelser; men de forblev også ukendte med det jordiske livs dybeste glæde og højeste lykke.

Kirsten havde sat sig på en bænk, der stod under en gammel hyldebusk, som næsten dannede en løvhytte. Hun tænkte sørgmodig over sine vanskelige kår, at hun var fjernt fra den mand, hun havde fået kær, og at der var så ringe udsigt til hyppig samværen med ham. Endnu havde hun ikke talt med ham i enrum, og der var kun ringe udsigt til, at det kunne lykkes ude i Viborg, hvor de skulle mødes ved hove i manges nærværelse. Hvad ville hun ikke give til, at han nu sad ved hendes side, at hun havde kunnet se ind i hans ærlige øjne og lytte til hans mandige røst, mens han udtalte det kærlighedsord, hvorefter hun så inderlig længtes.

Som hun sad og tænkte det, faldt der en skygge foran hende på gangen, og straks efter stod broder Jakob for hende.

"Ej, sidder I her i denne afkrog, jomfru Kirsten," sagde han, idet han standsede. "I søger ensomhed, ligesom jeg, men næppe af den samme årsag. I sad dybt hensunken i tanker. Jeg tror, at jeg kan gætte, hvad I tænkte på."

"Gør eder ingen ulejlighed med at udgranske det, ærværdige fader," sagde Kirsten, idet hun skiftede farve og rejste sig. "Jeg har ikke kåret eder til skriftefader."

"Desto værre nej!" svarede broder Jakob i en uventet mild tone. "Det har smertet mig; for jeg har altid ment eder det vel."

"Det har jeg sandelig ikke mærket noget til; men jeg har heller ikke ønsket det. I er ikke en Guds tjener efter mit sind."

"Det ved jeg! Et dybt svælg skiller mig og mine lige fra verdens børn. Jeg har villet frelse eders sjæl, men det er kun lykkedes mig at bibringe eder verdslige kundskaber, og nu har verden og dens lyst fået et stærkere tag i eder end nogen sinde før. I fryder eder til den fart ud til Viborg. Det var det, I sad og tænkte på. Jeg kan læse i eders øjne, at jeg har gættet rigtigt."

"Nu, om så var?" svarede Kirsten kækt. "Det er ikke nogen synd i mine øjne. I kan spare eder at prædike for mig om den sag. Jeg må nu også se at komme op på gården; det er snart nadvertid."

"Nej, I skal høre mig!" udbrød munken med pludselig heftighed, idet han greb hende i armen, trak hende ned på bænken og satte sig ved hendes side.

Kirsten blev ilde til mode; men hun var dog ikke bange for sin person. Hun vidste, at broder Jakob var en renlivet mand, og at ingen kvinde havde noget at frygte af ham. Hun blev derfor siddende og væbnede sig med tålmodighed.

"Den hellige Johannes selv har ført mig på eders vej i dag," vedblev broder Jakob i en roligere tone, skønt der lyste en lidet hyggelig ild ud af hans øjne. "Straks da jeg så eder sidde der så stille, tænkte jeg om eder: hun er det kar, hvori jeg vil udgyde mit hjertes bitterhed, og hun kan få gavn deraf. Ved eder, jomfru Kirsten, har der dog altid været nogen mildhed. I er ikke studs og opfarende som de andre."

Kirsten sad og undrede sig over, at hun blev rost på de andres bekostning, men fik straks forklaringen.

"Ingen af dem vil høre mig mere," vedblev han med dirrende stemme. "Birthe, mit hjertes barn, hvis øren før hang ved mine læber, er nu blevet døv og stum. Syv djævle er faret i hende. Med vildskab higer hun efter at komme ud til staden og der søle sig i verdens smuds. Hun tænker kun på flitter og stads, på forfængelighed og tant, og hun har fået sin ellers så forstandige moder godt på gled. Om hendes fader vil jeg nu slet ikke tale. Han går altid i spidsen, hvor det gælder verdens lyst og alskens dårlighed. Jeg græmmer mig over alt dette, og mit hjerte er som en glød, der fortærer sig selv."

"Det undrer mig," sagde Kirsten, da broder Jakob tav, "at I har fundet så stor fromhed hos Birthe, at I kalder hende eders hjertes barn. Jeg har aldrig mærket noget til det. Der har aldrig været en ungersvend her på gården, uden at hun har haft sine garn ude efter ham."

"Ja, ja!" udbrød broder Jakob. "Jeg har haft mangen hård dyst med Djævlen for hendes skyld, men desto mere dyrebar er hendes sjæl blevet mig. Hun fik store åndens gaver på vuggen, og det vil jeg sige eder, at jeg har næret det håb, at der skulle blive en Herrens brud af hende. Med fryd så jeg i ånden den dag, da hun skulle dække sit åsyn med sløret, og der ville blive kastet muld over hende til tegn på, at hun gav afkald på verden og al dens lyst. Men så kom denne stråjunker i sit glimrende skrud og på sin hvide hest og rev hendes sjæl ud af mine hænder."

Det gav et sæt i Kirsten, og hun sendte munken et funklende blik, men hun fattede sig og tav.

"Og se hende nu i hendes nedværdigelse," vedblev han, idet han så på Kirsten med et stikkende blik, "hvor ilde den elskovs

brynde, der er faret i hende, klæder hende. Se eder i spejl på hende, Kirsten Nielsdatter! Gå i eder selv og bliv ikke til spot og skam som hun! Den herre, jeg sigter til, er også løbet med eders hjerte; men han bliver aldrig eders husbond, for eders moster giver ikke sit minde dertil. Men hans hu står ikke til Birthe, det er åbenbart hun vil blive narret, og eders håb vil glippe. Den dag vil komme, da I må ønske, at I aldrig havde set Erik Styggesen for eders øjne."

"Har I nu udgydt al eders hjertes ondskab?" spurgte Kirsten, idet hun rejste sig. "Eders ubluhed går over alle grænser. Med hvad ret vælter I eder således ind på mig? Men jeg skal lade moster det vide, og hun vil vel så skaffe mig fred."

"Det gøres ikke nødig," svarede broder Jakob med et selvsikkert smil. "Alt, hvad jeg har sagt eder, det har hun også måttet høre. Det stod kun tilbage at give også eder en advarsel. Jeg gentager den: Vogt eder for Erik Styggesen!"

"Det er en ære for ham, at I laster ham," udbrød Kirsten, idet hun så munken trodsigt ind i øjnene, "en retskaffen mand, som han, af ædelt blod og stor æt, er mere værd end ti bondekarle som eder, der besmitter den hellige kjortel, I bærer, ved et lavt og ondt sind!"

"Ej, ej, der talte blodet! Så I mener, at det, I kalder ædelt blod, gør en mand ren og er en borgen for dyd? Se da til Erik Styggesens broder, bisp Niels af Børglum, hvad han er for en mand, en kvindejæger, en rænkesmed, ret en Belials mand! Aldrig har nogen almuesmand, hvem kirken optog i sit skød, vanæret et helligt skrud som han; og hans brøde er så meget større, som han er en kirkens tilsynsmand, som et lys, der er sat højt i en stage til at lyse for menigheden. Men jeg ser af eders

bestyrtede mine, at dette er noget nyt for eder, et uvidende barn, som I er. Læg eder da nu på sinde, at det samme blod flyder i Erik Styggesens og i denne niddings, den Børglum bisps, årer!"

"Det skal jeg, men for at fryde mig over forskellen," svarede Kirsten, idet hendes mørke øjne strålede og fik forhøjet glans ved hendes åsyns dødelige bleghed. "Selv om det virkelig forholder sig, som I siger, og Erik Styggesens broder er en nidding, da gør det ikke ham selv ringere, det kan endogså et barn som jeg regne ud."

"Og jeg tænker," sagde broder Jakob i en medlidende tone, som opbragte Kirsten endnu mere end hans ondskab, "at var end Erik Styggesen den Lede selv, så ville I lade eder lokke og kaste eder i armene på ham. Gå da nu, Kirsten Nielsdatter, og fuldbyrd din skæbne! Jeg vil sige til dig, som jeg har sagt til Birthe: hvis du, som jeg tror, vender tilbage fra din fart ud i verden som en plukket due med hængende vinger, da kom til mig! Jeg skal forbarme mig over dig og holde nådens dør åben for dig."

Derpå gik han, og Kirsten blev stående, ganske fortumlet og oprørt i sit inderste. Det var hende ikke muligt straks at vende tilbage til gården. Hun gik til den modsatte side og søgte ud i skoven for at samle sine tanker og få ro i sit blod.

Hun var imidlertid ikke gået ret mange skridt, førend hun skimtede en munkekutte mellem træstammerne; men den var grå, ikke sort; og straks efter genkendte hun sin ven, den tykke franciskanermunk, broder Florian. Han gik tungt og stønnede.

Han havde slået hætten tilbage og syntes at fryde sig ved svalheden i træernes skygge. Han standsede ved en gammel eg,

hvor en drossel sad og sang sin aftensang. Han lyttede i nogle øjeblikke til de søde toner, men gik derpå videre, blev Kirsten va'r, løftede hænderne og påskyndede sine skridt. Kirsten gik ham i møde og nikkede smilende til ham, mens hans fyldige, røde, glinsende åsyn strålede af glæde og velbehag.

"Gud signe eder, jomfru Kirsten," sagde han, idet han lagde sin fede hånd på hendes hoved, som hun ydmygt bøjede, "om I da ikke vrager en velsignelse af en stakkels tiggerbroder som mig, der tripper gennem landet med sin pose."

"Visselig gør jeg ikke det!" svarede Kirsten mildt.

"Nu ja," sagde broder Florian, idet han klemte øjnene til, "I har det jo så stort her på Frøslevgård med korsbroder Jakob, og det må jeg tilstå, han er langt min overmand i lærdom. Frøslevgård er nu blevet ligesom en filial af Dueholm. Nej, hvad siger jeg! Hr. Jakob har taget al helligheden med sig hertil, så at der ikke er blevet andet tilbage i klostret end syndernes mangfoldighed, hi, hi! Men jeg vil ikke spilde flere ord på den sorte skalk."

"I kan ikke være mere led ved ham, end jeg er," svarede Kirsten, idet de gik tilbage ad abildgården til. "Han er en ublu karl. Men sig mig nu, hvorledes I lider, broder Florian! I har nok ikke fået meget i eders pose, den ser så slunken ud. Gå med op på gården, da skal jeg sørge for, at der kommer noget i den."

"Jeg takker eder, kære, lille jomfru; men nødig går jeg derop. Synet af broder Jakob er nok til at give mig maveve. Da jeg var der sidst, fo'r han løs på mig som en drage og brugte ukvemsord."

"Men I må vist være trængende til en hjertestyrkning. I ser træt ud."

"Gud signe eders øjne, jomfru Kirsten!" udbrød broder Florian, idet han standsede. "At se ind i dem er bedre end mad og drikke; og ingen rose her i abildgården blusser mere fint, end eders kinder. Ak ja, ak ja, jeg forstår!"

"Hvad forstår I, broder Florian?" spurgte Kirsten, idet hendes kinder blussede mindre fint. "Jeg vil sige eder, at jeg ikke lider den tale; den klæder en Guds tjener ilde."

"Ak ja!" sukkede broder Florian atter. "Gud og Sankt Franciskus se i nåde til mig, så svag jeg er! Men jeg mente intet ondt dermed. Jeg frydede mig kun på en andens vegne."

"Det forstår jeg end mindre," svarede Kirsten i en skarp tone. "Men sæt eder nu her!" De var nemlig kommet inden for lågen, hvor der stod en bænk. "Jeg vil hente en drik vand til eder fra kilden. Jeg har mit bæger hos mig."

"Nej, lad det fare, og bliv her!" bad broder Florian, idet han satte sig på bænken, som gav sig under hans vægt. "Jeg er en gammel sladderhank, som spilder tiden med unødig snak, så jeg let kunne forskertse lejligheden. Det er som et under, at jeg traf eder herude. Den hellige Karen, alle elskendes patronesse, har selv styret eders fjed. Jeg har et ærinde til eder."

"Til mig?" udbrød Kirsten forundret. "Fra hvem?"

"Fra denne anden, på hvis vegne jeg før frydede mig," svarede broder Florian med et bredt smil, mens Kirstens hjerte begyndte at banke. "Og det er skriftligt; se her!"

Så tog han et sammenlagt stykke papir, som var omvundet med en silkesnor, frem. Det havde mistet meget af sin renhed ved at ligge i hans fedtede lomme, og det havde ingen udskrift.

"Er det også til mig?" spurgte Kirsten, idet hun tøvende tog imod brevet og så på det med et sky blik.

"Vist er det så," svarede broder Florian med et nik; "men brevskriveren mente, det var klogest ikke at sætte det udenpå."

"Nu have I tak, kære broder Florian!" sagde Kirsten, idet hun hurtigt stak brevet til sig.

"Nej, lille jomfru, I kan ikke slippe med det! I må læse det i min nærværelse, der skal gives svar derpå, og alene for at hente det er jeg gået de mange mile herop."

Brevet måtte så frem igen, Kirsten rev med rystende hånd snoren af og læste det.

> Kære, dyrebare jomfru Kirsten, vær min til dansen ved brudefærden.
>
> *Erik Styggesen*
> med egen hånd.

Det var alt, hvad der stod, og det var ikke smukt skrevet, men dog læseligt nok. Alligevel vedblev Kirsten at stirre på papiret, indtil bogstaverne dansede for hendes øjne. En krydsild af tanker for gennem hendes hoved. Vel var der intet usædvanligt i udtrykket: Vær min til dansen, for det var jo skik og brug, at en herre dansede med den samme dame hele tiden, men netop derfor faldt valget gerne på den dame, som herren havde kær. Dog fik sagen endnu større betydning derved, at Erik havde sendt et bud otte mile op i landet for at sikre sig hende. Hendes blussende kinder viste, at hun indså det. Det var på grund af omstændighederne omtrent det samme som at bejle til hende, og hendes Ja, om hun gav det, ville binde hende til mere end en dans.

Erik havde således fulgt Edels råd: at lægge ved til ilden, og han havde gjort det for så vidt snildt nok; men han havde ikke haft det nødigt. Kirsten var ikke i tvivl om, hvad hun ville svare, men det pinte hende, at hun måtte sende det dyrebare Ja mundtligt ved en fremmed. Der var jo ikke tale om at gå op på gården og skrive. Det skulle være Edel; hun ville ikke betænkt sig et øjeblik.

"Nu, jomfru Kirsten," sagde broder Florian omsider, "skal jeg gå uden svar?"

"Sig ja!" kom det omsider fra Kirsten, idet hun så op med tårefyldte øjne.

"Det er et godt svar," sagde broder Florian, "men det lyder noget knapt."

"Føj da til: hjertens gerne!"

"Det er bedre!" udbrød broder Florian, idet han rejste sig. "Nu, kære jomfru Kirsten, I har truffet et lykkeligt valg! Der er ingen gævere mand i kongens gård end Erik Styggesen. Han har et blankt skjold uden plet eller lyde. Han er retskaffen og tilforladelig i alt, hvad han siger og gør."

"Men broder Florian," udbrød Kirsten midt imellem at græde og at le. "I ved jo ikke, hvad han har skrevet. Det gælder kun en dans."

"Den bliver vist lang, den dans," svarede broder Florian med et snu blik. "Jeg tænker, at den vil vare alle eders levedage og først slutte ved graven. Som det lå ham på sinde at få det budskab bragt op til eder. Han gav mig en rosenobel for at gå herop og lovede mig en til, hvis jeg bragte ham et godt svar, hi, hi! Og dog er han ingen rig mand. Ser I, jomfru Kirsten, derfor er min pose så tom. Erik Styggesen har givet mange fold mere

til Guds fattige, end jeg kunne have tigget sammen på hele den lange vej. Men nu vil han få sin løn derfor og blive glad."

Da Kirsten havde taget hjertelig afsked med den gode broder Florian, ilede hun op på gården med brevet ved sin barm, så hurtigt som om hun havde vinger. Hun måtte standse, inden hun gik ind, for at dæmpe sit hjertes slag og lægge en alvorsmaske over sit åsyn. Dog lykkedes det hende ikke ganske at dølge den fryd, der gennemstrømmede hende. Hendes strålende blik røbede, at det jublede i hendes hjerte. Hun blev skarpt iagttaget, men hun sansede intet. Så snart hun kunne, ilede hun op på sit kammer, tog brevet frem og læste det atter og atter. Om dagen bar hun det under sit korset, om natten lå det under hendes hovedpude. Det blev hendes talisman og havde større værdi for hende end nogen relikvie.

7. Broder- og søsterkys

På Sø lavede man sig nu til at bryde op for at drage ned til Frøslevgård, som skulle være den første station på rejsen. Travlheden og uroen på gården var stor, for endnu var det aldrig hændet, at både husbond og madmoder havde forladt deres hjem på længere tid. Anne Dyre forestillede sig, at alle mulige ulykker kunne indtræffe under hendes fraværelse, og at hun ville lide store tab ved tyendets ligegyldighed. Hun fortrød nu, da det kom til stykket, at hun havde modtaget den kongelige indbydelse og følte stor lyst til at bryde sit ord og blive hjemme, men turde det ikke for skams skyld. Edel derimod brændte af længsel efter at komme af sted, og holdt øje med Jep, som skulle sørge for, at heste og vogne var rede til den fastsatte tid. Men Jep tog sagen med stor ro, næsten som om det var hans hensigt at forhale afrejsen.

Selv skulle han blive hjemme for at tage vare på gården, og det var ham i og for sig godt til pas. Han var en hjemmefødning, og der var intet, som drog ham bort fra hans fødeø. Han forlod endogså kun ugerne fædrenegårdens grund undtagen for at sejle ud på Limfjorden og fiske der. Det var nemlig hans kæreste tidsfordriv.

Han brød sig kun lidet om, hvad der foregik uden for i den store verden. Et føls eller en kalvs fødsel, tabet af en hest eller en stud på Sø syntes at være vigtigere begivenheder i hans øjne end fyrsters fødsel og død, rigers opståen og undergang. Med den største ligegyldighed havde han hørt om kong Hans' krigstog til Sverige det foregående år og om sejren ved Rødebro,

som havde skaffet Danmarks og Norges konge herredømmet over Sverige med, så at han nu kunne bære alle de tre nordiske rigers kroner. Det syntes Jep urimeligt at gøre sig ulejlighed for at vinde mere land, når man havde så meget i forvejen.

Jeps forældre havde intet imod denne sindsligevægt hos sønnen; for den afholdt ham fra at drage ud i verden og prøve eventyr; men det huede dem mindre, at han også viste sig ligegyldig i gudelige ting. Han gik sjældent til messe, ja, han syntes endogså at nære uvilje imod præster og munke. Han stemte altid i med, når nogen rev ned på gejstligheden og lastede munkene for deres griskhed efter gods eller for deres usædelige levned. Den ellers så rolige yngling kunne udtale sig så heftigt om den sag, at hans moder var bekymret for hans sjæl. "Mon han er i færd med at blive en kætter," tænkte hun.

Der var nu mange kættere af den sort i landet. Vel hang kvinderne især med lidenskab ved deres helgendyrkelse, og der var mange fromme mænd, som stiftede messer til deres og deres kæres sjælefrelse; men ikke få mente, at adgangen til Himmerig blev købt lovlig dyrt. Kirken samlede så uhyre rigdomme, at den lignede en mand, der var nær ved at kvæles i sit eget fedt. Den var som en nærig købmand, der sælger sine varer til en ublu pris. Syndsforladelsens rigelighed og forbønnernes mængde afhang af gavernes størrelse. Himmerigs dør stod åben på vid gab for de rige, men kun på klem for de fattige, skønt kirken var rundhåndet nok i at afhjælpe de sidstes timelige nød.

Der var altså endnu ikke tale om det åndelige frafald, der skulle komme en menneskealder senere; men dog så det sort nok ud i Jeps hjerte, hvad hans moder nogle gange havde haft

lejlighed til at mærke. Han kunne udtale sig så dristigt, at Anne Dyre tænkte: "Mon min søn er en skifting, et troldbarn med hedningeblod i sine årer?"

Hun forstod det ikke, men hun ville blevet meget forfærdet, hvis hun havde kendt årsagen til Jeps ugudelighed. Det var Edel, som, i øvrigt meget mod sin vilje, havde gjort Jep til en oprører mod kirken. Han var kommet på kant med den, fordi den kanoniske ret forbød ham at elske sit søskendebarn. Havde Edel gengældt hans følelser, ville han næppe være veget tilbage for den dødssynd at gøre hende til sin frillekone og løbe af landet med hende.

Nu, da han skulle skilles fra hende, var hans lidenskab nær ved at overvælde ham, men hvem kunne se det på ham? Rolig gik han og syslede i stalden, og han ville vel være vedblevet med det, hvis Edel havde holdt sig fra ham; men nu viste hun sig i stalddøren.

"Kom," sagde han til hende, grebet af en pludselig indskydelse, "lad os vandre en liden stund med hinanden i rosengården, inden vi skilles!"

Jeps blussende kinder og et glimt i hans ellers temmelig sløve øjne huede ikke rigtig Edel, men hun gik dog med ham.

"Edel," sagde han, da de var kommet derud, "min sorg over, at du drager bort fra Sø, er stor."

"Ej hvad, kære Jep," svarede Edel mildt, "den er vel dog ikke så stor. Men i hvert fald vil den blive slukt, når jeg atter vender tilbage."

"Det bæres mig for," sagde Jep i en tungsindig tone, "at jeg aldrig vil gense dig mere."

"Hvad er det for snak, Jep? Hvoraf slutter du det?"

"Jeg vil sige dig det. Du husker vel, at den dag, da Erik Styggesen var her, og jeg kom til dig her, efter at han havde forladt dig, beskyldte du mig for at have luret? Nu, det var ikke min hensigt: men da jeg, inden jeg kom herind, gik forbi havegærdet, fik jeg nogle ord at høre, som ikke huede mig. Du sagde, at du var led ved at være her på Sø, og at din hu stod til at blive en af dronningens jomfruer."

"Der har du hørt fejl, Jep!" svarede Edel heftigt. "Erik Styggesen sagde det, ikke jeg. Tvært imod sagde jeg, at sligt aldrig var kommet i min tanke. Men med det andet har det sin rigtighed, og hvor kan det undre dig? Du må have mærket, at din moder længe har været ked af at have mig her. Hun ser hellere min hæl end min tå, og da sagen står således, kan jeg ikke føle mig glad ved at være her."

Jep drog et suk, og de gik videre i tavshed.

"Du bør dog helst ikke tale om det, du hørte Erik Styggesen sige," sagde Edel derpå. "Det kunne let give sladder."

"Hvad giver du mig for min tavshed?" spurgte Jep, idet han standsede.

"Jeg er en fattig jomfru, Jep," svarede Edel med et smil og et blik, som fik Jeps hjerte til at banke. "Jeg har ikke et klenodie, som jeg kan undvære."

Der kom en glans i Jeps øjne og et blus på hans åsyn, som næsten gjorde ham smuk. Men Edel fik ikke tid til at undre sig over forvandlingen, for han lagde sin arm om hendes liv, drog hende til sig og gav hende et langt, brændende kys og så et par til. Hun stødte ham ikke fra sig, tvært imod slog hun sine arme om hans hals og gengældte omfavnelsen.

"Så, Jep, slip mig nu!" sagde hun, idet hun rev sig løs, rødmede og lo. "Tak, du er en god dreng! Du forstår jo nok, at det var søsterkys, jeg gav dig?"

"Du gav mig det, jeg så længe har tørstet efter, kald det så, hvad du vil," svarede Jep med usikker røst. "Men jeg håber, du fornam, at det, jeg gav dig, det var mere end broderkys."

"Jep, Jep, var det din mening, da har du begået en stor synd!"

"Du med, Edel! Jeg fornam det af dine læbers tryk og dit favntag, at da du kyssede mig, var jeg mere end en broder for dig."

"Jep, du gør mig ræd," sagde Edel, men hun så hverken forskrækket eller brødefuld ud. "Efter dette kan jeg ingen sinde mere vende tilbage til Sø og leve i din nærhed."

"Ret så, lad mig få skylden for din udeblivelse! Nej, Edel, jeg ved helt vel, at jeg er ikke meget for dig, men dit hjerte blev dog varmt før. Jeg vil mindes denne dag til min sidste stund og vedblive at være din tro ven. Byd altid over mig!"

Havde Edel været en Valborg, så kunne der nok blevet en Aksel af Jep. Men hun havde kun for et øjeblik givet sig hen i en sanserus, og det smigrede ikke hendes stolthed, at en så lidet ridderlig yngling som stakkels Jep havde formået at tilføje hende dette nederlag. Men den synd, hun havde begået, trykkede ingenlunde hendes samvittighed, og Jep var for ærlig og god til, at hun kunne hade ham for den sags skyld. Hun rystede altså de kys af sig, tog venligt afsked med ham og drog muntert ud i verden, mens han, da hun var borte, blev i hu, som om solen var gået ned for aldrig mere at hæve sig og skinne på hans vej.

8. Sankt Karen

Anne Dyre kom til Frøslevgård med forventning om at få bebrejdelser for sin efterladenhed, der havde været årsag til Kirstens møde med Erik Styggesen, og Edel ventede at blive modtaget med sure miner; men tværtimod fandt de fru Else mere mild, end de mindedes nogen sinde at have set hende. Albert Skeel var ikke mindre munter end sædvanlig, og den gamle, godmodige, spøgefulde Jep Andersen, det var ret selskab for ham. De kom snart i gang med at pokulere, og Jep fortalte historier, hvoraf nogle var mere lystige end høviske, mens deres hustruer sad og stak hovederne sammen og drøftede huslige anliggender. Birthe var strålende, men hemmelighedsfuld, gik, som om hun dansede, og nynnede stumper af viser. Kun Kirsten var alvorsfuld.

Edel så fra den ene til den anden og undrede sig, indtil pludselig det spørgsmål rejste sig hos hende: Hvor er broder Jakob? Hun vinkede ad Kirsten, som førte hende op på sit kammer, for hun længtes selv efter at tale med sin veninde.

"Broder Jakob er draget bort," sagde Kirsten, "dog kun for en tid."

Derpå fortalte hun om sit sammenstød med munken i abildgården, og at han lige fra hende i stor ophidselse var gået op til fru Else og havde erklæret, at han ville ryste støvet af sine fødder og forlade Frøslevgård, hvor han nu blev ringeagtet, og den hellige kirke i hans person spottet. Dog var det lykkedes fru Else for så vidt at snakke ham til rette, som han lovede at

komme igen, hvis hun siden ønskede det og ville skikke bud til hans fader, som skulle blive underrettet om, hvor han var.

"Morbroder har fortalt mig det," sluttede Kirsten. "Han var glad over, at vi er blevet munken kvit og sagde: Jeg håber, at Fanden imidlertid henter den sorte skalk, så vi aldrig får ham mere at se!"

"Det mente din morbroder af hjertens grund," sagde Edel. "Tyktes det mig ikke straks, da jeg trådte ind i stuen dernede, at luften var blevet renere, og at solen skinnede klarere."

"Nu, Edel," svarede Kirsten med alvor, "ren nok er broder Jakob, men dog ikke god."

"Nej, så ond som den Lede selv," udbrød Edel. "Han bringer tynge med sig, hvor han kommer frem. Hans nærværelse har været som et mareridt for alle her. Din moster er ikke til at kende igen, og se til Birthe! "

"Ak, Edel, hendes forandrede sindelag har en ganske anden årsag. Hun gør sig håb om at vinde Erik Styggesen. Moster ved det åbenbart og billiger det."

"Ja vel, Kirsten! Hun lagde jo an på ham lige straks. Af hvad anden årsag skulle hun skabe sig, som hun gør, om end broder Jakobs fjernelse har givet hende friere spil? Nærer du frygt for, at Birthe skal stikke dig ud? Jeg sagde det til Erik Styggesen, men det var ikke mit alvor. Han forstod mig da også, lo af det og kaldte det en god spas. Men du ser mig så forsagt ud. Har broder Jakob dog indjaget dig skræk?"

"Nej, Edel, det er ikke det!"

"Hvad da, Kirsten? Nu ud med sproget!"

"Sagen er alvorlig nok," sagde Kirsten, idet hun blev bleg. "Lisbeth fortalte mig i forgårs, at der nede i Frøslev snakkes om,

at Jørgen Høg med sine fæller overfaldt Erik Styggesen, da han sidst red fra Sø, og at de havde en skærmydsel med hinanden."

"Det er en fabel, Kirsten! Var sligt foregået så nær ved os, da måtte vi hørt noget om det. Din pige er en sladdertaske."

"Men hør nu! Jørgen Høg var her i går og havde et plaster i panden over det ene øjenbryn. Han sagde, at han var redet mod en gren i skoven, men jeg kunne se på ham, at han løj. Det må have sin rigtighed med den fægtning, og hvis ikke Lisbeth tillige havde kunnet melde, at Erik Styggesen huggede igennem og red slank der fra, ville jeg være forgået af angst og sorg."

"Men så er jo alt vel, Kirsten."

"Nej, Edel! Har Jørgen Høg lidt et nederlag, da vil han ikke raste, før han får hævn. Fælt tindrede hans sorte øjne, da han talte om sit sår. Han er en nidding, lige så snu som han er fræk."

"Skyd hjertet op i livet, Kirsten, og sæt din lid til Erik Styggesens gode lykke! Han og Sorte Jørgen vil vel ikke mødes så snart igen."

"Men det er netop det, der er fare for, Edel! Jørgen Høg agter sig ud til Viborg i følge med sin broder, hr. Niels. Der har du årsagen til min uro. Jeg har frydet mig til den fart, men nu er al min glæde borte."

"Har Erik Styggesen ikke ladet høre fra sig?" spurgte Edel efter nogle øjeblikkes tavshed.

Kirsten så op med et usikkert blik. Det var ikke hendes hensigt at vise Edel det dyrebare lille brev, som hun bar bag sit korset; det stod for hende som en vanhelligelse. Men nu var den forskrækkelse, hun havde fået, nær ved at tage kraften fra amuletten. Hun fandt derfor trøst i at vise Edel brevet, fortalte

hende, hvorledes hun havde fået det, og hvad svar hun havde givet.

"Det må jeg lide!" udbrød Edel, da hun havde læst brevet. "Det gjorde Erik Styggesen snildt, og du gav ham svar, som han havde fortjent det. Nu er alt klappet og klart mellem eder. Han har dig så kær, at hvis han ikke kan få dig på anden vis, da kommer han sagtens en skøn dag farende og fører dig bort på sin hvide ganger."

"Det forbyde Gud og alle hellige!" udbrød Kirsten. "Hvor kær han end er mig, Edel, så skal han dog aldrig få mig lokket til noget så usømmeligt."

"Ja, ja, Kirsten, du har sagt sligt en gang før, den dag ude på Feggeklit; men da kendte du endnu ikke Erik Styggesen, og dit hjerte var frit. Du skal nok få at se, hvorhen det bærer, når man elsker som du!"

Den næste morgen drog hele selskabet af, og det var ikke noget lille tog, to karme, en vogn med færdesskrin og seks ridende svende. Også Albert Skeel og Jep Andersen gjorde rejsen til hest. De kom vel over med færgen, og da de ikke så noget til herskabet fra det nærliggende Højriis, begyndte Kirsten at drage vejret friere. Men de var ikke kommet halvvejs ned i Salling, førend Albert Skeel råbte: "Der har vi dem!" Kirsten trak karmens forhæng til side og så tilbage. Der kom hr. Niels Høg sprængende i galop, vinkede med hånden og råbte: "Tag os med!" Og straks efter kom ikke alene Sorte Jørgen, men også Albert Mus.

Nu blev der gjort holdt, indtil hr. Niels' hustru, fru Karen Gjøe, var vundet frem med sin karm og sit følge af svende. Der blev udvekslet hilsener og på fru Karens forslag foretaget en

omflytning, idet hun i sin vogn, som var den rummeligste og mageligste, optog de andre damer, mens deres to vogne blev overladt til kammerpigerne.

Således drog de videre, og toget ordnede sig på den måde, at de tre ældre herrer red i spidsen, mens Jørgen Høg og Albert Mus red hver på sin side af fru Karens vogn og underholdt især de unge jomfruer med samtale.

Det blev en pinefuld køretur for Kirsten. Jørgen Høg holdt sig nemlig mest til den side, hvor hun sad, og henvendte sig stadig til hende. Hvor gerne ville hun ikke have vist ham af og lukket munden på ham, men for Eriks skyld nærede hun frygt for ham og turde ikke støde ham for hovedet. Hun indlod sig derfor mere med ham, end hun tidligere havde gjort og mærkede til sit store mishag, at han optog det som en tilnærmelse. Albert Mus derimod holdt sig til Birthe, som rigtignok drev gæk med ham, men dog, når hun havde stødt ham bort, atter lokkede ham til sig på en så lunefuld og behagesyg måde, at broder Jakob ikke syntes at have været langt fra sandheden, da han sagde, at der var faret syv djævle i hende.

Vejene var opblødte af en stærk natteregn, og karmene tunge, så det blev en langsom kørsel; men omsider nåede de dog Skive, hvor de skulle overnatte hos en købmand, for der fandtes ikke noget ordentligt herberge i den lille by.

Da de havde nydt deres nadver, passede Kirsten sit snit og søgte ud i det fri. Aftenen var smuk, og hun trængte til ensomhed for i ro at kunne tænke på sin ven, som hun nu var kommet en dagsrejse nærmere og snart skulle gense. Det syntes hende at være en evighed siden, at hun havde stået åsyn til åsyn med ham. Hun gik ad en marksti og nærmede sig et egekrat,

hvorfra en drossels sang lød lokkende ud til hende; men lige som hun ville gå derind, hørte hun fodtrin bag sig, vendte sig om og så, at det var Jørgen Høg, der kom. Hun tog en rask beslutning og gik ham i møde.

"I søger ensomhed, jomfru Kirsten," sagde han i sin mildeste tone. "Tilgiv mig, at jeg besværer eder med mit selskab."

"O, det siger intet," svarede Kirsten, idet hun gik videre. "Det er på tiden, at jeg vender tilbage til byen, og så kunne vi jo følges ad."

"Hav tak, fordi I ikke afviser mig," svarede Jørgen, idet han forgæves søgte at fange Kirstens blik. "Længe har min hu stået til at veksle nogle ord i enrum med eder."

Kirsten tav og påskyndede sin gang.

"Løb ikke fra mig, og hør mig med tålmod," bad Jørgen i så øm en tone, at Kirsten blev endnu mere ilde til mode. "Jeg mener eder det ærligt og godt. Ikke plager jeg ellers Gud og alle hans hellige med mange bønner, men for eders vel har jeg bedet tidlig og silde."

"Ej så!" udbrød Kirsten med et spotsk smil. "Aldrig har jeg troet, at I var så from en mand."

"Nu, for at sige det rent ud, jeg har bedet til Sankt Karen og anråbt hende om at vende eders hu til mig."

"Den hellige Katharina," svarede Kirsten med fast røst, "er de elskendes patronesse. Hun tvinger ikke hjerterne, men hjælper kun dem, hvis hu står til at komme sammen."

"Har eders skriftefader lært eder det?" spurgte Jørgen med et barskt smil. "Jeg kan ikke tro, at så stor en helgeninde som hun, en af de femten nødhjælpere, skulle have så ringe magt. Hun kan, når hun vil, tvinge en knibsk og stædig jomfrus hjerte.

Hun vil måske dog være mig god. Jeg var forgangen dag på Dueholm og gav to skønne, viede lys til hendes alter. Desuden skænkede jeg en klækkelig gave i penge, og broder Stefan, som modtog den, sagde, at det hemmelige ønske, jeg nærede, sikkert nu ville blive opfyldt, når det ikke stred mod Guds lov og kirkens bud."

Kirsten hørte ingenlunde dette med rolighed. Hun tvivlede ikke om, at Jørgen Høg havde ofret ved Sankt Karens alter, og netop den omstændighed, at han var en sjælden gæst på de hellige steder, viste, hvor meget sagen lå ham på hjerte. Når hans mørke, funklende øjne hvilede på hende, følte hun, at hun havde haft det uheld at vække elskov hos denne voldsomme mand. Han mente det åbenbart oprigtigt, og derfor var det ikke utænkeligt, at den hellige Karen kunne bønhøre ham.

Kirsten troede fast på sine helgener og helgeninder, og skønt jomfru Marie stod over alle andre i den store flok, følte hun sig dog nu draget til den hellige Katharina, fordi der om denne martyrinde var blevet digtet den fabel, at hun skulle være blevet trolovet med Kristus i et syn. Desuden var hun på grund af sin høje byrd som kongedatter adelige kvinders særlige patronesse. Kirsten var altså alt for dybt hildet i overtro til, at det kunne falde hende ind at drive spot med Jørgen på grund af hans gang til den hellige Karens alter. Vel følte hun med sig selv, at ingen magt hverken i Himlen eller på Jorden skulle kunne tvinge hende til at elske nogen anden mand end Erik Styggesen, men derfor turde hun dog ikke trodse nogen af de himmelske magter, der efter hendes tro havde hendes skæbne i sin hånd.

"Jeg får da tage kampen op med eder," svarede hun. "Sankt Karen har vel også et åbent øre for mine bønner, så at hun gør

eders planer til intet. Men selv om jeg blev smedet til eder med lænker, ville jeg dog aldrig få eder kær."

"Nu, I vil vel nok give eder, når først den mand, på hvem I i eders vanvid har kastet eders øjne, er ude af eders vej, Erik Styggesen mener jeg."

"Han har ikke bejlet til mig, han er ikke min fæstemand," udbrød Kirsten, men angrede i samme øjeblik sin fejhed.

"Og skal med Guds og alle helliges hjælp aldrig blive det!" sagde Jørgen med sin dybe røst, hvis lyd fik Kirstens hjerte til at bæve. "Alt er eder imod. Jeg ved godt, hvorledes sagen står. Birthe vil have ham, og hvis han ikke vender sin hu til hende, da giver fru Else eder allersidst til den mand, som har vraget hendes egen datter."

"Og af hvad årsag skulle hun give mig til eder?" spurgte Kirsten, som havde fattet sig og så sin plageånd kækt ind i øjnene.

"Nu, vi får se! Jeg står på en god fod med fru Else, jeg er ingen stodder, og min slægt formår noget hos hende."

"Erik Styggesen er for den sags skyld heller ikke nogen stodder, og hans slægt rager i magt og anseelse højt op over eders."

"Der gav I eder blot!" udbrød Jørgen i en hånlig tone.

"Jeg har intet at dølge!"

"Måske dog noget, som I bærer ved eders barm!" svarede Jørgen med et skummelt smil.

"Der gav I eder blot som den nidding og lurer, I er!" udbrød Kirsten, bleg af overraskelse og vrede.

Jørgen tav. Han indså for silde, at han atter havde ladet lidenskaben løbe af med sig og sat den varsomhed til side, som

han havde pålagt sig selv. Men det havde heller ikke været hans hensigt, da han gik efter Kirsten. Dog skønnede han nu, at han hverken kunne vinde eller skræmme hende. Der stod kun tilbage at tage hævn. Han stemmede da tonen ned og tog igen den maske på, som han havde aflagt.

"Nu, bliv ikke så hed!" sagde han med slesk venlighed. "Jeg er ingen lurer. Jeg så, at I tog det frem, da vi holdt rast i Vium, og I mente eder ubemærket. Det var noget skriftligt, som I vel har fået fra Erik Styggesen. Men lad eder ikke fange af de runer! Det er mit råd til eder, og følger I det ikke, da vil eders skæbne blive ublid. Jeg har varet eder ad i en god mening. Se i min store heftighed og min mangel på høviskhed kun et vidnesbyrd om min kærlighed til eder."

Men Kirsten troede ham ikke, og hun var nu alt for opbragt til at kunne beherske sig.

"Jeg skal lade Erik Styggesen vide, at I har givet mig de gode råd," sagde hun, "og bede ham om at være på sin post mod eder."

"Ja, gør hun det! Jeg har ellers selv advaret ham og det på åben, ridderlig vis."

"Og han har til tak mærket eder, så det endnu kendes i eders pande," svarede Kirsten med et sejrsstolt smil.

Men hun fortrød straks de udfordrende ord, for Jørgen blev blussende rød, standsede og stod og så på hende med sit skumleste blik. Nu passede det på ham, hvad Kirsten havde sagt om ham til Edel: Der er mord i hans øjne! Og hun blev ikke bedre til mode ved, at han ikke svarede et ord, men slog en høj latter op, drejede sig om på hælen og gik hurtigt ind til byen.

Kirsten fulgte langsomt efter, idet hun tænkte over sagernes stilling. Vel kom hun til den slutning, at det næppe gjorde stort, hverken fra eller til, hvad hun havde sagt til Jørgen Høg, for intet ville have kunnet formilde ham, når hun afviste hans bejlen, men hun havde fået et klarere syn på den overhængende fare, og hendes angst var derfor tiltaget. Hun opsendte mange inderlige bønner til Guds moder og Sankt Karen og brændte af længsel efter at få Erik Styggesen i tale og advare ham.

Så meget havde hun dog vundet, at Jørgen Høg nu holdt sig fra hende. Derimod satte hans broder, hr. Niels, sig ind i karmen til kvinderne, da han var blevet træt af at ride. Han havde indbudt de to andre herrer til at sidde med i sin gode karm, hvor der var plads til ti, men Jep Andersen ville ikke indlade sig på slig blødagtighed.

"Disse lukkede æsker," sagde han, "er kun for kvinder. Man kvæles derinde, og forhængene dasker en om ørerne som flaggermus."

Med forhængenes dasken havde det sin rigtighed, da karmen ofte slingrede som en båd i stærk søgang, men der var såmænd luftigt nok.

Kvinderne vandt ved at få hr. Niels alene ind til sig, for han var i enhver henseende en modsætning til sin yngre broder, høvisk og fin. Han var et agtet medlem af rigets råd, bekendt for sin veltalenhed og var flere gange blevet sendt til udlandet i kongens og rigets ærinde. Han havde altså set sig om i verden og havde noget at fortælle. Han gjorde det dernæst så godt, at alle hans tilhørerinder følte sig fængslede. Kun sjældent blev der budt datidens kvinder en underholdning af den art. Han gjorde et større vidunder, end han selv anede. Fru Else og Anne

Dyre glemte for en kort tid deres huslige bekymringer, Edel sine ærgerrige drømme, og de syv djævle blev uddrevet af Birthe. Ja, selv Kirstens hjerteangst blev dulmet og ligesom et slør trukket for de rædselssyner, som denne dannede og høviske mands vilde og rå broder havde fremkaldt for hendes ophidsede indbildningskraft.

Men henad aften, da solen dalede, og de nærmede sig Viborg, vågnede de alle af denne korte, velgørende drøm. Der lå den gamle, navnkundige stad for dem, og den var dengang endnu i sin velmagt og langt større, end den er nu, efter datidens målestok i hvert fald en stor by. Der lå den gamle domkirke knejsende på det hellige bjerg og hævede sig over mylderet af de andre kirketårne og de høje husgavle. Aftenrøden lagde sit rosenskær over tagene, og de gyldne fløje glinsede, mens lyden af over tyve klokker ringede til ave. Så mange kirker var der dengang i Viborg.

Vognene standsede, rytterne holdt deres heste an, mændene blottede deres hoveder, og kvinderne i vognene greb til deres rosenkranse. Efter at denne smukke, korte andagt var holdt, satte toget sig atter i gang, og ikke længe efter var de på byens grund.

Da de var kommet ind ad Sankt Matthias' port, blev karmenes forhæng draget til side, så at de kunne se sig om. De var ikke kommet ret langt, førend de så en rytterskare komme ned ad gaden imod dem. Niels Høg, som atter var kommet i sadlen og red i spidsen, standsede og blottede sit hoved. De andre herrer gjorde lige så, men den herre, de hilste, gjorde kun gengæld med et nik. Så måtte det vel være kongen, uagtet hans kjortel var hel simpel. Han bar ingen anden prydelse end en

ædelsten i sit hattebånd. Men hans mine var myndig nok, og der var klang i hans røst. Han vekslede et par ord med hr. Niels, der blev lét, han slog ud med hånden og red derpå videre forbi vognene med hele sit følge. Kirsten så, at han var en firskåren, skulderbred herre med et rundt, fyldigt åsyn og ret milde øjne. Han var glatraget, hvorimod den unge herre, der red ved hans venstre side, bar et rødbrunt skæg. Det var kongens ældste søn, den attenårige hertug Kristian. Han så frisk og munter ud, men blikket fra hans øjne var funklende og uroligt.

"Vær velkommen, fru Karen," sagde kongen til Niels Høgs hustru med et nådigt nik, idet han red forbi, og hun rejste sig og svarede: "Jeg takker, Eders Nåde."

Hertug Kristian fæstede sit blik ufravendt på Edel, og da han var kommet forbi vognen, sagde han et par ord til kongen, som vendte sig om og så tilbage. Edel kunne ikke høre, hvad hertugen sagde; men hun så, at kongen nikkede med et smil, idet han red videre. Edels kinder blussede. Hun tænkte, at hun straks var blevet bemærket, og så et godt varsel deri.

Men Kirsten glemte både kongen og hertugen, da hun så Erik Styggesen ride frem i kongens følge. Han blottede sit hoved og hilste dybt med blikket fæstet på Kirsten. Hendes kinder blussede, og der gik et strålende smil over hendes åsyn. Den hilsen gik alle de andre forbi og gjaldt udelukkende hende. Det forstod hun, men de andre forstod det også. Birthes øjne gnistrede, idet hun vekslede et blik med sin moder, men Edel hviskede til Kirsten: "Han hilste, som om dronningen havde været her i karmen."

Fortumlet, fuld af fryd og angst tillige, lagde liden Kirsten den aften sit hoved på sengepuden. Hun måtte dele kammer i

herberget med Birthe. "Edel og du," sagde fru Else til hende i sin skarpeste tone, "I har nu længe nok stukket hovederne sammen."

Der var ingen kvinde på Jorden, hvis selskab denne aften kunne være Kirsten mere ulideligt end hendes søskendebarn. Som børn havde de aldrig kunnet forliges, så forskellige var de af natur og tankesæt. I den voksne alder havde de fjernet sig endnu mere fra hinanden, og nu var hos Birthe skinsyge kommet til.

Havde Kirsten ikke haft så megen grund til alvor, kunne hun have lét af Birthe, som denne nu skabte sig for at give sig skin af, at hun havde stukket Kirsten ud.

"Så du, hvor høvisk han hilste mig?" spurgte Birthe i en udfordrende tone.

"Om hvem taler du?" spurgte til gengæld Kirsten med den afvisende, overlegne rolighed, der allerede i barnealderen så ofte havde tirret Birthe.

"Ha, ha, ha!" lo Birthe. "Det er let at mærke, at du er nær ved at sprække af misundelse og nidkærhed."

"Det er jo godt for dig, Birthe, at du ikke kender noget til disse lyder," svarede Kirsten i den samme rolige tone, som var nær ved at gøre Birthe rasende. Hun fo'r op i sengen, og Kirsten gjorde lige så, beredt på det værste. Hun tænkte, at de nu skulle have sig en lille holmgang under dynen, som det undertiden var hændet i deres barndomsdage. Men Birthe betænkte sig dog, vendte ryggen til og kastede sig ned i sengen med en mellemting af et suk og et brøl.

Hvad ville Kirsten ikke givet til at blive den sengekammerat kvit, men enkeltsenge var ganske ukendte i herberger. Dog var

Edel bedre faren. Hun nød den herlighed at ligge alene i en alkoveseng, der var lige så bred, som den var lang. Hun kunne uforstyrret hengive sig til de ærgerrige drømme, som spøgede i hendes hoved. Det gjorde hun da også i den grad, at hun glemte at bede sin aftenbøn.

Men Kirsten opsendte mange varme bønner til Guds moder og Sankt Karen, hvem hun lovede ikke alene viede lys, men en gyldenstykkes kjortel, hvis hun ville holde sin hånd over Erik Styggesen og gøre Sorte Jørgens hævnplaner til intet. Mens Birthe trods den lidenskab, der rasede i hende, eller måske netop udmattet af den, hurtigt faldt i søvn, lå Kirsten længe vågen med det spørgsmål i sjælen: Hvad vil den dag i morgen bringe?

9. Kirsten giver sin tro og lidt til

I borgmester Povel Abildgårds hus, der stod bryllupsgildet, og der gik dansen Sankt Hans aftens dag, for hos denne byens fornemste mand boede kongen og dronningen under deres ophold i Viborg. Den gamle kongsgård nede ved søen lå hen som en ruin, og endnu var viborgenserne ikke kommet så vidt, at de havde fået sig et rådhus med et rummeligt lokale, hvor store fester kunne holdes. Retten plejedes, og alle offentlige sager afgjordes nu som i hedenoldens dage under åben himmel.

Borgmesterens gård var anselig og rummelig for en privatmands husstand, men snæver nok til et hof. Dog var der en rummelig storstue, og der var hoffet og dets gæster samlede på Knud Dyres og Inger Billes bryllupsdag. Der stod også skænken, hvor alle bryllupsgaverne, smykker, bægre og rede penge var henlagte til brudeparrets glæde og genstand for alle giftefærdige jomfruers beundring og misundelse.

Kong Hans og dronning Kristine sad i deres hyndestole øverst i stuen og så på dansen. Kongens brune, guldstukne kjortel var ikke overdreven prægtig. Dog bar han til ære for brudeparret Elefantordenens kæde om halsen. Hans fyldige, friske åsyn oplivedes af et smil, og fjerbaretten sad kækt på hans hoved, hvis brune, lokkede hår faldt ned over hans skuldre.

Der kunne ellers undertiden være noget tungsindigt over ham, og da var hans mine mørk nok. Det var gerne tilfældet, når sagerne gik ham imod, eller når han havde brugt sin kongelige magt til det yderste, og han havde ladet sig henrive til en eller anden uretfærdighed, som bagefter angrede ham. Men for øjeblikket var alle de skygger veget fra ham, som kunne formørke hans sind. Han stod på højdepunktet af lykke og magt. Han havde jo nylig på sit tog op i Sverige hævnet det nederlag, som hans hensovede fader, kong Kristian I, for otte og tyve år siden havde lidt på Brunkebjerg, og tilbageerobret Sveriges tabte krone. Lykkens børn må prise deres moder, siger et gammelt ord, og kong Hans' blik og hele holdning viste, at han gjorde det. Trods hans naturlige jævnhed kendtes det dog på ham, at han nu strakte sit scepter ud over de tre nordiske riger.

Stille og mild sad dronning Kristine ved hans side. Hun bar endnu mindre pragt til skue i sin klædedragt. Dog fastholdtes hendes hvide hovedlin, der hævede sig som en hue, af en smal, gylden kronering. Dets flige faldt ned på begge sider og dannede en ramme om hendes yndefulde og endnu friske åsyn, hvorfra hendes store, brune øjne lyste med et roligt og klogt blik.

Begge majestæterne var dengang i deres bedste alder, kongen tre og fyrre, dronningen syv og tredive år. Hvad kongen vedrører, da var det såre langt fra, at han havde sagt farvel til denne verdens glæder. Når han sad og så til og ikke trådte en dans, da var det mest af magelighed, men i den fromme dronnings øjne var dans verdslig tant eller snarere en syndig adspredelse.

Klarinetterne skingrede, fløjterne hvinede, og trommerne buldrede, mens der blev danset en paduan, et slags menuet. Jo stærkere larm desto bedre musik, det var vore fædres smag i de tider. Deres ørehinder må have været stærkere end vore. Heller ikke drog de vejret mindre frit, fordi støvet stod dem om ørerne. De dansede uden ophør, uden at lufte ud eller stænke gulvet. Der blev ingen andre pauser end dem, som var nødvendige til hvile og forfriskning for musikanterne, for selskabet var for stort i forhold til stuen. Når et hold af de dansende trådte af, meldte der sig straks et nyt.

"Se," sagde kongen til dronningen, "der har Kristian fået en jomfru at føre, som huer ham!" Og så vedblev han at følge den jomfru med øjnene. Det var Edel.

"Hun der huer mig bedre," svarede dronningen, idet hun pegede på Kirsten, som nu dansede frem med Erik Styggesen. "Der er kun ynde og ingen hoffærdighed ved hende."

"Nu," sagde kongen muntert, "Erik Styggesen løj ikke, da han sagde, at der var fagre piger på Mors; og han ved nok, hvad han gør, den skalk! Den jomfru har en god gård; der har han fået en guldfisk på krogen. Men Edel Mikkelsdatter huer mig bedre, hun er mere stolt og fri. Jeg vekslede i morges nogle ord med den jomfru, og aldrig har jeg fået mere kvikke svar."

"Ja," svarede dronningen lidt spidst, "jeg mærker, at Edel Mikkelsdatter har fundet sær nåde i eders øjne."

Edel førte sig så stolt i dansen, som om hun var unge hertug Kristians lige.

"Hvor Edel kror sig," sagde Anne Dyre til fru Else. De sad sammen på en vægbænk og så til. "Hun må have stukket sig ublu frem, siden hertugen kårede hende til dansen fremfor de

mange bedre jomfruer, som her er til stede. Og Kirsten narrede dig da snildelig, Else! Hun og Erik Styggesen de fandt hinanden, og nu bliver de sammen, som om de var smedede til hinanden med lænker."

"Jeg skal nok få dem skilt ad igen," svarede fru Else koldt og fast. "Når denne brudefærd er til ende og dansen ude, så falder de lænker."

"Nu," vedblev Anne, "Birthe har ikke nødig at tage sig denne hoffærdige herres ligegyldighed nær. Hun er godt holden med unge Otte Skinkel, og hun danser nu gladelig med ham. Men nu se Gud i nåde til os," udbrød hun, "der fører hertugen Edel hen i en krog og sætter sig der med hende alene!"

"Ja, hun er fræk," svarede fru Else. "Hun vil vel drive det videre, end nogen tænker. Men hvad du sagde om Birthe, forholder sig ikke så. Hun danser ikke gladelig, men hun skikker sig i det og gør os større ære ved sin sømmelige holdning end de andre to."

Hertug Kristian og Edel blev siddende i deres krog og samtalede ivrigt uden at bryde sig om, hvad andre tænkte. Dog var Edel behersket i sit væsen. Det lod til, at en gnist havde fænget i hertugens hjerte, men Edel havde fuldkommen herredømme over sit. Hun var glad over den store ære at have danset med landets vordende konge, og hun skønnede snart, at han ragede op i åndsevner over de fleste af sine jævnaldrende; men dog huede hans person hende ikke. Der var noget vildt i hans væsen, som glimtvis kom frem, og da blev hans blik stikkende og ondt. Men han var også hed af vin. Kongens mådehold i drik lagde ved en lejlighed som denne ikke synderligt bånd på hans omgivelser. Vinen løste hertugens

tunge, og Edel fik den ved sine snilde spørgsmål end bedre på gled. Han fortalte hende om krigstoget oppe i Sverige det foregående år.

"Det må have været en stolt færd," sagde hun.

"Både for eders hr. Fader, kongen, og for Eders Nåde selv."

"Såmænd," svarede hertugen, "skønt det blev ikke til nogen rigtig dræbning, på det nær, at Thomas Schlentz' sorte garde gjorde det af med dalekarlene ved Rødebro; og det kalder de et slag," tilføjede han i en spydig tone. "Lejesvendene gjorde hele arbejdet, vi andre fik næppe sværdet af balgen. Sagen blev så siden afgjort med snak, og Sten Sture, rigsforstanderen, gav sig. Pokker tro den rævepels og ikke jeg!"

"Men nu er dog kongen herre i Sverige," sagde Edel, "og ingen river vel let den krone af hans hoved."

"Det skal vise sig," svarede hertugen med et mørkt blik. "Jeg ville, om jeg havde været i kongens sted, ikke ladet mig stille tilfreds med søde ord og løfter."

"Men hvad ville Eders Nåde da gjort?"

Hertugen sad nogle øjeblikke og så stirrende hen for sig.

"Hør nu," sagde han endelig, idet han så op med glød i sit blik, "efter kroningen i Stockholm gjorde kongen et gilde. Da måltidet var til ende, spurgte min hr. fader på sin vennesæle vis sine gæster: "Er I nu tilfredse, savner I intet?" – "Jo, Eders Nåde," svarede en tysk høvedsmand, "en bøddel til at hugge hovedet af alle de forrædere, som her er til stede, på dette silketæppe." – "Skam få din mund," sagde kongen i stor harme. "Hellere så jeg, at du blev ravneføde, end at jeg skulle gøre mig skyldig i så uhørt en misgerning."

"Kongen er en ædel mand!" udbrød Edel med varme.

"Men for godtroende," lød hertugens svar. "Jeg mener, at den høvedsmand så til bunds i tingene. Bedre ville det måske dog have været, om nogle hoveder var faldet på det silketæppe, fornemmelig Sten Stures. Det er min tro, at før det sker, blive vi ikke herrer i Sverige."

"Ikke havde jeg troet, at Eders Nåde var så grum!" udbrød Edel.

Hertugen så på hende med et mistroisk blik. Han vågnede til bevidsthed om, at han havde snakket over sig. Naturligt nok var det, at han åbnede sit hjerte for en ung jomfru, som havde formået i den grad at fængsle ham, især da han havde en halv rus. Han ville næppe have udtalt sig så frit for nogen mand, allermindst for kongen selv eller nogen af hans rådgivere.

"Lad nu helst det, jeg der sagde, blive mellem os, jomfru Edel," sagde han, mens hun iagttog ham med et spændt blik.

"Derpå kan Eders Nåde trygt forlade eder," svarede hun hurtigt.

"Nu, nu," føjede han til, "I skal ikke tage det efter ordene. Jeg mente det ikke for alvor. Grum er jeg ikke, tænk aldrig det!"

Men Edel tænkte dog: drukken mand taler af hjertens grund! Og i dette tilfælde tog hun ikke fejl, uagtet hun ingen anelse kunne have om, at den unge fyrste tyve år efter så skrækkeligt skulle stadfæste hendes mening om ham ved blodbadet i Stockholm.

Edel blev imidlertid nu straks vækket af sin grublen, idet en af kongens sinder, unge Torben Bille, nærmede sig. Han var en mand af stor æt og meget rig, og Edel havde lige fra første færd af mærket, at han fulgte hende med øjnene. Da dansen skulle begynde, var han stilet lige over imod den plads, hvor hun sad,

som om han ville byde hende op. Det ville hun været såre glad ved, men så kom hertugen og tog hende. At den unge hofsinde nu, som det lod, ville gøre et nyt forsøg, det var unægtelig meget smigrende for hende, men det forbavsede hende dog, at han dristede sig dertil i hertugens nærværelse. Det viste sig da også, at han ikke gik sit eget ærinde.

"Hans Nåde kongen ønsker at træde en dans med jomfru Edel," sagde han, idet han bukkede dybt for hertugen. "Med Eders Nådes tilladelse skal jeg føre hende derhen."

"Ej," udbrød hertugen, "kongeønske er kongebud, det gælder mig som enhver anden."

Edel rejste sig med blussende kinder og rakte Torben Bille sin hånd. Hun gik med ham uden at agte på ham, men han sukkede, da han havde ført hende hen til kongen, og han måtte slippe hende.

Kongen ville dog, som det viste sig, ikke give det skuespil til bedste, at træde en dans med Edel alene. Han vinkede ad Erik Styggesen og bød ham samle flere par. Dernæst opfordrede han hertug Kristian til at danse med, og denne valgte sig så en anden dame. Erik fik en halv snes par samlet, kom så med Kirsten, de stillede sig i række, og dansen begyndte. Den gik med al den sindighed og værdighed, som var ejendommelig for den tids danse, mens musikanterne anstrengte sig til det yderste og gjorde en forfærdelig alarm nu, da de spillede for Hans Nåde selv. Alle så til. Fru Else og Anne Dyre rejste sig og strakte hals. Men Birthe blev så fortrydelig over at være blevet udelukket fra denne æresdans, at hun lod Otte Skinkel i stikken og tyede hen til sin moder.

Edel førte sig som en dronning.

Kirsten var i en forundring og hviskede til Erik: "hvad har dette dog at sige?" Han hørte under musikkens bulder ikke, hvad hun sagde, men han tænkte sit, nemlig: hun er sikker på Inger Billes plads; gid det må blive hende til gavn og ikke til skade!

At Edel alene ved at vise sig havde sejret, det kom end mere for dagen ved det, der fulgte på. Da dansen var til ende, førte kongen Edel med sig og bød hende tage sæde ved siden af ham. Derpå fordybede han sig i samtale med hende, mens dronningen vendte hovedet bort og gav sig i samtale med hofmesterinden, fru Cæcilie Ovesdatter Lunge, Torben Billes farmoder.

Hvor meget end Kirsten havde været optaget af det, hun var blevet vidne til, følte hun sig dog lettet, da dansen var forbi. Der skulle noget så mærkeligt til at drage hendes tanker fra Erik Styggesen. Hendes hjerte var så fuldt både af fryd og angst, og endnu havde hun ikke talt fortroligt med sin ven. Men nu førte han hende hen i en vinduesfordybning, og der satte de sig på en løjbænk. Øjeblikket var gunstigt, da der blev budt vin og bagværk om, og herrerne stimlede sammen omkring skænken. Men Kirsten så i det samme et glimt af Jørgen Høg i flokken, og straks var al hendes glæde borte. Erik derimod havde ingen anelse om, hvad der rørte sig i hendes tanker, uagtet han nok blev va'r, at hun var urolig.

"Kære, dyrebare jomfru Kirsten," sagde han, idet han brugte de samme ord, som han havde skrevet, "nu have I tak for det *Ja* og det *hjertens gerne*, I sendte mig ved broder Florian! Nu har jeg trådt den bedste dans i mit liv. Gid den kunne vare evigt! Tænker I deri som jeg?"

I det samme hørtes der en larm henne ved skænken. Kirsten fo'r sammen og så derhen.

"Hvad var det?" udbrød hun.

"Der faldt en vinkande ned," sagde Erik i en utålmodig tone. "Nu tager Jørgen Høg den op, så må han vel også have revet den ned. Jeg tænker han er alt drukken."

"Tro ikke det," svarede Kirsten hurtigt og med dæmpet røst. "Han har den ganske aften fulgt os med øjnene."

"Havde jeg mærket det, ville jeg bedet ham tage dem til sig."

"Vogt eder for ham!" udbrød Kirsten, idet hun lagde sin hånd på Eriks arm. "Han er eders dødsfjende og vil ikke hvile, førend han har skilt eder ved livet."

"Ej, ved I så god besked om ham?" udbrød Erik, greb Kirstens hånd og holdt den fast. "Nu, jeg er ham tak skyldig, fordi den angst, han har indgydt eder, har ført eders kære, lille hånd hen til mig. Lad eders hu følge den og skænk ikke den nidding flere tanker!"

Kirsten lod ham beholde hånden og så på ham med tårefyldte øjne. Hendes hu og hendes hjerte var hos ham, derom kunne han ikke tvivle, og da et par hofsvende, som ombar vinen, standsede foran dem og vendte ryggen til, så at de gav dækning, brugte han lejligheden, drog hende til sig og gav hende hurtigt et brændende kys.

"Hvad har I der gjort!" udbrød Kirsten, idet hun rev sig løs og så sig forskrækket om.

"Vær tryg, mit hjerte," svarede Erik, "ingen så det! Nu har du givet mig din tro, og vi har sat segl på vor pagt både med hånd og mund. Det snareste ske kan, kommer jeg til Frøslevgård og begærer dig af din moster."

"Gud signe dig, Erik," svarede Kirsten med usikker røst. "Din er jeg nu i liv og død. Når jeg kun ikke må blive dig for dyr en brud. Vor elskov er et smertens barn, vi vil få vanskelige kår. Gud og alle hellige holde sin hånd over dig!"

Nu spurgte Erik hende nærmere ud og fik at vide, hvad der var foregået mellem hende og Jørgen Høg på rejsen ned til Viborg. Men Erik lo kun deraf.

"Han dyer sig nok," sagde han. "Men kommer han igen på min vej, da skal jeg mærke ham end bedre."

Endnu mens han talte, trådte en statelig herre i halvt gejstlig dragt hen til dem.

"Ej, er du der, Niels! Når kom du?" udbrød Erik, idet han sprang op.

"Lige nu," lød svaret med en velklingende røst. "Da jeg havde hilst på kongen, søgte jeg efter dig. Men jeg kommer nok til ulejlighed," tilføjede han med et blik på Kirsten.

Det var, som Kirsten nu fik at vide, Eriks ældre broder, den Belials mand, biskoppen af Børglum. Kirsten nejede for ham, idet hun rødmede dybt, mindre af undseelse, mere ved tanken om det skudsmål, som broder Jakob havde givet ham. Mens han talte med Erik, så hun op, tog ham nærmere i øjesyn og undrede sig over, hvor lidet hans ydre svarede til hans dårlige rygte. Han var en smuk mand med fine, ædle træk og kloge øjne. Der var ganske vist noget snu i hans blik og et træk ved munden, som ikke rigtig huede Kirsten, men dog indgød han hende respekt. Hun følte, at hun havde en betydelig mand for sig, og det var han også, udrustet med store evner og en stærk vilje. Som munk havde han udmærket sig ved stor hellighed og et rent levned, men da han som kirkeøverste fik magten i

hænde, var det onde kommet op i ham. Nu var han en mægtig prælat, i besiddelse af store rigdomme, og hvis stemme vejede noget i kongens og rigets råd. De fleste bøjede sig for ham, men dog dulgte der sig under hans værdigheds kåbe alle de laster, som broder Jakob havde givet ham skyld for.

Men hvordan det nu end ellers havde sig med ham, så var han Erik Styggesens broder, og forholdet mellem brødrene syntes at være venligt og godt. Kirsten tog sig derfor sammen og svarede på de spørgsmål, hr. Niels gjorde hende, med frimodighed og ynde. Hun undlod heller ikke at give ham den titel, der tilkom en biskop lige så godt som konger og fyrster: Eders Nåde. Han syntes åbenbart at finde stort behag i hende, men han viste det på en måde, som ikke passede til hans værdighed, hvorfor hun fo'r sammen, da han, inden han forlod hende, lagde sin hånd velsignende på hendes hoved, og hun drog et lettende suk, da han havde fjernet sig.

Hun fik imidlertid ikke tid til at veksle flere ord med Erik, for næppe havde biskoppen forladt dem, førend fru Else kom farende.

"Kom nu, Kirsten," sagde hun, idet hun greb Kirsten i armen. "Vi må nu bryde op og herfra. Hvad ligner det desuden, at du drager dig ind i en vindueskrog og sidder her og sladrer med mænd, jeg ved ikke hvor længe. Det er ublu!"

"Jomfru Kirsten har hos mig været i gode og ærlige hænder," sagde Erik kækt.

"Jeg må dog tro," svarede fru Else skarpt, "at hun er mere sikker i mine hænder."

Så drog hun Kirsten med sig, og Erik tænkte: "Nu gik aftenens stjerne ned for mig!" Dog kom der et blink fra den

stjerne, idet Kirsten vendte sig og så hen til ham, inden hun forsvandt gennem udgangsdøren. Han blev stående og stirrede derhen som i drømme, da han pludselig blev vækket.

"Nu, Erik Styggesen, I har nok nyttet tiden og lejligheden vel," sagde en velklingende stemme. Han vendte sig om og så, at det var Edel.

"Det har jeg, kære jomfru Edel," svarede han, idet han greb hendes hånd. "Jeg er eder stor tak skyldig for eders påfund med den fart her ud til Viborg."

"Vi er kvit, Erik Styggesen!" svarede Edel med et strålende blik.

"Hvorledes det?"

"Jeg skal i morgen stedes for dronningen i hendes eget gemak, og efter fru Cæcilies ord at dømme kan der ikke være nogen tvivl om, at jeg er udkåret til at blive optaget blandt dronningens jomfruer og træde i Inger Billes sted. Gætter jeg fejl i, at I har talt min sag for hofmesterinden?"

"Vel har jeg det," svarede Erik tøvende, "men jeg kan dog ikke tro, at det er det, der har gjort sagen af."

"Vist er det så," sagde Edel hurtigt, idet hun blev rød. Hun havde en stærk formodning om, at det var kongen selv, der havde taget sig af sagen. "Hvad skulle det ellers være?"

"Nu, til lykke da!" svarede Erik, idet han så hende ind i øjnene. "I har hurtigt nået eders mål."

"Og I er nok ikke langt fra eders?"

"Kirsten og jeg er enige, men der er vel endnu et godt stykke til trolovelse og brudefærd."

"Spærrer man eder vejen, da spring derhen!"

"Nu råder I for rask, jomfru Edel! Jeg agter Kirsten for højt til at ville bryde vedtægten og undlade, hvad der er sømmeligt og ret."

"Ja så!" udbrød Edel og gik leende fra ham.

Den nat fik Kirsten og Edel lov til at være sammen, da Birthe var så opbragt, at hun ikke ville dele seng med Kirsten. De to veninder kunne nu tale fortroligt med hinanden, og Kirsten fik at vide, hvilken ophøjelse der ventede Edel. Hun blev højlig forundret ved at høre det, men også meget sorgfuld, da det jo varslede om skilsmisse fra den eneste veninde, hun ejede.

"Å hvad," sagde Edel muntert, "må vi end muligt skilles nu, så bliver det dog næppe for bestandig."

"Mine kår er vanskelige, Edel! Jeg vil savne dine gode råd og din bistand. Jeg har kastet loddet og givet Erik Styggesen min tro."

"Jeg ved det, Kirsten! Du gav ham din tro og lidt til; jeg så det!"

"Gjorde du?" udbrød Kirsten forskrækket. "Måske da også andre så det. Jeg blues ved mig selv."

"Dog vel kun fordi andre så det?"

"Nej, Edel, ikke af den årsag alene. Erik Styggesen må ringeagte mig og blive led ved mig, så let jeg gav mig hen. Der syndede jeg. Han er jo ikke min fæstemand."

"Elsk den synd, Kirsten, og bandlys al anger! Men vil du gøre pønitense, da har du i Erik Styggesens broder, den Børglum bisp, en skriftefader af høj rang ved hånden. Han kan give dig absolution for større synder end det; men jeg mener, at han alt har gjort det. Han stod ved min side, da det gik for sig, som

ingen måtte se. Jeg tror, at også han så det, og dog lagde han sin hånd velsignende på dit hoved, inden han gik fra dig."

"Men hvis han nu er en djævel i bispeskrud?" udbrød Kirsten, idet hun greb Edel i armen.

"Siger intet, Kirsten! Når han er i skrudet og fører krumstaven som kirkens tjener, er han lige fuldt hellig, og hans velsignelse så vel som hans forbandelse står ved magt. Er du blevet en kætterske, Kirsten?"

"Nej, Edel! Men det tykkes mig skæbnesvangert, at netop han kom til os i den stund, han, den eneste onde mand i Eriks gode slægt."

"Da tykkes det mig tværtimod at være et godt varsel. Men man skal se, at det dog angrer dig, at du har givet Erik Styggesen din tro!"

"Ved Guds moder, nej Edel! Han kan gøre af mig, hvad han vil. Jeg tror, at jeg kunne følge ham, om det så skulle være ind i Helvede."

"Så er alt vel!" svarede Edel; men Kirsten slog sine arme om hendes hals og brast i gråd.

Kirsten græd sig i søvn hos Edel som et barn i moders favn. Men de blev tidligt vækkede og måtte skilles brat. Fru Else og Birthe var tidligt på benene og havde gjort alt rede til afrejsen. De ville ikke blive et øjeblik længere end nødvendigt i Viborg, og Albert Skeel kunne intet stille op mod sin forbitrede hustru og sin rasende datter. Allerede da solen stod op og kastede sine første stråler over dette Sodoma og Gomorrha, som broder Jakob havde kaldt Viborg, drog de med Kirsten ud af byen og ad Skive til.

Men Edel blev tilbage for at indtræde i sin nye, høje stilling og fuldbyrde sin skæbne.

"Vogt vel på dig selv, Edel!" sagde Anne Dyre til hende, da de skiltes. "Slibrig er gangen ved hove."

"Ho, ho, hun bjerger sig nok!" sagde Jep Andersen, idet han klappede Edel på kinden.

Fremtiden viste, at Edel kunne det, men ikke på den måde, som hendes gode morbroder mente.

10. Vel mødt!

Da bryllupsfesten var til ende, og de nygifte med fakler og blus var blevet ledsaget til deres midlertidige hjem i byen, opløstes selskabet. Erik Styggesen, som ikke havde opvartning hos kongen den dag, gik fra brudehuset alene gennem byen for at søge ned til sit logi, som var hos en borger i Sankt Ibs gade. Kun med nød var han sluppet bort fra nogle venner, der agtede at fortsætte sviren hos en af byens rådmænd. Han havde foregivet træthed; men dog gik han nu sit logi forbi og videre over marken ned til søen. Hans hjerte var for fuldt og hans sind for uroligt til, at han straks gad søge sengen.

Det var en dejlig, lys, stille sommernat. Aftenrøden lyste endnu og kastede sit skær på Asmild klosters takkede gavle og skoven hinsides søen, men Erik nød ikke det skønne syn. Stående ved søens bred fæstede han blikket på et flydende bål, som var blevet tændt Sankt Hans og brudeparret til ære, en gammel båd med nogle tjæretønder. Nu og da blussede flammen op og spejlede sig i den blanke sø, men ilden var nær ved at slukkes.

Ved tanken om den bratte adskillelse fra Kirsten, og hendes mosters fjendtlige stemning imod ham blev han grebet af en sørgmodig stemning, som var en sjælden gæst i hans kække sind. Er vor unge lykke, tænkte han, kun som dette blus, der brændte højt en føje stund for så at drukne og slukkes?

Kirsten var hos ham i ånden, og denne aftens fryd blev atter levende i hans hjerte. Han gik tilbage i erindringen og opfriskede ethvert træk, hvori Kirsten lige fra deres første møde

havde åbenbaret sit inderste væsen for ham. Hendes uskyld og blufærdighed, som adlede hendes yndefulde skikkelse, dybden af hendes kærlighed, da den brød frem i det første: *ja* og *hjertens gerne,* og som fik sit stærkeste udtryk i hendes angst ved tanken om den fare, der truede ham, indtil hun gav ham sin tro, og deres læber mødtes, mens hun sænkede sit strålende blik i hans – alle disse søde minder tog ham således, at han knap sansede, hvor han var.

Pludselig hørte han en lyd bag sig, vendte sig om og så to i kapper indhyllede skikkelser nærme sig. De standsede i samme øjeblik og stak hovederne sammen, men gik dog atter frem. Aftenskæret faldt lige på dem, så at Erik kunne kende dem. Det var Jørgen Høg og Albert Mus, og så vidste han, hvad der ventede ham.

"Vel mødt, Erik Styggesen!" råbte Sorte Jørgen, idet han kastede kappen og drog sit sværd.

"Som I kom listende selvanden," svarede Erik, "det skulle nok have været snigmord? Men kom an!" føjede han til, idet hans sværd fløj af skeden. "I skal finde eders mand i mig!"

Han lod sit sværd suse gennem luften på en måde, som viste hans store våbenfærdighed, og således holdt i afstand tøvede hans modstandere med at angribe.

"Nu er din time kommet," råbte Jørgen. "Nu skal du få ve og straf for din formastelighed! Du har i dag set på liden Kirsten og handlet med hende, som om du ville tage kåben fra hende."

At tage kåben fra en kvinde var ensbetydende med at erklære hende for en skøge, for skøger måtte ikke bære kåber.

Eriks svar var et vel rettet sværdhug, men Jørgen afbødede det med behændighed. Erik huggede på ny, og nu gik de løs på

hinanden med en sådan voldsomhed og skiftede så ofte stilling, at Albert Mus ikke kunne komme Jørgen til hjælp uden med fare for at såre ham. Men dysten stod ikke længe på. Uden at nogen af de kæmpende ret vidste, hvorledes det gik til, endte det med, at Jørgens klinge for ind i Eriks side. Han sank blødende til jorden og tabte bevidstheden.

"Nu har han fået nok!" råbte Jørgen, idet han trak sværdet til sig, tørrede blodet af det på Eriks kjortel og stak det i skeden. "Nu må vi salvere os!"

Så ilede de op til byen i den tro, at Erik var død, og slap ubemærkede bort.

Men til held for Erik kom fiskeren, som havde været ude for at se til sine ruser, kort efter forbi med sin dreng. Først troede de, at det var et lig, de havde fundet, men da de opdagede tegn til liv, badede de den såredes hoved med vand fra søen, så at han kom til sin bevidsthed. Fiskeren kendte godt Erik af udseende og vidste, hvor han havde sit kvarter. Drengen blev sendt op efter hjælp, og en halv time efter blev Erik på en båre bragt op til huset i Sankt Ibs gade og lagt på sin seng. Det gik ikke af uden nyt blodtab, og han mistede atter bevidstheden; men da kongens læge, Hans Bartskær, var blevet tilkaldt og såret undersøgt, viste det sig dog, at der ikke syntes at være nogen overhængende fare for livet, uagtet der måtte vises stor forsigtighed, og det kunne trække længe ud med helbredelsen.

Sagen vakte selvfølgelig stor opsigt, kongen så selv til Erik, udtalte sin harme over det forefaldne og lovede at gøre sit til at få stimændene pågrebet og afstraffet. Men Hans Nåde var nu i færd med at bryde op og forlade Viborg, og han fik snart større og vigtigere ting at tænke på. Der blev således ikke gjort noget

ved sagen, og da Erik allerede morgenen efter overfaldet havde sårfeber og lå i vildelse, kunne han ingen forklaring give. Således blev det foreløbig en hemmelighed for alle, hvem de skyldige var.

Imidlertid rejste Kirsten nord på uden at have nogen anelse om, hvad der var sket. Men misgerningsmændene var rejst samme vej og indhentede herskabet fra Frøslevgård i Skive. Overraskelsen over dette uventede møde var størst på Jørgen Høgs og Albert Mus' side. De tog sig imidlertid i det, og Jørgen Høg gav sig i snak med Kirsten, som om der intet var forefaldet. Der var noget ejendommelig mildt og fredsælt over den ellers så barske mands væsen, som måtte være hende påfaldende, især efter hvad der var forefaldet imellem dem på nedrejsen. Hvor meget end menneskene i disse selvtægtens rå tider var vant til at høre om drab, og uagtet bedre mænd end Jørgen Høg havde besmittet deres hænder med blod, så lå det dog fjernt for en blid, ung jomfru som Kirsten at tænke sig muligheden af, at et menneske, der havde en så stor brøde på samvittigheden, kunne føle fred.

Jørgen Høgs tilsynekomst var hende derfor en beroligelse. Han har slået sig til tåls, tænkte hun, og drager hjem. Nu er Erik sikker for hans efterstræbelser.

Da hun var kommet til den slutning, faldt det hende ikke så svært at vise Jørgen Høg et mildt åsyn og samtale med ham, uagtet de glødende blikke, han nu og da tilkastede hende, ikke huede hende. Der var elskov i de blikke, men tillige noget, som hun ikke drømte om, fryd ved den tanke, at Erik Styggesen, som han jo troede, lå død på bredden af Viborg sø, og at noget af hans blod endnu klæbede ved den klinge, som han bar skjult i

balgen ved sin side, mens han sad og vekslede ord med den dræbtes sorgløse veninde. Han var som en vansmægtende ørkenvandrer, der omsider er kommet til kilden og slukker sin værste tørst i de første drag. Men han turde ikke tømme bægret til bunds. Han måtte tænke på sin sikkerhed, hvorfor han, trods Albert Skeels opfordring til at tøve og gøre følgeskab med til Mors, brød op og red forud i selskab med Albert Mus.

Kirsten kom hjem i en tryggere sindsstemning, end hun havde håbet. De skygger, der var faldet på hendes vej, veg som tåger for solen, jo mere hun i stilhed tænkte over sin kærligheds lykke. Hun gik i glad forventning om den dag, da Erik ville komme og begære hendes hånd. Hun tænkte, at det ville ske snart, og at han ville komme med et følge af frænder og venner, som skulle gøre fru Else det vanskeligt at vise ham af.

Hun brød sig derfor ikke meget om, hvad der foregik omkring hende, og at livet på Frøslevgård nu var mindre lysteligt end nogen sinde før. Albert Skeel var straks efter hjemkomsten draget bort, og broder Jakob var blevet kaldt tilbage. Han havde genvundet sin gamle magt over fru Else, og han arbejdede med held på at uddrive alle djævle af Birthe. Men det lod rigtignok til, at for hver gammel djævel, han drev ud, kom der en ny ind. I stedet for denne verdens lyst og elskovsleg kom der had og hævnsyge. Jo mere brændende Birthe bad til Guds moder, desto mere giftige blev hendes ord og de blikke, hun sendte Kirsten.

Imidlertid henrandt dagene, og Erik kom ikke. Kirstens mod begyndte at synke, da der endelig, fjorten dage efter hendes hjemkomst, kom en rytter fra Viborg med et brev til hende. Hun åbnede det med hast og så til sin skuffelse, at det var fra

Edel. Men hun var ikke kommet ret langt med læsningen, førend hendes kinder blev hvide.

"Der er timedes Erik Styggesen en stor ulykke," stod der i brevet. "Han blev natten efter brudefærden overfaldet og stødt ned af en avindsmand, ingen ved, hvem det var."

Kirsten læste videre som i feber og fik at vide, at uagtet Erik havde været døden nær, syntes han dog at skulle bjerge livet, men han lå vanmægtig hen.

"Kongen og det ganske hof," skrev Edel videre, "bryder op i morgen og drager sønder på. Jeg skal med, for jeg er nu en af dronningens jomfruer. Jeg kan ikke komme til dig og tænker med sorg på dig og din stakkels ven. Gud og alle hellige holde sin hånd over ham! Skik ham brev, eller drag helst selv ud til Viborg, om du kan. Vis Albert Skeel, om han er hos eder, denne skrivelse, og bed ham ledsage dig. Han gør det sikkert gerne. Borgmesteren har lovet mig at skikke dette brev til dig med en af sine svende, og da Hans Nåde selv pålagde ham at besørge det, så sker det jo sikkerlig."

Borgmesteren gjorde det også, men først over en uge efter, at hoffet var rejst.

Kirsten læste brevet i enrum oppe på sit kammer. Hendes første tanke, så snart hun kunne tænke, var: "Det er Jørgen Høg, der har gjort det," og hun mindedes nu med rædsel sit møde med ham på hjemvejen i Skive. Omsider fik hendes hjerte luft i en tårestrøm; men hun fattede sig snart, tog brevet, som var faldet ud af hendes hænder, op og gik ned i storstuen, hvor hun fandt fru Else og broder Jakob. Han havde rådet fru Else til at bemægtige sig brevet, men da de ved at udspørge svenden havde fået at vide, at det var fra Edel, og at det var blevet sendt

efter kongens befaling, fandt fru Else det dog rådeligst at lade Kirsten selv få det. At Edel var blevet ansat ved hove, det fik hun så med det samme at vide. Jep Andersen og Anne Dyre var nemlig endnu ikke kommet hjem. De var på gæsteri hos nogle venner i Salling, og det var årsagen til, at man på Frøslevgård ikke havde fået efterretninger fra Viborg.

Fru Else ville dog gerne vide, hvad det brev indeholdt, og nu fik hun sin nysgerrighed tilfredsstillet. Kirsten gik hen til hende med brevet, rakte hende det og brast så i gråd.

"Hvad er der nu løs?" spurgte fru Else.

"Læs selv!" svarede Kirsten med tårekvalt røst.

Men fru Else var ikke meget dygtig i at læse skrift, hvorfor hun gav brevet til broder Jakob, idet hun sagde: "Læs hellere I, og lad os så høre den snak!"

Broder Jakob tog brevet, lod øjnene løbe over det, tilkastede Kirsten et blik, der gik gennem hendes hjerte som et dolkestik, så megen hadefuld triumf lå der i det, og gav sig så til at læse, mens fru Else et par gange lod høre et koldt: "Ej så!"

"Nu," sagde hun, da læsningen var til ende, "det undrer mig ikke, at Erik Styggesen ligger på sine gerninger, en stornæset og hoffærdig svend, som han er. Den avindsmand, der vog ham, har sikkert haft noget til gode hos ham, hvem det end er. Din ven, kalder Edel ham? Men jeg vil intet vide af det venskab."

"Han er mere end min ven," udbrød Kirsten med blussende kinder. "Jeg har givet ham min tro."

"Så det har du! Det skete vel i den vindueskrog, hvor I sad og næbbedes ude i Viborg. Ublu er de unge jomfruer nu til dags, og ingen er vel værre end Edel Mikkelsdatter. Af hende har du kun lært ondt. Men det skal du vide, min dukke, at om du end ti

gange har givet Erik Styggesen din tro, så må du tage den til dig igen. Aldrig giver jeg mit minde til det ægteskab, derpå sværger jeg en dyr ed, og den Guds mand, som står der, er mit vidne!"

"Amen!" sagde broder Jakob og slog kors for sig.

"O, moster," bad Kirsten, idet hun faldt på knæ og greb fru Elses hånd, "lad mig drage ud til Viborg og se ham en gang, inden han dør!"

"Er du fra vid og samling?" lød fru Elses kolde, faste svar. "Jeg skal vide at værne om dit rygte. Du bliver, hvor du er! Skulle han dø, da vil jeg sige, at der ikke kunne times dig noget bedre."

Kirsten sprang op uden at sige et ord, gik op på sit kammer og skrev i hast nogle linjer.

"Min hjertens ven! Jeg kender din ulykke og beder med gråd for dit liv. Lid på mig, jeg skal aldrig svigte dig. Guds moder og alle hellige være hos dig! Jeg kan ikke komme, moster forbyder mig det. Skik bud til mig, og lad mig vide, hvorledes du lider, men det må ske hemmeligt."

Da hun havde lagt brevet sammen og bundet en snor om det, ilede hun ned i borgestuen, hvor hun fandt borgmesterens svend ved sulefadet. Hun gav ham brevet og bød ham give det til Erik Styggesens livsvend, Esbern, med pålæg om at give det til sin herre. Hun gav svenden rigelig løn forud, og han lovede at besørge det.

Glad over, at det var lykkedes, gik Kirsten atter op på sit kammer, fældede mange tårer og bad mange bønner. Men hun dulgte sin sorg og sin smerte og viste de andre så roligt et åsyn, at det undrede dem. Men hun fik at mærke, at de ikke troede hende, og hvert skridt, hun gjorde, blev bevogtet. Hun tænkte dog ikke på at løbe sin vej, til hvad gavn kunne det blive; men

hun spejdede hver dag efter det bud, der skulle bringe hende tidender fra hendes lidende ven.

11. På Hevringholm

En smuk, mild dag sidst i september måned samme år drog et lille rejsetog fra Essenbæk kloster, syd for Randers, øster på ad Vejlby til. Det bestod af en svær karm, trukket af fire heste, og nogle ridende svende med håndheste. I karmen sad to herrer, som lignede hinanden meget. Dog var han, hvis udseende tydede på, at han var den ældste, mere lavstammet og sværlemmet end den anden, som var højere, slankere og hans ansigtstræk finere. Men han var tillige bleg og så sygelig ud.

Det var Erik Styggesen, som drog til fædrenehjemmet, Hevringholm, med sin broder Ejler, der var gårdens ejer, og som han ville gæste. I tre lange måneder havde Erik ligget på sygelejet, indtil han endelig var kommet så meget til kræfter, at han kunne tåle en magelig rejse. Da var hans broder kommet og havde hentet ham, for at han kunne leve i stilhed på Hevringholm og der ganske genvinde sin helsen. De havde overnattet i Essenbæk og drog nu videre for at få ende på de sidste par mile.

"Det går med sneglefjed," sagde Erik i en utålmodig tone. "Gid jeg sad på ryggen af Mirsa!"

"Du skal med Guds og alle helliges hjælp snart komme der," svarede Ejler i en frejdig tone. "Når du kommer i Kirstens hænder, da vil du trives som en fedekalv."

Kirsten Pedersdatter Gyldenstjerne var Ejlers hustru.

"Gud signe din gode, blide hustru!" svarede Erik i en tungsindig tone. "Havde hun kun et andet navn! Det vil daglig minde mig om min lykkes forlis."

"Vær nu ikke så ømtålig! Det er umandigt at lade sig anfægte af et ords lyd; og tænk ikke, at din lykke er tabt, dens fuldbyrdelse er kun forhalet."

"Pest ramme Jørgen Høg, den nidding!" udbrød Erik, idet blodet fo'r op i hans kinder, og hans øjne tindrede med sygelig glans.

"Slå dig til tåls! Vi får nok ram til ham. Kunne du for en tid glemme ham og Kirsten Nielsdatter med, da ville din helbredelse være nærmere."

"Jeg skulle kunne glemme min hjertenskær og min dødsfjende? De er begge hver time på dagen til huse i mit hjerte, hun oppe i højeloftssalen, han i dets mørkeste dyb."

"Ej," udbrød Ejler, "du vil nok have det som ridderne i gamle dage, der ikke kunne være lykkelige, med mindre de havde deres uvenner lænkede til en stenblok i kælderen, hvor de i deres pine kunne høre glædesråb og bægerklang over deres hoveder."

"Ikke vil jeg nøjes med at have Sorte Jørgen lænket til en stenblok. Han skal udryddes af Jorden. Det er min tro, Ejler, at ikke fanger jeg fred og Kirsten ikke heller, så længe han er i live."

"Nu, vi får se," svarede Ejler sindigt. "For tiden er han uskadelig nok. Jeg hørte i Viborg, at han holder sig skjult. Kongens vrede og alle gode mænds foragt hviler på ham. Han vil næppe tiere træde dig i vejen."

"Din tale," svarede Erik, "viser, at du ikke kender manden."

Da de hen ad aften nærmede sig Hevringholm, vækkedes Erik af sin mørke grublen. De kunne nu se den gamle borgs tag

og tårnspir, som, favnede af aftenrøden, ragede op over træerne.

"Gud signe den gamle rede, vor æts vugge!" udbrød Erik bevæget.

Hevringholm var et gammelt hus, ingen vidste hvor gammelt. I et par århundreder havde Rosenkrantzernes slægt boet der, længe inden dens medlemmer bar dette slægtsnavn, som først nylig var kommet i brug. Det var derfor heller ikke nogen stor og prægtig borg, for slige byggedes ikke før i sildigere tider. Men det var et stærkt stenhus på to stokværk og med tre fløje. Midt på hovedfløjen inde i gården stod det lave indgangstårn. Gården var snæver, kun tyve skridt på begge leder, og indad mod den vendte næsten alle vinduerne, og de var kun små. På ydersiden var der kun glughuller og øverst skydeskår. Forsvaret og den personlige sikkerhed var hovedsagen, da det hus blev bygget. Det lå på en lille bakke i det store kær, som omgiven af skov strakte sig helt ud til Kattegat, og var omgivet af en dobbelt vandgrav. Mellem dem lå avlsgården og haven. Nu var det ganske vist ikke mere fejdetid i Danmark, herremændene førte ikke krig med hinanden, og der var ikke fare for overfald af vikinger. Men dog var Ejler Styggesen stolt af sin gårds sikre beliggenhed og følte sig tryg ved den. Når han hejsede sine vindebroer op, da kom hverken røvere eller ulve let ind til ham.

Ensomt lå den lille borg, og skummelt var dens ydre, men dyrebare barndomsminder gjorde den skøn i Eriks øjne.

"Hør, Mirsa vrinsker!" udbrød Erik, da de var kommet ind over den ydre vindebro.

"Ja," svarede Ejler, "det kloge dyr vejrer den hjemlige krybbe."

Fru Kirsten Pedersdatter, en lyshåret kvinde med et mildt åsyn, stod i tårndøren med sine to unge sønner, Stygge og Kristoffer, og gav Erik en hjertelig velkomst.

"Gud have lov, at vi omsider fik dig herud," sagde hun. "Vi skal nok gøre en hel mand af dig igen."

Dog gik det ikke så hurtigt med det, som de havde håbet. Der var meget, der hindrede helbredelse, foruden den syges indre uro mangfoldige ydre omstændigheder, gårdens fugtige beliggenhed, de små, snævre rum med den tunge luft, og overalt var der stengulve. Kaminilden gav bagende hede i nærheden, men varmede dog ikke det hele rum. Et sygt menneskes kår var i de tider onde, og at Erik til sidst fik bugt med den lungebetændelse, som hans sår havde påført ham, det skyldtes mest hans sunde, stærke natur.

Men hele vinteren og en del af foråret gik hen med det. Tungt og langsomt gik dagene for ham, og når der en sjælden gang kom gæster, da fik han ingen glæde af dem. Deres udfritten plagede ham, og heller ikke af sin broders selskab fik han megen trøst. Ejler, som var mere jævn og djærv, kunne ikke ganske dølge sin mening om broderens lidenskab for Kirsten Nielsdatter. Han fandt, at den gik over målet, uagtet han ellers ganske billigede Eriks valg på grund af jomfruens velhavenhed. Kvindehånd tager blidere, og derfor var broderkonen Eriks kæreste selskab i disse trange dage, om han end nu og da kunne finde tidkort ved at sladre med brodersønnerne.

En kold dag i maj måned det følgende år sad han, indhyllet i en fåreskindspels, ved kaminen i det værelse, som kaldtes hallen, uagtet det ikke var meget stort. Fru Kirsten sad hos ham og baldyrede et klæde. For hans skyld fandt hun sig i den

bagende hede fra det store bål, der brændte i kaminen, uagtet hun var nær ved at få for meget af det.

"Vidste jeg kun, hvorledes Kirsten lider," sagde Erik. "De har vel stænget hende inde og torterer hende, siden jeg intet budskab har fået fra hende uden det brev, som kom straks i fjor."

"Men det var ved Guds moder et godt brev," svarede fru Kirsten, for Erik havde ladet hende læse det. "Det kan gøre det ud for tyve; og så smukt og fast det var prentet. Hun må være en vel oplært jomfru. Jeg føler længsel efter at se hende og lære hende at kende."

"At se hende er nok!" udbrød Erik. "Hele hendes sjæl ligger i hendes øjne og viser sig der i et skønt spejl, men det er dog ikke hendes hele fagerhed."

"Jeg tvivler ikke om, at hun er såre fager, Erik! Når jeg hørte dig tale om hende, har jeg stundom tænkt: gid hun var det lidt mindre!"

"Ja, jeg ved det," udbrød Erik, "at kvinder så vel som mænd sjældent priser fagerhed hos nogen af deres eget køn."

"Da gør jeg ingen forskel i det stykke. Jeg tænker, at fagerhed hos mænd som hos kvinder er som en trolddom, hvoraf der sjældent kommer noget godt. Den elskov kom jo over dig i et nu, og hvad der blusser således op, kan også slukkes brat."

"Mon du da ikke vandt Ejlers hjerte ved din egen fagerhed, kære Kirsten? Kald det trolddom, om du vil, men gennem øjnene kommer al elskov."

"Nej, Erik, ikke den rette! Jeg vandt ikke Ejler på den vis, for jeg har aldrig været fager og takker min Gud for det. Havde jeg ved fagerhed troldgjort Ejler, da ville han være blevet kold imod

mig, når ungdommens blomst faldt af mig. Vi tækkedes hinanden, det var nok, og det holder længere. Jeg bragte ham også nok af formue, så han kunne være tilfreds. Jeg vil da også helst tro, Erik, at den gode gård, Kirsten Nielsdatter kan bringe dig, har nogen del i, at dit valg faldt på hende. Den vil du vide hende tak for, når du først er kommet til sans og samling."

"Hun ville ikke blive glad ved at høre dig sige det. Hendes hu har altid stået til at få en mand, der tog hende for hendes egen skyld. Det ved jeg fra Edel Mikkelsdatter."

"Men det er hoffærdighed," udbrød fru Kirsten, idet hun standsede sin baldyrenål i dens raske gang. "Dog hun er jo kun et barn i alder, og du vil hjælpe hende til rette, ligesom Ejler gjorde ved mig. Jeg havde, når sandt skal siges, selv en lille streg af den galskab, da Ejler bejlede til mig."

"Kun Gud og min helgen ved, hvad jeg vil og kan. Tænk dog ikke, at jeg kaster vrag på Kirstens formue. Helst ville jeg selv være den rigeste af os to, men jeg tager dog med tak, hvad hun bringer mig. Men, min kære broderkone, hvad jeg end fra først af har tænkt mig om den sag, så står det dog nu således til med mig, at selv om Kirsten mistede alt sit gods, og hun ikke ejede andet end den særk, hun bærer, så tog jeg hende endda."

"Nu, kære Erik," sagde fru Kirsten i en hjertelig tone, "Gud herren føre eder vel gennem den elskovsild, som omspænder eder! Giver årene hende forstand, da kan enden blive lykkelig og god."

Kort efter lød der hundeglam i gården, et sikkert tegn på, at der kom gæster. Fru Kirsten gik ud og kom snart tilbage med sin husbond, som åbnede døren for en gammel herre, høj af skikkelse og med værdighed i sin holdning, men hans

klædedragt var simpel, uden guld eller smykker. Det var Ejlers og Eriks frænde, den fordum så mægtige hr. Erik Ottesen, som nu havde slået sig fra verden og givet sig i Mariager kloster. Det var ham, om hvem Edel sagde til Kirsten: gid vor unge Erik var så rig som den gamle! Dog havde Erik Ottesen nu givet alt sit gods fra sig til sine mange børn og stiftet en messe for sig i Mariager kloster. Med den fromhed og det kirkelige sindelag, som havde præget hele hans liv, tænkte han nu kun på sin sjæls frelse, men dog var han ikke noget hængehoved. Trods sine syvti år var han endnu åndsfrisk, rask og rørig.

Erik rejste sig hurtigt og modtog sin gamle frænde med hjertelig ærbødighed.

"Ja, se kun til mig," sagde Erik Ottesen muntert, idet han trykkede sin unge frændes hånd, "endnu er jeg ikke helt aflægs. Jeg red de to mile hid fra Mariager som en vind."

"Det er en ære for vort hus, kære hr. Erik, at I umagede eder hid," sagde Ejler.

"Nu, Ejler," svarede den gamle, "ærer jeg eder, så ærer jeg også mig selv, eftersom jeg jo er født og båren i denne gamle rede, som du nu kalder din. Men ros mig ellers ikke for tidligt, al den stund rejsen gælder Niels på Bjørnsholm, men jeg kunne dog ikke bære det over mit hjerte at ride Hevringholm forbi. Fornemmelig ville jeg se, hvorlunde han der lider og høre af hans egen mund om den ulykke, der er overgået ham."

Så tog han Erik ved hånden og førte ham nærmere til vinduet.

"Nu," sagde han, "du ser ret vel ud, men du er for hvid og skær, du har lød som en jomfru. Hvad ligner det også i den skønne maj at sidde her i en pels ved en bagende ild? Er det dig,

Kirsten, der kæler for ham og gemmer ham her som i en æske? Slip ham ud, at luften kan styrke ham, og solen brune hans kind!"

"Nej," svarede fru Kirsten, "jeg er uden skyld i det. Han vil ikke over tærsklen."

"Nej," tilføjede Ejler. "Hellere sidder han her, så lang dagen er, og tænker på sin hjertenskær; bander så hendes moster, den hårdsindede Else Jensdatter, men især bander han sin skademand, Sorte Jørgen."

"Står det således til med ham, da bliver han aldrig karsk," sagde gamle hr. Erik, "men vi må tales ved om den ting."

Det skete da også, efter at de havde holdt måltid, og den gamle herre var blevet vederkvæget med mad og drikke. Erik fortalte, hvorledes han havde lært Kirsten at kende og satte den gamle ind i forholdene på Frøslevgård, men han var klog nok til ikke at prise Kirsten i for høje toner, og han sagde ikke meget om elskov. Da Erik Ottesen havde hørt fortællingen om Jørgen Høgs bedrifter, sagde han:

"En fræk karl må han være og såre ulig sin broder, hr. Niels. Dog må jeg tilstå, Erik," tilføjede han med et smil, "at det var dristigt af dig at prøve på at tage sådan en blomme som Kirsten Nielsdatter bort lige for næsen af de morsingboere. Det ville vel være visest, om du slog hende af tankerne, for det er ikke godt at bejle med fare for sit liv, men –"

"Nej," udbrød Erik, "aldrig opgiver jeg hende eller svigter mit ord. Hun sætter nu sin lid til mig, og hun skal finde mig tro."

"Nu, Erik, jeg råder ikke fra. Den jomfru vil jo bringe dig en god gård, ja halvanden, og det trænger du til. Men så er der jo

ikke andet at gøre, end at du snarest drager til Frøslevgård og begærer Kirstens hånd af hendes moster."

"Men jeg ved, at jeg vil blive vist af. Ikke alene nærer fru Else uvilje imod mig, men hun vil holde Kirsten ganske fra ægteskab, for at Kirstens part i gården engang kan tilfalde hende eller hendes arvinger."

"Se, se! Er Else Jensdatter på sine gamle dage blevet sådan en gerrig kvind! Jeg har kendt hende i hendes ungdom, og da var hun ikke så hård. Var hun mig lidt nærmere, da gad jeg nok snakke et ord med hende."

"Ja," udbrød Ejler, "om I ville være Eriks forbeder, da ville det sikkert fremme hans sag."

"Men I har jo en, som er nærmere til det, eders broder, hr. Niels af Børglum, han er nu større og mægtigere end jeg."

"Men han er langt herfra," indvendte Erik kort. "Det ville være noget sært at ulejlige ham med en sag af den sort."

Gamle hr. Erik så på begge brødrene. Denne afvisning huede ham godt. Niels Styggesen var i hans øjne en skam og skændsel for slægten. Dog var brødrenes forhold til ham ikke uvenligt, og derfor havde han ikke ventet, at hans forslag ville blive vraget. Nu sluttede han både af afvisningen og af den skarpe tone, hvori den blev givet, at Erik ikke gerne ville lægge sin sag i så urene hænder, og det hævede hans unge frænde i hans øjne.

"Nu," sagde han, "jeg ville ikke være uvillig dertil, var kun ikke den rejse så lang."

"Ej hvad," sagde Ejler, "der er ikke stort længere fra Mariager til Mors end fra samme stad til Bjørnsholm, hvor I nu agter eder hen. I kom her hid som en vind, sagde I selv. I vil da vist kunne nå langt, når I mindsker med farten."

"Ha, ha!" lo den gamle. "Der fangede du mig. Det straffer sig gerne at føre store ord i munden. Nu, jeg vil overveje den sag og se herind på hjemvejen."

Det besøg gav Erik nyt livsmod. Han mærkede, at han havde flere kræfter, end han havde troet. Han kastede fåreskindspelsen og gik med Ejler og hans sønner i skoven for at bede hjorte. Da gamle hr. Erik en halv snes dage efter kom igen, lignede hans unge frænde ikke mere en jomfru.

"Nu kan du lade dig se," sagde den gamle. "Jeg har ikke mere nødig at skamme mig ved dig. Kom om en uge med Ejler til mig i Mariager. Når jeg får udhvilet mig efter denne fart, da vinder jeg vel kræfter til at drage med eder til Mors og prøve den dyst med Else Jensdatter. "

12. Et godt råd

Kirsten sad i sit kammer på Frøslevgård, men hun var ikke alene. En håndfast kvinde sad hos hende og spandt på en rok, mens hun brummede en vise, brød nu og da af, smålo og sagde et eller andet, som sjældent fik svar.

Det var Mari Hareskår, den kloge kone fra Frøslev by. Med sit rynkede ansigt, sin flækkede overlæbe og sine skelende øjne var hun en led kvinde at se til. De fleste troede, at hun var en troldkvinde, og at hun var med i toget, når heksene Valpurgis Nat red til Bloksbjerg på deres kosteskafter.

Det var virkelig kommet så vidt med Kirsten, som Erik frygtede. Hun var sat under streng bevogtning. Både nat og dag var Mari Hareskår hos hende. Vel turde hun gå ud, men kun med Mari i hælene på sig, og derfor gjorde hun det ikke ofte.

Dog var det først nylig blevet så slemt. Flere heftige optrin mellem hende og de andre var gået forud. Fru Else havde talt hende hårdt til, Birthe tirret hende, og broder Jakob prædiket for hende, så hun var nær ved at gå fra vid og samling. Da havde den ellers så blide piges fortvivlelse givet sig udslag i raseri. En dag da Birthe drev det for vidt med sine drillerier, var Kirsten faret løs på hende og havde slået til hende, men så kastede både fru Else og Birthe sig over hende og bandt hende.

"Vi må dog have sikkerhed for, at vi ikke få vore øjne kradset ud," sagde Birthe.

"En ond ånd er faret i hende," sagde broder Jakob.

"Men I evner jo ikke at drive den ud af hende," sagde fru Else. "Jeg vil lade Mari Hareskår hente."

Det modsatte broder Jakob sig først, men gav dog til sidst efter. En slig troldkvinde var jo i munkenes øjne en frafalden, som havde indgået en pagt med Djævlen, men i papismens dage havde heksene det dog ikke så slemt, som de fik det siden. Munkene virkede jo også ved overtroiske midler og kunne derfor lettere finde sig i at få en håndsrækning af en slig kvinde, når det passede dem. Kirstens bånd blev da løst, hun blev indelukket på sit kammer, og snart var Mari hos hende.

Nu gik det løs med signen og manen, Mari læste lange remser, mens Kirsten holdt for ørerne eller sang for at overdøve hende. Dog vovede Mari sig ikke til håndgribeligheder, for hun mærkede snart, at ræd var den unge jomfru ikke. Det var jo også ønskeligt for Mari selv, at sagen kom til en god ende og derfor prøvede hun det med blidhed og fredelige trolddomsmidler, men Kirsten tiltroede hende alligevel det værste. Hun vovede næppe at spise og drikke, fordi hun kom efter, at Mari hældte noget i bægret eller fadet, som skulle virke på hende. Engang gik Mari dog åbenlyst til værks, tog et brunt pulver frem og kom det i øllet.

"Tag det," sagde hun til Kirsten. "Intet er så virksomt til at drive en djævel og enhver syge ud af et menneske, som dette. Jeg hentede det selv langfredag nat."

Det var klokkeskrab, som Mari havde skrabet af kirkeklokken i Frøslev. Det skulle gøres i dimmelugen, den stille uge, mens klokkerne tav. Kirsten kunne uden skade have nydt det middel, en art jernkur, men hun foretrak at tørste. I sin ophidsede sindstilstand troede hun, at man ville tage livet af hende ved gift.

Nu, en dag sidst i maj måned, sad hun ved vinduet og stirrede ud så vide, som om hun ventede, at en fugl skulle komme flyvende og bringe hende bud og trøst. Hendes åsyn var blegt, og hendes kinder havde mistet deres runding, men hendes øjne var ikke matte; de strålede med sygelig glans. Nu var det netop et år siden, at hun havde lært Erik Styggesen at kende, men hun syntes, at der var gået ti år siden den mindeværdige dag på Feggeklit hede, da han bandt sit silkeklæde om hendes hånd og i samme nu fangede hendes blik og hendes hjerte. Skulle hun aldrig mere høre fra ham? Havde han glemt og opgivet hende? Nej, det kunne hun ikke tro. I live måtte han være, for var han død, da ville man næppe tøve med at bringe hende den tidende. Hun vidste ikke, at der var kommet bud fra ham, for brevet var blevet opsnappet af hendes moster, læst og tilintetgjort.

Da hørte hun det buldre over broen, hundene halsede, og en skare ryttere red ind i gården. Erik var iblandt dem. Han red fremmest i skaren, som om han havde hast med at komme. Hun stødte vinduet op, råbte hans navn og viftede med sit klæde, men han hverken så eller hørte hende. Så løb hun til døren for at komme ud, men Mari sprang til, greb hende med sine stærke hænder, kastede hende om på sengen og holdt hende fast der. Det nyttede ikke, at Kirsten bad for sig og lovede Mari guld og grønne skove, om hun ville lade hende slippe ud. Maris frygt for den strenge fru Else var for stor til, at hun turde lade sig bestikke. Kirsten måtte bliver hvor hun var. Mari låsede for døren, men Kirsten sprang så op og sad nu og lyttede med bankende hjerte efter enhver lyd, som dæmpet lød op til hende.

Fru Else var kommet til stede, og da hun så Erik Styggesen, gættede hun straks, i hvad ærinde de herrer kom. Hun tog høvisk imod dem og lod som ingenting, men hun kunne dog ikke ganske skjule sin overraskelse ved at se Erik Ottesen.

"Vær velkommen, hr. Erik!" sagde hun. "Hvilken ære for mit ringe hus, at I ser ind til vort. Tag sæde, og lad eder forfriske! Det bedste, huset formår, står til eders tjeneste."

"Jeg takker, kære frue," svarede hr. Erik, idet han satte sig, hvorimod Erik og Ejler blev stående.

"Det gør mine gamle ben godt at tage en hvile efter det lange ridt. Nu er de ikke så raske mere, som de var, da vi trådte en dans med hinanden på Skanderborg, om I mindes det? Det kan vel nu være fyrretyve år siden."

"Vel mindes jeg det," svarede fru Else stift. "Det var en stor ære for mig, at I bød mig op."

"Tal ikke så meget om ære," svarede hr. Erik barsk, opirret ved fru Elses kolde afvisende holdning. "Jeg har sagt mig fra Verden, som I vel ved, og er nu led ved det, som Verden kalder ære. Nu sætter jeg kun en ære i at holde Guds bud og gøre godt for de døde ved sjælemesser og bønner. Dog glemmer jeg ikke derover de levende, som I straks vil få at se."

I det samme gik døren op, og en svend kom ind med en bakke, hvorpå der stod en vinkande, bægre og et fad med bagværk. Erik så gennem den åbne dør et glimt af Birthe og sluttede deraf, at hun stod udenfor og lurede.

"Styrk eder nu ved en slurk vin," sagde fru Else, idet hun skænkede i bægrene.

"Jeg takker," svarede hr. Erik, "men lad det helst vente! Vin og mad vil smage bedre, når vi har udrettet vort ærinde, og vi er

kommet til enighed, hvad jeg håber vil ske. Lad mig sige det kort og godt: Min unge frænde der er kommet for at begære eders søsterdatter, jomfru Kirsten af eder. Men tal nu selv, Erik, og fremfør dit ærinde, som det sig hør og bør!"

Det gjorde så Erik, idet han trådte frem og bukkede for fru Else.

"Hun har givet mig sin tro," føjede han til. "Jeg beder eder om at lade hende komme til stede, for at I kan høre af hendes egen mund, at jeg taler sandhed."

"Det kan ikke ske," svarede fru Else. "Kirsten lider ilde og kan ikke forlade sit kammer. I øvrigt må jeg også tro, at hun nu ganske har slået eder af sine tanker."

"Det første, I der sagde," svarede Erik, "er vel mere sandt, end det sidste. Kirsten Nielsdatter er ikke en falsk jomfru, som bryder sit ord."

"Det kan være," svarede fru Else med et koldt smil, "at hun engang lovede eder noget. Barn er let at lokke. Det har kun lidet at sige og gælder ikke. Det skal I vide og må helst høre det straks, at ingen sinde giver jeg min søsterdatter til en mand som eder."

"Hvad har I da at sige på ham?" spurgte gamle hr. Erik i en skarp tone. "Er en mand af vor æt ikke god nok til eders søsterdatter?"

"Det være langt fra mig at turde påstå det," svarede fru Else. "Hvis I ikke," vedblev hun i en spydig tone, "havde forbudt mig at tale om ære, da ville jeg sagt, at tilbuddet er ærefuldt for os. Men æren er ikke nok for en jomfru, der bringer så skøn en gård som Mattrup."

"Så der slap det ud!" sagde hr. Erik. "Men det er vel kun et påskud af eder. I ved sikkert, at en stodder er Erik Styggesen dog ikke. Heller ikke er han en mand, som vil forøde sin hustrus gods. Jeg kender ham og siger god for ham i et og alt."

"Det kan jeg tænke, hr. Erik! I kom vel ikke hid for at laste ham. Nu, I har været en stor mand og rigere end de fleste. Havde Erik Styggesen været eders søn og arving, da ville sagen haft et andet udseende. Men nu bør I betænke, at man, om man end er aldrig så rig, dog ikke kan bære hele sin slægt på sine skuldre."

"I har en hvas tunge," svarede hr. Erik, idet han rejste sig. "Det er vel ikke værd at spilde flere ord på eder. Men det skal I dog endnu høre, at I handler ukristeligt i at forholde eders søsterdatter den mand, til hvem hendes hu står, som er af god byrd, og som har vist sig ulastelig i al sin vandel."

"Ej!" udbrød fru Else. "Er det ukristeligt at råde de unge og træffe valget for dem, da gives der mange hedninger her i landet. Jeg har en god samvittighed i den sag."

"I har Fanden, har I!" busede Ejler løs. Det havde knebet for ham at tie så længe. "Men I skal komme til at stå til ansvar for, som I handler med Kirsten Nielsdatter. Vi vil give hendes frænder underretning derom."

"Vist ikke, Ejler," sagde hr. Erik. "Vi vil ikke trænge os på; og lad os så komme fort!"

"Men I vil dog vel ikke drage tørmundede herfra?" sagde fru Else, som dog nu blev lidt ilde til mode ved at se, hvor opbragt den gamle herre var.

"Jo helst!" svarede hr. Erik. "Vi har ved min helgen fået vor tørst slukket og er blevet mætte nok af det, vi har fået. Aldrig i

mit liv er jeg blevet så hånsk afvist."

Så gik de uden farvel, steg på deres heste og red derfra. Men da de var borte, bankede det på Kirstens dør, Mari lukkede op, og Birthe viste sig, dog uden at træde ind. Hun stirrede på Kirsten og lo stille.

"Han har været her," sagde hun endelig. "Han har fået besked og er blevet vist af. Nu er det for stedse ude mellem Erik Styggesen og dig."

Så lukkede hun døren og forsvandt. Men Kirsten fo'r ikke op eller brast i gråd. Hun stirrede på døren med et tomt blik og blev siddende, hensunken i sløvhed.

Imidlertid var de bortdragne ikke kommet ret langt, førend de så en tyk, kutteklædt mand komme vandrende. Erik genkendte ham på langt hold. Det var broder Florian, og straks ved synet af denne tjenstvillige mand opstod den tanke hos Erik at bruge ham til at sætte sig i forbindelse med Kirsten lige som forrige gang. Han sagde det til Erik Ottesen, men den gamle herre rystede på hovedet.

"Så du vil drive den sag videre?" sagde han. "Det er et sandt ord, at for kærligheds syge er der ingen lægedom."

Da de havde nået broder Florian, standsede de deres heste, og han gav herrerne sin velsignelse, som de modtog ærbødigt, idet de blottede deres hoveder. De andre red så frem med svendene, mens Erik blev tilbage for at tale med broder Florian.

Der behøvedes ikke mange ord til at sætte ham ind i sagen, og han var villig nok til at gå Erik Styggesens ærinde, men han tvivlede om, at han kunne udrette noget, og Erik tvivlede også om det efter den underretning, han nu fik. Broder Florian havde nemlig hørt, at Kirsten var indespærret og blev bevogtet.

"En kvinde fra Frøslev, som de kalder Mari Hareskår," sagde han, "er hos hende nat og dag, og der findes ikke værre heks på hele Mors end hende."

Eriks sorg og harme over at høre det var så stor, at han nær var redet tilbage til Frøslevgård for at udfri Kirsten af fangenskabet. Men han indså, at skulle det lykkes, så måtte det forberedes. Derfor bad han kun broder Florian om at bruge al sin snildhed for at få Kirsten i tale, bringe hende en hilsen og sætte mod i hende.

"Bed hende," sagde han, "at dølge sin smerte og uro og vise de andre et glad og roligt åsyn. Så vil fru Else tro, at hun har slået sig til tåls, hun vil få mere frihed, og det vil gavne vor sag. Hun skal høre fra mig det snareste ske kan."

Broder Florian lovede at gøre sit bedste, og Erik red videre for at indhente de andre. Da han nåede dem, så de spørgende til ham, men han sagde intet.

"Nu," spurgte gamle hr. Erik, "kom du til rette med munken?"

"Ja vel!" svarede Erik, "men lad os ikke tale mere om denne fortrædelige sag. Hvad jeg videre vil foretage mig, må gå på min egen kappe. I, min kære frænde, har nu haft umage nok for min skyld, og I er oven i købet blevet hånet, alt til ingen nytte, men derfor er jeg eder lige stor tak skyldig."

"Ud med sproget, Erik! Vil du tage din hjertenskær uden forlov og voldføre hende?"

"Ja, jeg ser ingen anden udvej. Dog er her jo ikke tale om vold. Hun vil villig og gerne følge mig, det føler jeg mig forvisset om."

"Besind dig dog, inden du griber til dette yderste middel. Sligt trækker gerne noget efter sig og giver ikke lykke. Dæk din ryg så meget du kan. I dit sted ville jeg påkalde kongens

mellemkomst. Hans Nåde er en god mand og har dig kær. Han må nu være i Århus. Rid straks did, og tal din sag, det bedste du kan. Bring Hans Nåde min hilsen, og lad ham vide, at hans gamle hofmester er raget i fejde med en kvinde på Mors og har lidt et forsmædeligt nederlag. Han håber, at Hans Nåde for gammelt venskabs skyld vil hævne det. Sig, hvad du vil, men gør det muntert, således som Hans Nåde bedst lider det."

"Tak min kære frænde," svarede Erik, "jeg tror, at det er et godt råd, og jeg vil følge det."

13. Broder Florian bærer sejren hjem

Broder Florian blev et øjeblik stående og stirrede efter de bortilende ryttere. Derpå forlod han vejen, gik ind i et nærliggende krat og satte sig på en træstub i ly af nogle buske. Han åbnede sin pose, tog sul og brød frem og en bimpel, hvori der måtte være noget godt, for han så kælent på den og klappede den, inden han tog tolden af.

"Nu, Mogens," sagde han, "lad mig hente tyve mænds vid af din søde saft!"

Han havde fået den tinflaske af en landsknægt, som hed Mogens, og opkaldt den efter giveren. Mogens havde sagtens ranet den, men det var lige meget. Den var givet for sjæletrøst og var en hellig gave. Rigtignok skulle den være solgt til fordel for klostret, men den gjorde dog bedre tjeneste som gemme for den mjød, der skulle styrke en mand, som vandrede om og i sit ansigts sved indsamlede gaver til de fattige.

Mens broder Florian spiste og drak, arbejdede hans tanker, og nu og da udtalte han dem.

"Hvad man djærvelig lover, det skal man ærligt holde," sagde han til sig selv. "At love og lyve, det er en slet kunst. Gud signe liden Kirstens dueøjne! Jeg er i hu, som om hun stod for mig og så bedende på mig. Hvor gerne ville jeg ikke engang atter høre hendes blide røst sige: Kære broder Florian! Og Erik Styggesen er en retskaffen mand og hende værd; og hans rosenobler er runde og fuldvægtige, hi, hi!"

Men nu slog han kors for sig og udbrød:

"Apage Satanas! De er ikke til dig, Florian, men til Guds fattige. Du er en hellig mand. Du har ved dit løfte givet afkald på al jordisk ejendom."

Så gav han sig til at gruble over det vanskelige hverv, han havde påtaget sig. Der kunne ikke være tale om at liste sig ind på gården. Broder Jakob ville være på pletten, så snart han hørte hundene gø, og selv var han værre end den mest bidske gårdhund. Lige så lidt turde han tænke på at bestikke Mari, for hun hadede ham som pesten. Han havde engang, da han gik hende i næringen ved at helbrede en syg ko, haft et heftigt sammenstød med hende. Han så ingen anden udvej end at prøve på at få fru Else selv i tale. Han tiltroede sig snildhed nok til at sætte den gode frue, hvor klog hun end var, en voksnæse på, når han havde hende i enrum, men hvorledes skulle det lykkes?

Så vidt var han kommet med sine overvejelser, da det raslede i de visne blade, som dækkede skovbunden; han hørte gryntende lyde, og et øjeblik efter var han omringet af en stor flok svin. Han blev roligt siddende på træstubben som en fyrste på sin trone, der er omgivet af sine hoffolk. Han talte til dyrene, lokkede en stor so til sig ved et stykke brød og kløede den på ryggen med sin stav. Men nu kom svinedrengen og drev flokken videre med høje råb.

"Stop lidt, søn!" sagde broder Florian til ham. "Ved du noget nyt her fra egnen? Hvorledes står det til på Frøslevgård og i byen? Er her sket nogen ulykke eller anden mærkelig hændelse?"

"Ikke det jeg ved af," svarede drengen. "Dog er der en stor ståhej nede i byen, al den stund Mette Nielsdatter er blevet helt

galen og besat af en ond ånd. Vor far prøvede på at drive ham ud, men magtede det ikke, hvis årsag han skikkede bud efter korsbroderen oppe på gården."

"Broder Jakob, mener du?"

"Ja vel! Nu læser han og hr. Niels om kap over Mette og fægter med Fanden."

Derpå gik drengen efter sine svin, men broder Florian foldede sine hænder, så op og udbrød:

"Nu have du tak, Sankt Antonius, fordi du førte nogle af dine på min vej og lod mig vide, at kysten er klar!"

Den hellige Antonius, munkevæsenets fader, var svinenes skytspatron. Han drev nemlig sin altfortærende fromhed og sit had til sanselighed så vidt, at han holdt det for en synd at vaske sig.

I en fart kom broder Florian på benene og gik op til gården med lettere skridt, end man skulle ventet det af en så trivelig person. Han gik dristigt ind i køgerset og traf der en pige, af hvem han til sin store glæde fik at vide, at hans held var endnu større, end han troede. Ikke alene var broder Jakob fraværende, men også jomfru Birthe. Hun var nemlig fulgt med ned til byen for at være vidne til den onde ånds uddrivelse af Mette Nielsdatter. Dette undrede højligt broder Florian, men det var en naturlig følge af, at broder Jakob atter ganske havde fået magten over husets datter, så at hun fulgte ham blindt.

Hendes moder havde mere og mere fået det at mærke, og det huede hende ikke. Den ellers så selvrådige og viljestærke kvinde var, uden at hun ret vidste hvorledes, kommet til det punkt, at hun ikke var herre i sit eget hus. Broder Jakob og Birthe regerede. Fru Else vidste godt med sig selv, at hendes svaghed

lige overfor datteren og hendes stræben efter at holde Kirsten ugift havde gjort sit til at fremkalde denne sagernes stilling, men hun havde aldrig tænkt sig, at det skulle komme så vidt.

Hvor selvsikker hun end var optrådt mod de tre herrer af Rosenkrantzernes æt, så kom der dog et tilbageslag i hendes sind, da de var borte, og da nu Birthe og broder Jakob kort efter gik deres vej, henfaldt hun i sin ensomhed i grublen. Vel fortrød det hende ikke, at hun havde vist Erik Styggesen af, men hun kom til den erkendelse, at hun havde handlet uklogt i at såre en så anset mand som gamle Erik Ottesen. Hun kunne brugt udflugter, forlangt henstand og betænkningstid. Hvis hun havde sagt, at hun først måtte rådføre sig med Kirstens fædrene frænder, så måtte de tage det for gode varer, og hun var blevet dem kvit på en mere lempelig måde. Hun var ikke ganske vel til mode ved Ejler Styggesens trussel om at ville give Kirstens frænder underretning om hendes handlemåde mod Kirsten. Rigtignok var de frænder langt borte, helt nede i Midtjylland, men Erik Styggesen kunne jo nok finde vej ned til dem. Vel var hendes samtykke til Kirstens ægteskab nødvendigt, men slægten kunne dog gøre hende Helvede så hedt, at hun ville have ondt ved at bjerge sig.

I stedet for, som hun burde, at henføre skylden for, at hun var kommet i denne klemme, til sig selv, så væltede hun den over på broder Jakob. I denne stille time gik det ret op for hende, i hvilken grad hun havde givet sig munken i vold, og det angrede hende. Men til nogen medfølelse for Kirsten nåede hun dog ikke i denne selvprøvelsens time. Hun følte kun medlidenhed med sig selv, men var dog for så vidt blidere stemt. Hun var

rådløs og trængte måske for første gang i sit liv til en ven, for hvem hun kunne udøse sit hjerte.

Således fandt broder Florian hende, da han, efter at være blevet meldt, trådte ind til hende, og han mærkede straks på modtagelsen, at han var velkommen.

"Ej, er I der, broder Florian," sagde hun usædvanlig mildt. "Det er nu et stød siden, at vi så eder, og dog giver jeg gerne til Guds fattige."

"Gud signe eder, ædle frue, jeg har altid troet, at der boede en from sjæl i eder," svarede broder Florian med stor salvelse. "Min forlængsel efter at veksle ord med eder har været stor; men jeg har aldrig før kunnet nå så vidt. Hr. Jakob er en årvågen hyrde og en skrap vogter af sine lam."

"Hr. Jakob?" gentog fru Else. "Vi kalder ham ikke så."

"Da tilkommer der ham dog prædikat af herre som prædikebroder," svarede broder Florian, idet han klemte øjnene til og lod se et lunt smil. "Jeg troede ikke om den mand, at han gav noget af sin værdighed bort."

"Jo," sagde fru Else, "da han kom hertil, var han ydmyg nok og ville kun kaldes broder Jakob. Men kald ikke mig hans lam. Han er ikke min rette skriftefader."

"Ej!" udbrød broder Florian, som nu mærkede, fra hvad kant vinden blæste. "Har han vist sig at være en falsk hyrde, en ulv i færeklæder?"

"Nej, for falskhed tør jeg ikke give ham skyld, men han tiltager sig utilbørlig myndighed, og følger jeg ikke hans anvisning og råd, da holder han mig straks Skærsildens pine for øje."

"Jeg kan tænke mig det! Han lugter af svovl. Når det kun ikke ender med, at Fanden henter ham."

"Sig ikke sligt om så hellig en mand!" udbrød fru Else, men tonen vidnede ikke om stor forargelse. "Jeg tør ikke laste ham, men når sandt skal siges, da er han mig nu kun til ringe trøst."

"Den kan I få i rigeligt mål hos mig, kære fru Else, om I vil sige mig, hvad der tynger eders sjæl."

"Hav tak, kære broder Florian! Men ingen stor synds tynge hviler på mig. Dog, selv uden det kan livet være brydsomt nok, og jeg er som en rådløs enke, da min kære husbond har ærinde så mange andre steder og næsten aldrig er til huse."

Broder Florian nikkede med en deltagende mine, uagtet han vidste, at den gode frue der sagde en stor usandhed. Der gik megen tale om, at det var hende selv, der ved sit myndige væsen og sin umedgørlighed drev manden fra gården.

"Nu," sagde han, "jeg er ikke helt dum på denne verdens anliggender. Trænger I til et råd, da skal jeg give eder det så godt, som jeg kan."

"Men det er en vanskelig sag, broder Florian! Alle handler de mig imod. Broder Jakob gør min egen datter oprørsk imod mig, og Kirsten har fattet kærlighed til en mand, til hvem jeg ikke tør give hende. Hun har teet sig så vildt, at jeg har måttet lukke hende inde. Mari Hareskår er hos hende og vogter på hende."

"Mari, den lede heks!" udbrød broder Florian, idet han slog kors for sig.

"Men hvad skulle jeg gribe til for at bringe barnet til fornuft? Broder Jakob prædikede for hende og læste over hende, men han kunne ikke drive den onde ånd ud af hende. Han mente derfor også til sidst selv, at vi burde prøve det med Mari, men

det har ikke hjulpet. Jeg er led ved den ufred her i huset og sad, da I kom, og tænkte på, hvad jeg skulle gribe til. Da tændtes der som et lys i min sjæl, og jeg syntes at høre en røst, som sagde: Denne Guds mand sender jeg dig til råd og trøst!"

"Det må have været den hellige Franciskus selv, som har talt til eder," udbrød broder Florian, "og jeg skal ikke svige min gode helgen og høje skytspatron, som har sat sin lid til mig. Heller ikke er jeg i mindste tvivl om, hvad I bør gøre, om I vil tage ondet ved roden."

"Hvad da, broder Florian?"

"I bør give broder Jakob løbepas. Han har ved min helgen nu længe nok været her og torteret eder ved sin ubluhed."

"Men det er ikke at løbe til. Også må jeg lade ham, at han har været en god og nyttig lærer både for Birthe og Kirsten."

"Nu, jeg har givet eder mit råd, og I kan overveje det. Men hvad der ikke tør opsættes, det er den sag med jomfru Kirsten. I har faret for hårdt frem imod hende."

"Netop det har jeg sagt mig selv," udbrød fru Else med en påtagen angerfuld mine. "Men I kender jo ikke sagens sammenhæng."

"Vel gør jeg ikke det," svarede broder Florian, idet han holdt sine ansigtsmuskler i ro og undertvang et smil, "men jeg kender dog lidt til jomfruen selv. Jeg har nogle gange, når jeg kom her for at terme, vekslet ord med hende og altid fundet, at hun er blid og god. Også tror jeg, at hun har nogen godhed for mig. Måske vil hun høre mig. Jeg vil gerne prøve at tale med hende, om I da vil give mig lidt nærmere underretning om sagen og lade mig vide, hvad det er, I ønsker, at jeg skal sige til hende."

"Kender I Erik Styggesen?" spurgte fru Else brat.

"Kongens sinde? Ja vel, jeg har set ham i Viborg."

"Nu, det er ham, Kirsten er blevet dåret af. Manden kan være god nok, men han ejer intet. Aldrig giver jeg Kirsten til en slig stodder. Han skal ikke få held til at løbe af med Mattrup og halve Frøslevgård. Han var her i denne morgenstund, ikke længe før I kom, med sine frænder og begærede Kirstens hånd, men jeg viste ham glat af."

"Ej, ej!" udbrød broder Florian. "Da jeg gik over heden, så jeg nogle ryttere fare hen ad landevejen, som om Fanden var i hælene på dem. Det må så have været dem. Nu, min kære frue, jeg mener, at I har handlet forstandigt og set på jomfru Kirstens bedste, således som det var eders pligt. Jeg skal foreholde hende det og prøve på at bringe hende til fornuft. Men det bør ske med mildhed. Med unge møer må man fare varligt frem."

"Ja, brug nu al eders snildhed, kære broder Florian! Men I skal ikke gøre det for intet."

Så rejste fru Else sig, gik hen til sit smykkeskrin, tog en skøn guldring frem og gav ham den.

"Hav tak for gaven," sagde han, idet han stak ringen til sig. "Gud elsker en glad giver. Men jeg må stille et vilkår. Jeg må have jomfruen for mig selv under fire øjne, ellers har hun ikke frit sprog, og vi får intet ud af det."

Dertil gav fru Else villig sit samtykke. Hun førte ham selv op til Kirstens kammerdør. Mari blev kaldt ud, og han indladt.

Kirsten sprang op ved synet af sin kronragede ven, og hun havde nær forrådt ham og sig selv ved et glædesråb; men han løftede advarende hånden, gav hende derpå sin velsignelse og

talte med høj røst, indtil han skønnede, at fru Else og Mari var kommet ned ad trappen.

"Så, kære jomfru Kirsten," sagde han derpå med dæmpet røst, "nu kan vi tale frit. Som ved et under er jeg blevet ført til eder."

"Erik Styggesen har sendt eder hid," udbrød Kirsten, idet hun slog hænderne sammen, og der kom farve i hendes blege kinder. "I har truffet ham nu, da han red herfra?"

"Se, se, hvor I er klarsynet!" udbrød broder Florian, idet han klappede Kirsten på kinden.

"Hvad bud har I til mig? Men hvorledes er det dog gået til, at moster selv førte eder herop og tog Mari med sig?"

"I skal få rede på alt, når I vil give tid," sagde broder Florian, bad Kirsten sætte sig og sank selv om på den bænk, hvor Mari nylig havde tronet. Derpå fortalte han om sit møde med Erik Styggesen og om sin samtale med fru Else.

"I ser," vedblev han, "at jeg pudsede den gamle forsvarligt, hi, hi! Uden list ville det aldrig være lykkedes mig at få adgang til eder, og nu, kære lille jomfru, skal I prøve den samme kunst. Gør, som Erik Styggesen ønsker, vis et glad åsyn, og lad, som I har slået eder til tåls og ikke mere ofrer ham en tanke."

"De ville ikke tro mig," svarede Kirsten halvt åndsfraværende, som om hendes tanker gik deres egne veje.

"Så sværg, og forband eder på, at I ikke vil have mere med ham at skaffe."

"Hvad?" udbrød Kirsten, idet hun sprang op, "vil I friste mig til at sige så stor en løgn? Men jeg vil ikke evne det. Min tunge ville nægte at gøre tjeneste, om jeg prøvede derpå; men det kan

heller ikke have været Erik Styggesens mening, at jeg skulle gribe til slig falskhed."

"Jeg må dog tro, at han ikke ville lade eder det høre, tværtimod prise eder for eders snildhed. Den synd ville da heller ikke være stor, I kan let få aflad for den, så vist som jeg tror, at min helgen har tilgivet mig, at jeg i dag har løjet så groft for eders moster. Jeg gjorde det jo i en god mening for at hindre uret og tyranni. Men I har endnu mere påtrængende årsag til at lyve end jeg, al den stund det gælder eders egen og eders hjertensvens lykke."

"Broder Florian," sagde Kirsten, idet der gik et smil over hendes åsyn, og hendes øjne strålede, "når jeg viser et glad åsyn, da lyver jeg ikke. Der er fryd i mit hjerte, fordi jeg nu ved, at min ven holder fast ved mig."

"Ak ja, ak ja!" sagde broder Florian, idet han rystede på hovedet.

Kirsten troede, at han derved viste sin misbilligelse, fordi hun ikke fuldt ud ville følge hans råd. Men sagen var, at den blødhjertede mand var dybt bevæget, dog ikke alene af medfølelse for hende og Erik Styggesen. Han følte misundelse mod Erik, der var genstand for en så yndig ung piges trofaste kærlighed, men sagde i samme øjeblik i ånden: "Apage Satanas!"

"Nu, nu," føjede han til, "gør, som I vil, og lyv på eders egen vis! Nøden vil være eder en god læremester, og eders ven vil blive tilfreds med eder."

Kirsten var atter henfalden i tanker, men pludselig så hun på broder Florian med et spændt blik.

"Hvad tror I, at han nu vil gøre?" spurgte hun.

"Jeg skal ikke kunne sige det," svarede broder Florian. "Jeg ved ikke, om han øjner noget middel til at nå sit mål med det gode, men jeg tror om ham, at han ikke vil vige tilbage for noget, og, når alt andet glipper, prøve det yderste."

"Og hvad er det, broder Florian?"

"O, I er et stort barn, kære jomfru Kirsten, at I ikke kan gætte det! Han vil komme farende, tage eder med magt og føre eder bort på ryggen af sin ganger."

Men Kirsten havde gættet det. Hun var jo ikke fremmed for den tanke, men når den meldte sig, da huskede hun, hvad hun i sin tid havde sagt til Edel, at aldrig skulle Erik Styggesen få hende til at begå noget så usømmeligt, men hun huskede også Edels svar: Du ved ikke, hvor hen det bærer, når man elsker som du!

Nu vidste hun det, men hun havde jo ikke tænkt, at hun skulle få så vanskelige kår. I dette øjeblik var der ingen vaklen hos hende. Da broder Florian spurgte hende, hvad hilsen og bud han skulle bringe Erik Styggesen, svarede hun:

"Sig ham, at jeg vil være ham tro til døden, og at jeg er rede til alt!"

"Nu," udbrød broder Florian, "det er kort og godt og kan ikke være bedre!"

"Så have I hjertens tak for eders trofaste venskab, kære broder Florian, og for al den umage, I har gjort eder for min skyld!"

Derpå gjorde hun, ligesom hendes moster havde gjort, gik hen til sit smykkeskrin og åbnede det.

"Lad det helst være!" sagde broder Florian, idet han slog afværgende med hånden. Men da han så, at hun tog en bred

guldarmring frem, hvis værdi mange gange overgik fru Elses gave, vågnede dog tiggermunkens begær i ham.

"Tag den," sagde Kirsten, idet hun rakte ham klenodiet. "Det var min farmoders. Jeg ejer intet mere dyrebart klenodie. Den vil bringe noget ind til Guds fattige."

"Gud herren vil selv lønne eder," sagde broder Florian med salvelse, idet han lod klenodiet glide ned der, hvor fru Elses ring lå. Men han følte sig dog nu lidt skamfuld over, at han havde ladet sig lønne af begge parter, og der rørte sig noget i hans sjæl, som forbød ham at skjule det for Kirsten.

"I giver mere rundeligt end fru Else," sagde han derfor. "Hun gav mig kun en fingerring, og den var nok ikke arveguld. Nu, jeg siger, at farmoder er mere end moster, armring bedre end fingerring, hi, hi! Men I forstår nok, jeg turde ikke afvise fru Elses gave uden at røbe mig og forråde eders sag."

"Nu, kære broder Florian," sagde Kirsten venligt, "hvad I får, kommer jo ikke eder selv, men Guds fattige til gode."

"Det er sandt!" udbrød broder Florian, idet han så på Kirsten med et usikkert blik. "Og nu have Gud eder! Hold modet oppe! Erik Styggesen vil sikkert snart lade høre fra sig."

"Bed ham ikke tøve for længe!" var Kirstens sidste ord til broder Florian, da han gik.

Med fru Else fik han nu et temmelig let spil. Han løj med forstand og gav ikke Kirstens moster nogen overdreven forestilling om, hvad han havde udrettet. Men han forsikrede dog, at det nok skulle vise sig, at han ikke forgæves havde talt med jomfru Kirsten, at sige når hun fik sin frihed og Mari Hareskår blev fjernet. Fru Else lovede, at det skulle ske, broder Florian gav hende sin velsignelse, og de skiltes venligt.

Han gik så ud af gården, idet han lo ved sig selv ved tanken om, hvor godt hans list var lykkedes. Men da han var kommet længere frem og så op, lo han ikke mere, for ligesom han nåede vindebroen, betrådte broder Jakob den fra udsiden. Birthe var med ham, men hun skred videre og gik ind på gården, hvorimod broder Jakob sagtnede sin gang, og således mødtes han og broder Florian midt på broen.

"Er I der igen," sagde broder Jakob med et gnistrende blik. "Hvad har I her at skaffe?"

"Hvad rager det eder?" spurgte broder Florian. "Er I kanske herre på Frøslevgård og kan lukke døren for mig?"

"Hvad har I nu for, I rævepels? Hvor I kommer listende, der sker gerne noget uskikkeligt."

"Rævepels, det er I selv! Allerede eders hårs lød viser det," svarede broder Florian, idet han sigtede til sin modstanders røde hår.

"O, I er en stor skalk!" råbte broder Jakob rasende, "en fyldehund og pigejæger, en kalket grav, fuld af råddenskab. Jeg agter eder ikke mere værd end det skarn, jeg træder på." Og så spyttede han.

"Nej," udbrød broder Florian, "nu har jeg aldrig i mine levedage set så galt et menneske! I stinker af ondskab og hovmod. Det ydmyghedens kors, som I bærer på eders kappe, burde rives af den. I kan ikke overbevise mig om nogen af de laster, I giver mig skyld for, men I er en fræk karl, som hverken agter alder eller værdighed."

"Så I pukker på alder og værdighed, I som hendrager eders liv i et syndigt vellevnet! Eders røde næse og eders mæskede krop vidner mod eders grå hår."

"Nu," svarede broder Florian med tirrende rolighed, "har jeg end fastet mindre, end jeg burde, og er jeg end en synder for Gud, så skal jeg sige eder, hvad jeg har holdt mig fri for. Jeg har ikke trængt mig ind i de stores huse for at ligge der på den lade side og slikke deres fade som en hund. Ikke heller har jeg brugt kneb for at få sjæle i min vold, og allermindst har jeg givet mig i ledtog med troldkvinder for at tortere unge, uskyldige jomfruer."

Broder Jakob stirrede på ham, hvid i ansigtet som en kalket væg.

"Men," vedblev broder Florian, "nu skal I vide, at eders onde anslag mod jomfru Kirsten er blevet gjort til intet –"

"I taler om en sag, I ikke kender," råbte broder Jakob. "Jeg har ingen skyld i det."

"Nu, da må I med rolighed kunne høre, hvad der er sket. Jeg har med fru Elses samtykke haft jomfru Kirsten i tale; hun er blevet givet fri, og Mari må pakke sammen. Gå nu ind og prøv, om I kan få rokket ved noget af det!"

Men endnu inden de sidste ord var ude af hans mund, for broder Jakob løs på ham og gav ham et sådant stød, at hvis hans tykke ben ikke havde været et par så solide støtter, ville han gået på hovedet i vandgraven og fået sig et bad der. Men nu greb han fat i sin modstander, og der begyndte en holmgang, som i form af en runddans endte på det faste land. Begge var de fødte almuesmænd, allerede i deres barndom vant til at bruge næverne, sunde og håndfaste. Kampen blev derfor hård, men mindre farlig, fordi de begge var våbenløse. Den endte med, at broder Florian fik overtaget, kastede sin modstander til jorden,

faldt selv ovenpå ham og bearbejdede ham med sine knyttede hænder af hjertens lyst.

"Har du nu fået nok?" spurgte broder Florian, idet han slap sit offer og rejste sig.

Det lod til det, for broder Jakob mælede ikke et ord. Hans øjne var blodskudte, blodet flød ud af hans næse, og da han endelig rejste sig, spyttede han en tand ud. Men da han var kommet til sans og samling, råbte han: "Du skal få det betalt!" truede ad broder Florian med sin knyttede højre hånd og ilede så ind på gården.

"Ha, ha!" lo broder Florian. "Der bar jeg sejren hjem!"

Derpå gav han sig til at undersøge sin egen tilstand. Han følte smerter i sin næse, som broder Jakob havde fået held til at ramme, men da han ville tage til den, opdagede han, at han havde en tot af broder Jakobs hår mellem fingrene og kastede den med afsky fra sig. Derpå gik han ned til vandingsstedet, toede sit ansigt og overbeviste sig om, at hans næse var blevet adskilligt tykkere, end den var før. Men med den skavank og en rift i sin kutte var han sluppen derfra. Han forvissede sig om, at de dyrebare klenodier vare i behold, tog sin stav, som han havde kastet fra sig, og vandrede muntert af sted, idet han nynnede en vise.

Imidlertid gjorde broder Jakob alarm inde på gården, men hans hensigt, at få mandskab sendt ud for at gribe broder Florian, mislykkedes ganske. Fru Else erklærede, at hun ikke turde tage det ansvar på sig at lade en kirkens tjener gribe, og da broder Jakob kom for skade at røbe, at han havde været den angribende part, fik han ingen anden trøst, end at hun sagde: "I kan takke eder selv for det; som man reder, så ligger man!"

Men Birthe ynkedes over sin skriftefader og ven, trøstede ham og badede hans ansigt, mens hun afvekslende græd og bandede broder Florian, uagtet hun endnu ikke kendte omfanget af hans brøde. Dog varede det ikke længe, inden hun blev mere vidende, thi Kirsten trådte ind.

"Hvad vil du?" råbte Birthe, efter at hun et øjeblik havde stirret forbavset på hende. "Hvor er Mari?"

"Vi har ikke mere brug for Mari," sagde fru Else koldsindigt. "Kirsten er nu god og vil skikke sig."

"Dette er broder Florians værk," udbrød broder Jakob. "Ak, kære frue, at I har kunnet lade eder besnakke af den skalk! Han har mere end én gang været her og haft jomfru Kirsten i tale, det ved jeg. Ane Fadeburspige så dem sammen ude i abildgården en dag, inden I drog ud til Viborg, det har hun betroet mig; men jeg tænkte, at der ikke var nogen grund til at gøre væsen af den sag. Broder Florian har jo ikke i år og dag været her siden."

"Han står i Erik Styggesens sold, det er åbenbart!" udbrød Birthe. "Moder, hvad har I der gjort!"

"Hør op med det skrål!" sagde fru Else vredt. "Jeg vil være herre i mit eget hus. Det er min vilje, at der skal handles menneskeligt med Kirsten, og derved bliver det."

"Nu, moder," svarede Birthe, "om end I lukker øjnene til, så kan I lide på, at jeg skal holde mine åbne!"

At det ikke var nogen tom trussel, det fik Kirsten at mærke. Nydelsen af den frihed, der var blevet hende indrømmet, blev hende forbitret ved, at enten Birthe eller broder Jakob, så meget de kunne, holdt øje med hende. Ofte, når hun troede sig alene, kom de over hende og indjog hende skræk. Dog holdt hun en

tid sit mod oppe. Der var fryd i hendes hjerte, og hun troede på, at befrielsens time snart måtte komme. Men da dagene gik, uden at hun hørte fra Erik, da sank hendes mod, og Birthe så med ondskabsfuld glæde, at roserne på Kirstens kinder atter blegnede, og at hendes øjne ofte stod fulde af tårer.

14. Erik får en håndsrækning

I Viborg skiltes Erik Styggesen fra sine rejsefæller og red den næste morgen syd på ad Århus til, kun ledsaget af sin livsvend, Esbern. Mirsa fik at føle, hvad det gjaldt. En varmblodig og hastig mand var dens herre, men aldrig før havde han således drevet sin ganger frem. Uagtet Esbern var godt ridende, blev han dog langt tilbage. Han så Mirsa og dens herre forsvinde bag bakkerne, længe inden han selv nåede Århus. Havde Erik vidst, at Kirsten nu havde fået blidere kår, da ville han skånet sin gode ganger. Men det var en lykke, at tanken om hendes lidelser drev ham frem, for hvis han var kommet et par timer sildigere til Århus, ville han have forfejlet kongen, og meget kunne da blevet anderledes.

Kong Hans var nylig vendt tilbage fra sit andet, men fredelige tog til Sverige, hvor han havde fæstnet sin stilling ved at lade dronning Kristine krone i Stockholm og hertug Kristian hylde som Sveriges vordende konge. Han havde efterladt dronningen og hoffet i København og var med et lille følge sejlet til Århus, hvor han havde ærinde. Derfra agtede han sig videre ad søvejen ned til Kiel, hvor han skulle have et møde med sin broder, hertug Fredrik, dels for at jævne nogle arvestridigheder, som var opstået imellem dem, dels for at hjælpe hertugen til rette med ditmarskerne, med hvem denne var kommet i strid.

Erik red lige til borgmester Abildgårds hus, hvor kongen som sædvanligt var taget ind, og da han hørte, at Hans Nåde var i færd med at bryde op, sprang han af hesten, gav tøjlen til en

staldsvend og ilede op i huset, som han var, i sine støvede klæder.

Han fandt ingen vagt ved døren, kun en hofdreng, som sad i forværelset. Når kong Hans rejste alene, da gjorde han ikke mange omstændigheder. Megen opvartning og ceremonier plagede ham, jævn og ligefrem som han var i al sin færd. Hofdrengen kendte selvfølgelig Erik Styggesen og gjorde ingen indvendinger imod at melde ham til kongen. Men da han åbnede døren, så Erik et syn, som slog ham med forbavselse.

Kongen sad ved et lille bord og legede tavlbræt med en statelig, rigt smykket kvinde. Hun vendte ryggen til, men da døren gik, drejede hun hovedet, og Erik så, at det var Edel.

Hofdrengen kom ikke straks igen, men da han omsider viste sig, bragte han den besked, at Erik måtte træde ind. Han nærmede sig imidlertid kongen tøvende og mindre tillidsfuldt, end han ellers ville gjort. Synet af Edel havde forvirret ham; men kongen så mildt til ham og talte ham til i en spøgefuld tone.

"Ej, er du der, Erik," sagde Hans Nåde. "Kommer du for at melde dig til tjeneste, eller bringer du en eller anden ond tidende, som du har opsnappet? Du ser ud, som om der var en ulykke på færde, og så kommer du svedig og støvet og sætter al ærbødighed for din herre og konge til side. Er lybsken landet på Sjælland, eller er svensken faldet ind i Norge?"

"Eders Nåde må forlade mig mit hastværk og min uhøviskhed," svarede Erik, idet han så til Edel, som rødmede, og slog øjnene ned. "Det gælder ved min helgen det, som er mere værd for mig, end Sjælland og Norge for eder."

"Ej, jeg gætter, hvad det er!" udbrød kongen. "Du kommer for at føre klage over Jørgen Høg og vil have dom over ham. Nu, vi får se! I dag vil jeg kun sige, at det glæder mig, at den nidding ikke gjorde sine sager bedre, så at du bjergede livet."

"Jeg takker Eders Nåde, men det er ikke det. Lad mig sige det kort. Jeg kommer lige fra Mors, hvor jeg ville fæste mig en jomfru, Kirsten Nielsdatter af Mattrup, som har givet mig sin tro. Men hendes moster, Else Jensdatter Frost –"

"Ja, ja," faldt kongen ind. "Vi mindes hende godt, jomfruen at sige, fra Inger Billes brudefærd i fjor, da du trådte dansen med hende, en fager lille glut, med lød som en fersken og et par dueøjne. Men hvad er der så med fru Else?"

"Hun viste mig glat af, Eders Nåde, og det til trods for, at jeg kom med så god en forbeder som min hæderlige, gamle frænde, hr. Erik Ottesen, der for den sags skyld havde umaget sig did fra Mariager. Ja, fru Else svor endogså, at hun ingen sinde ville give sin søsterdatter til en mand som mig. Jeg er nok noget nær en stodder i hendes øjne. Men det er endda ikke alt. Fru Else har spærret jomfru Kirsten inde og torterer hende på alle måder."

"Hvad," udbrød Edel, "er stakkels Kirsten så ilde stedet! Da må Eders Nåde forbarme sig over hende og lægge eder imellem. I bør ikke tåle sligt i eders riger og lande."

"Ja, I har let ved at snakke, jomfru Edel," svarede kongen, idet han gjorde et kast med hovedet. "Vi må, Gud bedre det, tåle værre ting end det! Men i de gode mænds og kvinders huslige anliggender og indbyrdes stridigheder kan jeg nu aller mindst blande mig. Den fru Else er selv hjemme, kan jeg forstå.

Kommer jeg der, da vil hun sætte mig stolen for døren, lige som hun har gjort med hr. Erik."

"Ikke havde jeg troet," svarede hr. Erik i en bitter tone, "at Eders Nåde så ganske ville lade mig, eders tro og hengivne tjener, i stikken."

"Guds dros," udbrød kongen, "der sætter du mig kniven på struben! Men jeg ved kun ét råd. Drag til Frøslevgård, tag jomfruen ud af buret, og vær så mand for dig! Jeg vil knibe et øje til."

"Nu have I tak, Eders Nåde!" sagde Erik glad. "Netop dertil stod min hu, men jeg ville ikke skride dertil, før alt andet var forsøgt. Nu går jeg mere tryg til den dyst."

"God lykke dermed!" sagde kongen muntert og afskedigede Erik ved at række ham hånden, som ærbødigt blev kysset.

Men da Erik var kommet ned i gården, kom hofdrengen løbende og bad ham følge op med til jomfru Edel, som ønskede at tale med ham. Erik gjorde det nødig. Han ville ikke gerne få et dybere indblik i sin venindes nedværdigelse, hvor stor en glæde det end under andre omstændigheder ville været for ham at samtale med hende. At Edel rejste alene med kongen, mens dronningen sad i København, viste jo tydeligt nok, af hvad art forholdet mellem dem måtte være, og det smertede Erik både for kongens og Edels skyld, at de gav den store forargelse. Men han gik dog og blev meget hjerteligt modtaget. Den forlegenhed, der i det første øjeblik havde været over Edel ved gensynet med Erik, var forbi. Hun var så frimodig i sit væsen, som om hun havde den bedste samvittighed, så at han var i en forundring over hende og formåede ikke ganske at skjule det, men hun lod, som om hun ikke mærkede noget.

"Jeg kunne ikke lade eder således gå," sagde hun, idet hun trykkede hans hånd. "Jeg må høre lidt mere om den kære, stakkels Kirsten. Men tag sæde! Der er endnu en time til, at Hans Nåde bryder op, og mine færdeskrin er pakkede, så at vi kan samtale i ro."

Idet Erik satte sig, lod han blikket løbe rundt i stuen. Det var det skønneste værelse i huset, og det, som dronningen havde brugt til at give foretræde i, da hun sidst var i Viborg.

"Men," føjede hun hurtigt til, "I har vel undret eder over at træffe mig her, mens Hendes Nåde er i København? Sagen er imidlertid ganske simpelt den, at da Hans Nåde hørte, at jeg gerne ville gæste nogle frænder i Holsten, som er målet for hans rejse, tilbød han mig at rejse med i sit følge for at skaffe mig sikkert frem, og Hendes Nåde gjorde ingen indvendinger derimod."

Erik bøjede sit hoved i tavshed.

"Men ikke for at tale om mig selv, kaldte jeg eder herop," vedblev hun. "Lad mig nu rigtigt få rede på sagernes stilling. Kirstens skæbne ligger mig på sinde. Jeg havde – jeg har hende meget kær!"

I denne tankestreg mellem havde og har lå en ufrivillig erkendelse af det i hendes liv, som, måtte hun tro, nu ville rejse en skillemur mellem hende og enhver sædelig kvinde, som ville få Kirsten til at ringeagte hende og kølne hendes venskabsfølelse for Kirsten. Men endnu var mindet om hendes lykkelige samliv med Kirsten på Mors ikke helt blegnet, og kærligheden mellem Kirsten og Erik var så at sige hendes eget fosterbarn. Hun satte en ære i at gøre sit til at bjerge de

elskendes lykke og ville finde en tilfredsstillelse i, at de kom i taknemmelighedsgæld til hende.

Hun lyttede derfor med stor opmærksomhed til det, Erik fortalte hende om sine oplevelser i de sidste dage, og udspurgte ham om, hvorledes han ville sætte det i værk, som kongen havde kaldet "at tage Kirsten ud af buret"?

"Det skal gå glat nok," svarede han, "når alt er tillavet og Kirsten underrettet."

"Føl eder dog ikke for tryg," sagde Edel. "Eders gamle fjende er deroppe, og får han mindste nys om sagen, vil han være efter eder. Jeg ved det af Adser Winter på Nandrup. Han var her i går, og vi mødtes på gaden. Vi er vel kendte med hinanden, da Nandrup jo ikke ligger langt fra Sø og er nabogård til Ullerup. Der havde han nys været og truffet Jørgen Høg og Albert Mus. Jeg spurgte ham nemlig ud om, hvorledes det stod til på Mors, og han sagde da: "Alt er ved det gamle. Jørgen Høg er atter kommet for en dag og holder til hos Albert Mus og Niels Kaas som før." – Men om herskabet på Frøslevgård vidste han intet. Dog, derfor kunne de andre være underrettede og vide, at I nys har været der."

"Nu, kære jomfru Edel, jeg må løbe an derpå. Jeg vil komme som en tyv om natten og være derfra med Kirsten, inden nogen moders sjæl aner det."

"Der falder mig noget ind," sagde Edel, idet hun så på Erik med et skalkagtigt smil. "Jeg har en god ven på Mors, mit søskendebarn Jep Jepsen, hvem I vil mindes. Han ser dum ud, men er dog snu og stærk som en bamse, og han er mig meget hengiven. Når jeg beder ham derom, da vil han sikkert være

eder til tjeneste, og han kan, da han bor Ullerup så nær, være eder såre nyttig som spejder og på anden måde."

"Vel muligt, men I kan jo ikke få ham i tale."

"Det gøres heller ikke nødigt," svarede Edel, tog en lille ring, hvori der var indfattet en rubin, af en af sine fingre og rakte Erik den. "Skik ham den med et sikkert bud. Han har ofte set den og kender den. Lad buddet sige, at Edel Mikkelsdatter sender den og beder ham for hendes skyld om at være Erik Styggesen til tjeneste. Så kan I jo med samme bud lade ham vide, hvad I begærer af ham. På den måde må det ske. Det er unyttigt at sende brev til ham, for han kan ikke tyde skrift."

"Men mon han vil gøre det?" spurgte Erik.

"Sikkert," svarede Edel, som mindedes Jeps sidste ord til hende: Byd altid over mig! "Vrag ikke den hjælpende hånd, jeg rækker eder, Erik Styggesen! Det bæres mig for, at I hårdt vil have den nødig."

Erik greb hendes hånd og takkede hende med varme, men hun så på ham med et usikkert smil, og der stod tårer i hendes øjne. Eriks hjerte var fuldt, men han kunne ikke udtale, hvad han følte. Han fik et stærkt indtryk af hendes skønhed og sjældne ynde, som var blevet hende til fald, og følte sorg over, at hun, som dog af natur var god, var faret vild og havde kastet sig selv hen.

"Venlig hilsen til Kirsten!" det var hendes sidste ord til Erik. Der lød ligesom et suk i tonen. Så skiltes de for aldrig at mødes mere.

Erik red så hen til byens bedste herberge, hvor han ville overnatte, men der traf han til sin forundring broder Florian, som sad i gæstestuen ved et krus øl.

"Var I ikke en hellig mand, broder Florian," sagde han, "da ville jeg sige, at Fanden havde ført eder hid. Bringer I ondt nyt fra jomfru Kirsten?"

"Nej, kun godt," svarede munken, idet han sukkede efter den store slurk øl, han lige havde fået ned.

Erik fik nu beretning om broder Florians bedrifter på Frøslevgård og den kærlige hilsen fra Kirsten.

"Gud signe hende!" udbrød Erik. "Hvert ord fra hende er som guld."

"Men hun føjede til: bed ham ikke tøve for længe!"

"Vi får se, broder Florian! Nu har hun jo ingen nød, og derfor haster det ikke så stærkt. Jeg vil helst mage det så, at hun kommer derfra med ære. Det vil hun siden takke mig for, om ventetiden end vil falde hende lidt lang. Derom skal vi tales nærmere ved. Men sig mig dog nu, kom I flyvende hid gennem luften, eller hvorledes er det gået til med eders hastige rejse herned?"

"Ha, ha!" lo broder Florian. "Nej, det gik helt naturligt til. Jeg kom til Viborg, kort efter at I var draget af, hvoraf I kan se, at jeg tog natten til hjælp og ikke lod græsset gro under mine fødder. Dog ville jeg ikke nået det, hvis jeg ikke alt i Salling var kommet op at age med en bonde, som skulle til Viborg. Der stødte jeg på en af de svende, I efterlod der, og fik ham til at overlade mig sin hest. På den red jeg efter eder, og det gik raskt. Aldrig, tør jeg sige, har en gråbroder været så stolt ridende."

"Nu," sagde Erik, "om I så har redet hesten til skamme, skal det være eder tilgivet."

"Ingenlunde," svarede broder Florian, "dyret er i god behold."

"Så meget desto bedre," sagde Erik, "så kan vi i morgen følges ad vester på."

15. Jep Jepsen drager ud for at fæste sig en jomfru

En dag først i juli måned kom Jep gående fra engene ved Sø, hvor han havde været nede for at se til karlene og hovbønderne, som slog græs. Hans grå hund, Blak, fulgte ham i hælene. Den var så stor som en ulv og ikke ulig det vilde dyr. Kun var den mere sværlemmet og bredere over ryggen. Den var sin herres kæreste selskab, de var uadskillelige, men i øvrigt var det glubske dyr en skræk for naboerne, og Blak havde mere end et ihjelbidt får på samvittigheden.

Jep havde haft en hård tid med sine forældre, som var trængt ind på ham for at få ham til at tage sig en hustru. Det var især hans fader, hvem det lå på sinde, at slægten ikke skulle uddø med ham, men dog havde hans moder været mest virksom i den sag. At stifte partier lå jo nærmest for kvinderne, og Anne Dyre havde på den rejse, hun med sin husbond gjorde gennem Salling på hjemvejen fra Viborg det foregående år, truffet en jomfru, som i høj grad huede hende, og hvem hun gerne ville have til sønnekone. Det var Gertrud Nielsdatter på Kaas. De to unge var så blevet ført sammen både på Sø og på Kaas, men Jep havde vist sig så spansk imod den udkårede, at begge parter var blevet enige om at stille sagen i bero. De håbede, at Jep ville skifte sind og føje sig, og de forsømte ingen lejlighed til at påvirke ham i den retning. Sagen var netop denne morgen kommet på tale, og det havde gjort Jep kruset i hovedet.

Da Jep kom op over en hedebakke, som lå på hans vej, knurrede Blak, og i samme øjeblik rejste en lang karl sig op. Jep standsede og lagde hånden på fæstet af den kniv, han bar i sit bælte, men tog den straks bort.

"Ej, er det dig, Søren Kræmmer!" udbrød han. "Hvorfor ligger du her i lyngen og lurer?"

"Jeg lurede på eder, Jep!" svarede bissekræmmeren med et lunt smil.

"Hvad skal det sige? Ville du til handels med mig, kunne du have oppebiet mig på gården, hvor du vel har været."

"Nej, det har jeg just ikke, al den stund det gjaldt at træffe eder i enrum; og derfor blev jeg glad ved at høre, at I var nede i engene. Men ikke fordi jeg tragter efter at handle med eder i dag. Jeg har det ikke nødig, eftersom jeg alt har profitten i lommen, og den løber op til mange gange det, jeg kunne have tjent ved at sælge en kniv eller et dusin knapper til eder."

"Hold op med den snak, Søren, og sig, hvad du vil mig!"

"Jeg har noget til eder, en kostelig ting," svarede Søren med en vigtig mine, "og den får I for intet."

Så løste han for sin pose, som lå i lyngen, tog en lille pakke frem og rakte Jep den, idet han sagde: "Løs straks båndet op, og se, hvad det er!"

Jep skar båndet over, åbnede pakken, fandt inde i den en æske, tog låget af, og rubinen i Edels ring strålede ham i møde. Han genkendte straks ringen og mindedes at have set den på hendes finger, da han tog afsked med hende, hun slog sine arme om hans hals og gav ham den mindegave, som havde større værd for ham end alle klenodier.

"Fik du den af hende, som ejer den?" spurgte Jep med usikker røst.

"Ikke så lige! Dog kommer den fra hende, hvis navn jeg ikke har nødig at nævne, for det er gået, som det blev mig forudsagt, at I ville genkende ringen og straks skønne, fra hvem den kommer."

"Men hvem gav dig den da, og i hvad hensigt bringer du mig den? Nu ikke flere omsvøb og ud med sproget, eller jeg snører struben sammen på dig!"

"Bi dog helst dermed, indtil jeg har udrettet mit ærinde," svarede Søren med drillende koldblodighed, "for ellers bliver I jo ikke klogere, end I er! I skal få fuld besked, når I vil give tid. Vid da, at jeg fik ringen af gråbroder Florian, og han havde fået den af Erik Styggesen, til hvem jomfruen selv gav den."

"Den ring gik en lang omvej gennem mange hænder," sagde Jep utålmodig, "men det gør mig ikke mere klog at vide det."

"Nu kommer det," vedblev Søren med ægte jysk sindighed og omstændelighed. "Broder Florian sagde til mig: Lad Jep Jepsen vide, at jomfruen gav Erik Styggesen ringen, sigende: Giv den til Jep Jepsen med den hilsen: Edel Mikkelsdatter sender den og beder ham om for hendes skyld at være Erik Styggesen til tjeneste."

"Til tjeneste med hvad, Søren?"

"Jeg ved det ikke så lige, Jep! Men Erik Styggesen beder eder om at indfinde eder Sankt Margrethes dag, som er den trettende i måneden, ved sundet i færgekroen på Salling-siden. Der vil han være og give eder fuld forklaring. Dog beder han eder om forinden at holde øje med Albert Mus og Jørgen Høg,

om de er på Ullerup, så at I, når I kommer, kan underrette ham om, hvad de tager sig til."

"Du ved mere, end du vil ud med, Søren. Hvorfor går du på rævekløer?"

"Ved min helgen, Jep, jeg har sagt alt, hvad broder Florian bød mig at sige. Han har ikke betroet mig mere. Han sagde noget om, at han selv burde have haft eder i tale, men for visse årsagers skyld fandt han det ikke rådeligt at vise sig her på egnen. Han har altså ikke turdet sætte sin lid til mig, og nu kunne, som jeg mærker, den hele sag været strandet på dette hemmelighedskræmmeri. Men det skal ikke ske, fordi jeg under vedkommende person alt godt. Hun var stedse blid mod mig og gav mig god handel. Det er liden Kirsten på Frøslevgård, jeg taler om. Hende gælder det, Jep! Erik Styggesen kan ikke få hende med det gode, men han vil have hende trods fru Else og Fanden. Han vil voldføre hende, og dermed skal I stå ham bi, om I vil. Jeg fik det ud af Erik Styggesens svend, Esbern, som var klogere end både hans herre og munken og gav mig fuld besked."

"Det lyder troligt nok, Søren! Svar ja! Jeg skal indfinde mig på stedet den berammede dag og i et og alt være Erik Styggesen til tjeneste."

"Nu, da er alt vel," svarede Søren, tog sin pose på nakken og gik derfra over heden med lange skridt.

Sagen kom egentlig ikke Jep så overraskende, for så vidt nemlig, som han vidste, at Erik Styggesen havde været på Frøslevgård, begæret Kirsten af fru Else og fået afslag. For et par dage siden var Jep redet over til fru Else i et ærinde for sin moder, og ved den lejlighed havde han talt med Kirsten. Han

havde altid stået på en venskabelig fod med hende, men dog ikke vist hende fortrolighed. Nu kom det imidlertid af sig selv, da de begge havde Edel kær og savnede hende. Om hende talte de, og uagtet Jep ikke lod Kirsten vide, af hvad art hans følelser for Edel var, udøste han dog sit hjerte for hende med hensyn til hans forældres giftermålsplan med ham.

"Jeg lider ikke Gertrud og vil ikke have hende," sagde Jep.

"Det er sært nok, hvorledes det går til her i verden, Jep," svarede Kirsten i en tungsindig tone. "Jeg må ikke få den, jeg vil have, og hvis hu står til mig, og du vil ikke have den, du kan få ved kun at række hånden ud."

Mere havde Kirsten ikke sagt til Jep, men han havde tydeligt skønnet, hvor sørgmodig og lidende i sindet hun var, og dette havde bidraget sit til, at han nu tilsagde Erik Styggesen sin bistand. Men hovedsagen for ham var dog det, at Edel havde bedet ham om at gøre det "for hendes skyld".

Hun vil takke mig derfor, når vi engang mødes, tænkte han, mens han gik ad gården til. Men det lyster mig også nu en gang at prøve et eventyr og ikke altid gå og stampe her på Sø. Jeg håber, at der bliver en dyst, og kunne jeg få ram til Albert Mus og Jørgen Høg, den landløber, som ligger her og jager på vor grund, da turde det ikke blive det ringeste ved den spas.

Jep viste sig nu hjemme så livlig og virksom, at det højlig undrede hans forældre. Han tilbød således at gå over til Ullerup og prøve på at få den gamle skeltrætte med Albert Mus bilagt, hvad hans fader med glæde gav sit samtykke til.

Således skaffede Jep sig lejlighed til at udspionere Erik Styggesens fjender, og han havde held med sig. Albert Mus havde nemlig forvredet sin fod og sad alene hjemme, hvorimod

Jørgen Høg var ude på fjorden for at skyde ænder. Derved blev Jep den klogeste af de to kvit og fik kun med den enfoldige og snaksomme Albert Mus at gøre. Nogle ytringer om skelsagen, som gav håb om føjelighed fra Jeps faders side, satte straks Albert Mus i godt lune, og han var desuden glad over at få selskab. Han snakkede løs om alt muligt, og således kom Jørgen Høg også på tale.

"Det er sært," sagde Jep, "at han er så lidet ved hjemmet og så meget heroppe."

"Nu," svarede Albert, "hans broder Erik røgter gården. Han har ellers i det sidste års tid ikke været her før nu. Han tyede, nogen tid efter at han havde haft den tørn med Erik Styggesen ude i Viborg, ned til sin svoger Lave Brok og var hos ham på Estrup. Ikke fordi han var sig nogen brøde bevidst. Det var jo en lovlig sag, eftersom han ærligt og ridderligt havde undsagt Erik Styggesen. Men han frygtede for, at Eriks slægt ved kongens bistand skulle få forfølgelse mod ham sat i værk."

"Det er let at forstå," svarede Jep i en ligegyldig tone.

Havde han røbet større nysgerrighed, ville Albert Mus sagtens ikke gået videre. Men nu gav han efter for sin sladrelyst, og han følte sig ganske tryg, fordi han vidste, at Jep var en stille, fåtalende svend, der ikke bragte noget videre.

"Men du må ikke tro, Jep," vedblev han, "at Jørgen derfor har opgivet den sag, som var ham og Erik Styggesen imellem. Du ved vel, at de begge bejlede til liden Kirsten på Frøslevgård?"

"Ja vel, jeg har hørt noget derom. Men man siger, at Erik Styggesen nys har været på Frøslevgård og begæret Kirsten af fru Else, men er blevet vist af. Dermed er vel den vise ude."

"Nej," sagde Albert med en fiffig mine, "vi er ikke så dumme at tro det. Desuden ved vi fra Niels Kaas på Jølby, som jævnligt ser ind på Frøslevgård, at man der ikke tror på freden. Både jomfru Birthe og broder Jakob føle sig forvissede om, at Erik Styggesen vil lade høre fra sig. Måske kommer han en skøn dag og vil føre Kirsten bort med vold."

"Det lyder lidet troligt," svarede Jep, idet han rystede på hovedet. "Ikke i lange tider hørte man sligt."

"Men kommer han alligevel, Jep, da skal han få en varm modtagelse. Ikke skal den stråjunker få held til at løbe bort med den fagreste og rigeste jomfru på Mors. Men lad nu dette blive mellem os!"

"Nu," sagde Jep, idet han rejste sig for at tage afsked, "jeg er ligeglad, hvem der løber af med Kirsten Nielsdatter. Men nu skal jeg bringe eders svar til den gamle, og så håber jeg, at vi vil blive forligte og for fremtiden holde fred som gode naboer."

Der var en uge til Sankt Margrethes dag. Jep brugte den til at efterse sine klæder, pudse sit ridetøj og slibe sit sværd og sin daggert. Dernæst blev to af gårdens bedste heste fodrede med kerne. Det gik stille af, mens Jep brød sit hoved med at hitte på en grund til at drage bort alene, for dette var noget hidtil uhørt. Hans moder gav ham imidlertid til sidst, hvad han manglede. Hun var nemlig omsider kommet efter, hvad han havde for.

"Vil du på rejse, Jep?" spurgte hun. "Det skulle da ikke være så, at du har skiftet sind og vil over til Kaas?"

"I har gættet det, moder," svarede Jep, idet han blev meget rød.

"Nu, det glæder mig oprigtigt. Men du vil da have fader med?"

"Helst ikke," svarede Jep. "Jeg ønsker at stå den dyst alene og blive enig med jomfruen først."

"Jeg er ganske forundret over dig," udbrød fru Anne. "Du er jo med et blevet en mand. Men sandt nok, du har noget at gøre godt hos Gertrud, så fos og stram du var imod hende sidst. Det er såre betænksomt af dig, at du drager derover og gør bod."

"Ros mig ikke således, moder," svarede Jep angerfuldt, "jeg har ikke fortjent det."

Han havde nær opgivet den rejse, men han følte sig bundet ved sit løfte til Erik Styggesen. Han hærdede sig da og kom også gennem den pine, som hans fader voldte ham ved at ytre sin glæde over hans forsæt og give ham forskrifter for, hvorledes han skulle optræde på Kaas. Hans ønske at få en af gårdens flinkeste karle, Jesper, med blev straks opfyldt. De gamle ville naturligvis nødig lade ham ride alene.

På den aftalte dag drog så Jep af med Jesper. Blak gav sig selv rejsetilladelse. Den var blevet bundet, men den sprængte sin lænke og indhentede snart sin herre.

Jep brød op allerede ved hanegal. Da han red ud af gården, tyktes det ham, at hanen råbte efter ham: tvi dig, den skalk og falskeblakke du er!

16. På Salling-siden

"Vær velkommen, Jep!" sagde Erik Styggesen, da Jep trådte ind i den lave gæstestue i færgekroen på Salling-siden. "Du har ikke sovet det røde af solen."

"På det lav nej," svarede Jep. "I kan jo regne ud, at den må have været langt fra sin opgang, da jeg red fra Sø."

"Lad nu helst det "I" fare, Jep! Edel Mikkelsdatters ven er også min ven, og helst går jeg til det, som nu forestår, med en dusbroder."

Jep nikkede bifaldende.

"Hvor lider hun?" spurgte han derpå.

"Kun alt for vel!"

"Hvad mener du dermed?"

"Nu, Jep, hun er kommet lovlig højt på strå, al den stund hun på én gang er dronningens jomfru og kongens veninde, og jeg har hjulpet hende dertil, men ved min helgen kun med den ene af de to ting for øje. Du ser på mig, som om du tvivlede? Men det ligger åbent for alverden: Jeg traf hende i Århus sammen med Hans Nåde, og nu rejser han ned til Kiel med hende, mens dronningen sidder ovre i København."

"Det er ilde," sagde Jep, efter at han et øjeblik havde grundet derpå. "Men jeg forstår det. Hendes skønhed og huldsalighed er alt for overvættes."

"Det har voldt mig sorg, Jep! Både Kirsten og jeg har hende såre kær, og vi er hende stor tak skyldig."

"Edel Mikkelsdatter," svarede Jep med usikker røst, "vil altid blive den samme for mig, hvad hun så gør."

"Da må du have hende meget kær, Jep!"

Jep nikkede kun til svar.

"Men," vedblev Erik, "det kan jeg jo slutte allerede deraf, at du på hendes bud er kommet hid for at stå mig bi. Den kærlighed er da ikke gået over stregen?"

"Nej! Men det er ikke min dyd. Havde Edels hu stået til mig, da var jeg gerne løbet af landet med hende."

"Men Jep dog, det ville jo være en dødssynd. Er du blevet en kætter?"

"Ja, i det stykke! Mit søskendebarn er ikke min søster. Fanden i vold med den munkesnak, at det skulle være en dødssynd, om Edel og jeg var kommet sammen."

"Men Jep, er du en kætter i ét stykke, så frygter jeg, at du også bliver det i alle andre."

"Vel muligt, Erik, men jeg er lige glad. At gå til messe og høre liderlige munke stå og bræge, det gør ingen mand hellig. Men nu bliver du vel led ved mig og vil ikke have med mig at skaffe?"

"Jo, Jep! Om du så var den Lede selv, ville jeg ikke have let ved at vise dig af i denne stund. Men du er en god knøs, kun lidt vild af elskovs brynde. Det vil gå over, når du tager dig en hustru og kommer til rolighed."

"Men det sker ingen sinde," svarede Jep, og nu fortalte han Erik om sine forældres giftermålsplan med ham, og den list, han havde brugt for at slippe hjemme fra; men Erik lo ikke af det.

"Jeg kan nu ikke forsvare at drage dig fra den rette vej," sagde han. "Rid til Kaas, og fæst Gertrud Nielsdatter! Jeg hjælper mig vel uden dig."

"Det tvivler jeg om," svarede Jep. "Men i hvert fald fæster jeg hverken Gertrud eller nogen anden jomfru, før lader jeg mig hænge. Edel er min brud og vil altid vedblive at være det. I et minut var hun min, og dermed må jeg lade mig nøje."

"Ja," udbrød Erik, "som et under er den magt, der er lagt i et par fagre pigeøjne."

"Nu," sagde Jep, "det har du jo selv erfaret. Hvis Kirsten havde været dit søskendebarn, hvad ville du da gjort? Men lad os nu høre op med den snak og tænke på, hvorledes vi skulle bjerge hende."

Erik trykkede Jeps hånd. Han var så forundret over den trofasthed og mandighed, som denne tilsyneladende sløve ungersvend lagde for dagen, at han i nogle øjeblikke næsten havde glemt foranledningen til Jeps komme. Men nu blev han vækket til levende bevidsthed om det ved det, Jep havde at meddele ham.

"Vær sikker på," sagde Jep, "at Jørgen Høg vil holde det gående med at spejde."

"Jeg vil komme om natten," svarede Erik. "Da ligger de vel i deres senge."

"Men da er alle folkene på gården. Om dagen derimod er de nede i engene for at bjerge hø. Kom hellere om morgenen, når de er rykket ud. Da er der kun kvinder til huse, og at de skriger op, det kan ikke standse nogen mand."

"Det er ikke ilde udtænkt," svarede Erik; men nu kom der nogle bønder ind i skænkestuen, hvorfor de gik ud og satte sig i et krat ved stranden, hvorfra de havde udsigt til Mors, hvis østlige klinter lyste i morgensolen.

"Et fagert land er din fødeø," sagde Erik. "Var det kun ikke en ø. Den ligger for vel hyttet bag sine fire sunde. Den fart over med færgen vil sinke os."

"Men er vi først sluppet over, da er vi desto mere sikre."

"Ja, det gælder at slippe over. Jeg tænker, det er bedst, at du bliver med svendene i kroen på Mors for at sikre os færgen, mens jeg rider alene med Esbern til Frøslevgård."

Jep var ikke tilfreds med den ordning, da han derved ville blive holdt i uvirksomhed, men det var netop det, Erik tilsigtede. Han så helst, at hans unge ven ikke vovede sit liv, og Jep gjorde dog god nytte ved at holde færgen rede.

"Men sig mig nu," spurgte Jep, "når nu alt er gået vel, og du har fået Kirsten i din vold, hvad vil du så gøre med hende? Hvor vil du så føre hende hen?"

"Helst," svarede Erik, "red jeg alene med hende gennem landet og helt ned til Mattrup, men for sømmeligheds skyld bør det ikke ske. Hun vil få ledsagelse, må du tro! Det er alt bragt i orden. Dermed er tiden gået, ellers var jeg kommet før."

"Har du skikket Kirsten bud og varet hende ad?"

"Nej, det har jeg med forsæt undladt. Når hun intet ved, da røber hun intet."

"Se!" udbrød pludselig Jep, idet han pegede over mod færgestedet på Mors.

Erik så derover og blev to ryttere va'r, som red ned til færgebroen og blev holdende der. Afstanden var en fjerdingvej, hvorfor Erik ikke kunne se, hvem det var, men luften var klar, solen skinnede på, og Jep havde øjne som en falk. Han mente at kunne skelne hestenes farve og sluttede sig deraf til, hvem rytterne var.

"Det var Jørgen Høg og Niels Kaas," sagde han. "Der kan du se, at de er på deres post."

"Det får ikke hjælpe," udbrød Erik, idet han rejste sig. "I morgen skal det gå løs!"

"Tøv hellere en dag," sagde Jep. "Lad mig drage derover og undersøge sagernes stilling."

"Nej," svarede Erik, "dagen er slået fast. Det er en lykkelig dag, Jep, for det er Bonaventura-dag, og navnet betyder, at noget godt er i vente."

De gik så tilbage til færgekroen og holdt sig stille der. Erik var fuld af uro og fik ikke megen søvn den nat. Flere gange stod han op, gik ud for at spejde, så til hestene. Og fodrede dem. Mirsa hilste ham med en vrinsken.

"Ret så, Mirsa," sagde han, idet han klappede det stolte dyr. "Tag nu til dig af havren, og vær munter! I morgen må du ikke svigte. Min lykke kan komme til at afhænge af dine bens sikkerhed og snarhed."

17. Over Mollerup hede

Ved det første daggry gik de over sundet i den store færgebåd. De tog ingen andre heste med end Mirsa og Esberns hest. Endogså den hest med tværsaddel, som Erik havde med til Kirsten, lod han blive i Salling færgekro.

"Sidder hun på en anden hest," sagde han til Jep, "da kan hun blive skilt fra mig, og jo færre heste vi har at bringe ned i båden, når vi kommer, desto bedre."

De havde modvind over og måtte tage til årerne, men det var de vel fornøjede med, for hvis vinden holdt sig i samme hjørne, ville de jo få medbør på tilbagefarten.

Da de var kommet over, ytrede Jep endnu en gang sin fortrydelse over, at det var blevet ham forment at gøre Erik følgeskab op i landet.

"Nu," sagde han, "siden det ikke kan være anderledes, og jeg må blive her, da skal Blak gå med i mit sted."

Men alle hans forsøg på at få hunden af sted strandede. Blak var ikke at formå til at følge en fremmed herre.

Da Erik og Esbern var redet op i landet og kommet af syne, gik Jep tilbage til færgebroen og slog sig til ro på bænken der. Erik havde truffet den aftale med færgemanden, at båden skulle blive liggende og vente på ham, men det var ikke lovligt, for så kunne jo imens ingen komme over fra Salling-siden. Dog havde manden ladet sig vinde ved en pengegave. Det var Jep, der havde sat det i værk, for han frygtede for, at færgemanden på Mors var i Jørgen Høgs sold og muligt ville lægge hindringer i vejen for overfarten. Det lod til, at han ikke havde gættet fejl

deri, for nu kom manden og gav ondt af sig, fordi Salling-færgen blev liggende.

"Den skal bie på den herre, som den førte over," sagde Jep, "al den stund han er her på kongens befaling."

"Han er Fanden, er han!" svarede færgemanden. "Tænk ikke, Jep Jepsen, at I kan bilde mig det ind! Det anede mig kun lidt, da jeg satte eder over i går, at I var i ledtog med ham."

"Du kender ham altså, Mikkel?"

"Ja, så nogenlunde."

"Nu, sig mig da, hvor meget Jørgen Høg har lovet dig for at stoppe ham?"

"Hvad fabler I der!" udbrød Mikkel forbitret; men han turde ikke foretage sig noget, for Jep var ham overmægtig. Han selv, hans egen svend og Eriks tre svende, det var fem mod færgemanden og hans dreng. Jep gjorde da heller ikke mange omstændigheder med Mikkel, jog ham og hans dreng ind i færgehuset og bød dem holde sig stille der. Dernæst så Jep efter, at gangbrættet fra broen ned til båden lå sikkert og godt.

Mens Jep så omhyggeligt sikrede sig overfarten, red Erik med sin svend langsomt op gennem Legind by og ind på Mollerup hede. Mors er et vandrigt land, der er kilder over alt, og et sådant frisk væld, Sankt Hans kilde, lå på Eriks vej. Der standsede han og lod hestene drikke. Han skønnede, at han var vel tidligt på færde og gav sig derfor god tid. Men da den opgående sols stråler brød frem over Salling, red han til og nåede snart Frøslevgård. Dog red han ikke lige ind, men bag om gennem egekrattet. Der blev han holdende og lyttede; men da han kunne høre folkenes stemmer nede fra engen, men ingen lyd oppe fra gården, red han gennem abildgården og lod

lågerne stå åbne. Ved vindebroen sprang han af, gav Esbern Mirsas tøjle og gik dristigt ind på gården. Det var ikke nogen lang vej. Men var end alle folkene ude, så var hundene hjemme, og ikke så snart havde han sat sin fod på broen, og den dønnede under hans trin, førend gården genlød af hundeglam.

Birthe viste sig i tårndøren, blev Erik va'r, slog hænderne sammen og løb ind til sin moder, idet hun råbte: "Det er ham, Erik Styggesen!"

"Gud se i nåde til os, hvad vil han?" sagde fru Else.

"Hente Kirsten, kan I tvivle derom?"

"Og nu har vi ikke en eneste karl til at værge for os!" råbte fru Else, idet hun ilede ud, fulgt af Birthe.

Hun ville hen til Kirstens kammerdør for at låse den, men i det samme kom Erik ind på gangen fra tårntrappen og standsede dem.

"Hvad vil I?" råbte fru Else, idet hun stillede sig i vejen for ham.

"Hente, hvad der er mit," svarede han.

"Vil I bruge vold?"

"Visselig vil jeg det, om det bliver nødvendigt, men ikke mod Kirsten."

Erik vidste, at Kirstens kammerdør var den tredje i rækken, det havde broder Florian sagt ham. Han skubbede fru Else til side og gik derhen, mens Birthe råbte:

"Hun ligger under dynen og har næppe særken på sin krop."

"Det får ikke hjælpe," svarede Erik, bankede på døren med sit sværdfæste og råbte: "Kirsten, det er mig, Erik Styggesen. Gør dig rede til at følge mig!"

Hun sprang ud af sengen med et råb, men han gav hende ikke lang tid til at klæde sig på. Hun var kun kommet i sit skørt og havde fået sine sko på, da han brød ind til hende, tog hendes kåbe, som hang på væggen, kastede den om hende og bar hende ud på sine arme, idet hun råbte:

"Jesus! Skal det gå således til!"

Så løb han ned ad tårntrappen med hende, mens fru Else og Birthe skrigende løb efter ham. På trappen mødte han broder Jakob, som ilede op; men Erik gav ham et skub med skulderen, så han tumlede om mod muren. Han kom lykkeligt over vindebroen med sin dyrebare byrde, som var let for ham, og der satte han Kirsten på jorden.

"Det er vel," sagde han muntert, "at du fik dine sko på!"

Så sprang han i sadlen, og Esbern hjalp Kirsten op på Mirsas ryg bag sadlen.

"Slå nu dine arme om mit liv, og hold fast," sagde han.

"Rid," råbte hun, "eller jeg forgår af skam!"

Men da alt var roligt på gården, hastede han ikke. Han red sindigt gennem abildgården og skoven, idet han bød Esbern holde sig noget tilbage og vare dem ad, hvis han mærkede uråd.

"Du skal ikke have dit fagre åsyn pisket af grenene," sagde han. Men hans tøven havde en årsag til, for han bøjede sit hoved tilbage, så Kirsten ind i hendes blussende åsyn, og deres læber mødtes. Den elskovsrus varede, indtil de var kommet ud på heden, og det var vel længe, som de siden fik at mærke. De havde en god mil at ride, og de havde endnu ikke klaret halvvejen. Men Erik følte sig så vel med Kirstens bløde arm om sit liv og hendes kære, lille hoved på sin skulder, han troede, at det ville vare en stund, inden de kunne stille noget op med

forfølgelse på Frøslevgård, og han stolede, om det skulle knibe, på Mirsas hurtighed. Så red han da sorgløs videre, indtil Esbern kom farende ud af et krat, som de selv nylig var kommet igennem, og råbte:

"Rid til, herre, de er efter os!"

Da gav Erik omsider Mirsa tøjlen og lod et råb høre, som dyret kendte og vidste, at det var en opfordring til at anspænde sine kræfter til det yderste. Nu viste Mirsa, hvad den formåede. Trods den dobbelte byrde, den bar, fløj den hurtig som vinden ad vejen mellem bakkerne ned til færgekroen og nåede målet, inden forfølgerne blev synlige.

Jep var ved hånden og hjalp Kirsten af hesten. Erik sprang af sadlen og førte hende ud i båden, hvorpå Mirsa lykkeligt blev bragt ind over gangbrættet, og det gik også godt med Esbern og hans hest, som var indtruffet kort efter. Alle svendene var komne ned i båden, og kun Jep stod endnu på færgebroen med Blak, da der hørtes råb oppe fra bakkerne, og fire ryttere kom farende. Det var Jørgen Høg, Niels Kaas og to svende. Men kort efter viste der sig flere, og da Jørgen, som red i spidsen, nærmede sig broen, var den hele skare vokset til tyve mand.

Uagtet det var en stor overmagt, sprang Erik dog op ved synet af Jørgen Høg og råbte til svendene, at de skulle drage deres sværd og følge ham i land, men Kirsten klamrede sig til ham og holdt ham fast.

"Viger du fra mig," råbte hun, "da springer jeg i søen."

"Slip mig, Kirsten!" svarede Erik, idet han rev sig løs. "Jeg må i land og snakke med den nidding. Han skal ikke komme levende derfra!"

"Og hvorledes vil jeg komme derfra, hvis du lader dit liv? Da mister jeg både lykke og ære."

Da Kirsten havde sagt det, sank hun om på toften og brast i gråd. Men mens de få ord veksledes, var alt på en uventet måde blevet afgjort, og færgebåden gled ud på fjorden.

Da nemlig Jørgen Høg nåede broen, sprang han af hesten og styrtede løs på Jep; men i samme nu for Blak i struben på Jørgen og bed sig fast. Jørgen måtte slippe sværdet og bruge begge hænder for at befri sig for det rasende dyr. Det lykkedes først, da Niels Kaas kom til og gav Blak nådestødet, og imens var Jep sprunget i båden og havde stødt fra land. Han var ligesom Erik lysten efter en dyst, men overmagten syntes ham dog for stor, uagtet hele mandskabet kun bestod af bønder, som det var lykkedes Niels Kaas i en fart at bringe på benene. Alle ville de gerne udfri liden Kirsten af de formentlige voldsmænds hænder.

"Nu lod Blak sit liv," sagde Jep, som stod i bagstavnen og stirrede ind mod land.

"Men Sorte Jørgen bjergede sit," sagde Erik. "Det var ilde!"

"Han havde ikke fortjent bedre end at bides ihjel," svarede Jep, "skønt Blak var dog for god til at være hans bøddel."

"Hav tak, Jep!" sagde Kirsten. "Hvorledes ville det gået uden dig og din tro hund?"

"Det siger jeg med," tilføjede Erik, "men dog, Kirsten, er vor dødsfjende endnu over jorden. Du vidste ikke, hvad du gjorde, da du holdt mig tilbage."

"Viste jeg mig svag, Erik, da var det min kærlighed til dig, der voldte det."

"På den svaghed," sagde Jep til Erik, "skal du nu bygge din lykke."

I det samme lagde færgen til på Salling-siden, og de ilede i land for at drage videre. Jep ville nu skilles fra dem, men Kirsten fik ham overtalt til at følge dem et stykke på vej.

18. Brudefærd

Efter et kort ophold i færgegården red de sønder på ad Skive til. Kirsten havde lånt hoser og en kjortel hos færgemandens kone og red nu, indhyllet i sin kåbe og siddende i en tværsaddel, sømmeligt ved Eriks side. Dog blussede hendes kinder nu og ofte siden, når hun tænkte på, hvorledes hun var kommet fra Frøslevgård halv nøgen og med de bare fødder i skoene. Men så glemte hun det igen i sin fryd over at se Erik ride fri og frank ved hendes side. Hun havde jo i sin tid klaget for Edel over, at hun levede i en uridderlig tid, og at der intet skete af det, hvorom krønikerne og viserne fortalte så skønt. Nu havde hun prøvet noget deraf selv og ønskede ikke mere. Derom talte hun nu med Erik.

"Nu," sagde han smilende til hende, "man kan ikke sige, at du er løbet af gårde med mig. Jeg tog dig med vold og bar dig derfra. På de manglende hoser nær, er du kommet derfra med ære."

"Det vil vel ingen sige uden du!"

"Jo, du skal snart få det at høre!" svarede Erik muntert, mens hun så på ham med et usikkert blik. Han havde fortalt hende, at han havde stævnet flere frænder til at mødes med dem og gøre dem følgeskab til Mattrup, hvori jo ville ligge en billigelse fra slægtens side af hendes flugt; men hun følte sig dog ikke rigtig tryg ved tanken derom. Hun havde ikke set sine egne frænder i flere år, og Eriks var hende ganske fremmede. Hvad mon de tænkte om hende?

Hun fandt de første i Skive, hendes søskendebarn fru Else Pedersdatter Skram, der med sin husbond, Niels Jensen Kaas, var kommet hid fra Tårupgård, kun et par mile derfra. Af dem fik Kirsten den hjerteligste modtagelse, og Else Skram kom i en skøn karm, hvori hun selv ville føre Kirsten til Mattrup.

"Guds moder være priset, at vi har dig her i god behold," udbrød Else Skram, idet hun omfavnede Kirsten.

"Det gjorde I som en mand, Erik Styggesen!" sagde Niels Jensen.

"Ej hvad," svarede Erik, "der var ikke stor mandighed ved det. At tage en ung jomfru af sengen og ride gennem landet med hende, det er ingen stor dåd."

"Ja, ja!" udbrød Else Skram med et blik på Kirsten, og idet hun smilte, "jeg kan se, at de klæder, du bærer under kåben, dem tog du ikke med fra hjemmet."

"Ha, ha!" lo Niels Jensen. "Tog I hende i den bare særk, Erik?"

"Vist ikke," svarede Erik, mens Kirstens kinder blussede. "Hun var sømmeligt svøbt i sin kåbe."

"Men hun havde ikke meget under den, ha, ha! Nu, Kirsten, blus ikke således for det! Vi regner dig det til ære, at du havde mod til den fart."

"Ros hende ikke for meget," sagde Erik. "Havde jeg givet hende tid til betænkning, da ville jeg ikke have fået hende af pletten på den vis."

"Nu, en Fandens kvinde må Else Jensdatter være, siden Kirsten havde nødig at løbe halv nøgen af gårde. Men vi har jo ikke vidst andet, end at Kirsten var i gode hænder."

Mens Else Skram tog Kirsten ind med sig og fik hende omklædt, idet hun lånte hende nogle af sine egne klæder,

fortalte Erik Niels Jensen om den forfølgelse, han havde været udsat for på flugten fra Frøslevgård, og dulgte ikke sin harme over, at han ikke havde fået ram til Jørgen Høg. Men Niels Jensen mente, at som det var gået, var det bedst.

"Nu trækker det ikke videre efter sig," sagde han. "Med Kirsten er nu sagen afgjort, I drager nu langt bort, vil vel ikke mere se noget til Sorte Jørgen."

Nu skulle Jep være vendt om og draget hjem, men de bad ham alle, Kirsten ikke mindst, om at blive hos dem og gøre brudefarten med til ende.

"I må ikke mangle ved gildet," sagde Niels Jensen. "Uden eder og eders tro hund ville det vel være endt med gråd og ikke som nu med latter."

"Skik Jesper tilbage til Sø," rådede Erik, "og lad ham sige –"

"Hvad?" spurgte Jep, da Erik standsede og tav. "Her er gode råd dyre!"

"Ej, det er jo lige frem," sagde Niels Jensen. "Lad svenden sige til de gamle, at da I kom ned i landet, traf I Erik Styggesen, som kom fra Frøslevgård med Kirsten Nielsdatter. De drog sønder på og agtede sig ned til Mattrup for at holde bryllup der. De bad eder om at gøre dem følgeskab og være med til den brudefærd, og det ville I nødig sige nej til."

"Ha, ha!" lo Jep. "Nu denne løgn er dog mindre end den, jeg gjorde mig skyldig i, da jeg drog hjemme fra."

"Den kommer sandheden nær," sagde Erik med et smil, "og så ved de gamle, hvor du er, og nærer ingen bekymring for dig."

Det gav Jep ro i sindet. Han havde desuden fået blod på tand, hvad eventyr angik, og følte den største ulyst til at vende tilbage

til hjemmet. Jesper blev altså sendt tilbage til Sø, og Jep drog videre med de andre.

Rejsen gik ad den nærmeste vej gennem landet ned ad Mattrup til og så hurtigt som muligt. Men det var en rejse på femten mile, og der måtte gøres holdt flere steder, så at de var tre dage om at nå målet. De undgik Viborg og drog fra Skive over Alheden lige ned ad Silkeborg til. Det var en skyggeløs vej og trætsom for hesten, men menneskene var muntre, især Jep. Han var som med ét slag blevet vækket af sin dvale, og alt det liv og lune, der havde ligget gemt i ham, sprudlede frem som en frisk kilde. Men så kom det også for dagen, hvilken hedning han var.

Den anden morgen nemlig, da de ved solopgang nærmede sig Karup by, så de et syn, som i al sin dejlighed indgød dem skræk. En kirke og en by viste sig i skyerne, men med spir og tage vendte nedad, belyste med vidunderlig farvepragt af den opgående sol.

"Jesus, hvad er det?" udbrød unge fru Else.

"Det varsler ondt," sagde hendes husbond. "Lad os vende om og søge en anden vej!"

"Vist ikke," sagde Erik, som før havde været på Alheden og set det syn, som vi nu kalder *fata morgana,* men som han dog ikke tilskrev nogen naturlig årsag. "Det varsler godt. Det er den hellige frue i Karup, som vinker ad os."

Karup med sin hellige kilde, sin store, skønne kirke og sit pragtfulde billede af Guds moder var det navnkundigste valfartssted i Jylland. Jep havde ofte hørt tale om det og dets munkepræster, som ved foregivne mirakelkure skovlede penge ind.

"Ej se!" udbrød han. "Der står min tro hele kleresiet på hovedet. Det kalder jeg et muntert syn!"

"Jep!" råbte Kirsten til ham fra karmen. "Du nedkalder Himlens straf over os ved din ugudelige spot. Vi må derind, Erik, for at afbede hans synd og vor egen med."

At det var en synd af Kirsten, at hun giftede sig mod sin nærmeste frænkes og plejemoders vilje og måtte gå til brudeskamlen uden hendes velsignelse, derom nærede hun ingen tvivl. Uagtet hun var gået dristig nok dertil i sin nød, frygtede hun dog, at det på en eller anden måde ville straffe sig for hende. Derfor greb hun nu lejligheden til at gøre bod og ofre en gave på Guds moders alter. Hun tænkte som Erik, at jomfru Maria ved det dejlige luftsyn havde vinket ad dem.

"Den helligdomsgang har taget en sten fra mit hjerte," sagde hun, da de forlod kirken, straks efter at de havde bedet, ofret, og præsten havde velsignet dem. "Glad går jeg nu til brudeskamlen." –

I Silkeborg forefandt de Eriks broder Ejler og hans hustru, som snart skulle blive Kirstens søster mere end af navn. Det blev et muntert møde.

"En ublu karl er den Erik," sagde Ejler. "Han løber af gårde med en jomfru og trommer så sine frænder sammen for at de skal gøre godt, hvad han har forbrudt, og mange, lange mile må de drage for at være ham til pas."

Men de bedste ord fik Erik af sin broderkone. Hun blev bevæget og vundet i samme øjeblik, som hun så Kirsten. Noget af det, hun selv havde følt, inden hendes husbond "hjalp hende til rette," som hun i sin tid sagde til Erik, rørte sig hos hende, da

hun så Kirstens blik, strålende af kærlighed, fæstet på Erik. Nu talte hun ikke om trolddom.

"Hun har uskyldsøjne," sagde hun siden i enrum til Erik. "Hendes fagre, ærlige åsyn er dit fribrev."

Fra Silkeborg drog de til Tørsting, under hvis kirke Mattrup hørte. De tog ind i præstegården og fandt der flere frænder, hvoriblandt unge fru Elses broder, Kristen Skram til Urup, og hans hustru Mette Timmersdatter, en frænke af Erik.

Der blev nu holdt familieråd, og den mening sejrede, at på grund af de usædvanlige omstændigheder burde brylluppet holdes straks, hvad folk så sagde derom. Kirsten burde ikke betræde sit fædrenehjem uden som ægteviet hustru. Præsten, hr. Mads, mente desuden, at det at opsætte brylluppet nu, efter hvad der var hændet dem på rejsen til Karup, ville være at lege med Guds moder, der så at sige havde vist sig for dem i skyen og derved helliget forbindelsen.

Nogle vilkår til sikring for bruden, der bragte ejendommen, blev opsat og underskrevet. Hvad der ellers kunne fremkalde langvarige forhandlinger og ofte trætte, blev afgjort i fredelighed på en time. Dernæst blev Kirsten redet til brud og pyntet så godt det lod sig gøre, da frænkerne lånte hende de smykker, de havde med. Det faldt noget fattigt ud, men det tog Kirsten sig let.

Så blev deres hænder sammenføjede i Tørsting kirke, og brudemessen læst over dem, hvorpå de, fulgt af de andre, i stilhed drog op på Mattrup. De fandt gården i god orden, for Kristen Skram havde styret Kirstens sager vel. Der var bohave nok, og var det i hast beredte måltid end ikke yppigt, så

krydredes det dog af den gode, gamle vin, som lå der fra Kirstens faders tid, og alle blev muntre.

Da Kirsten om aftenen stod med Erik på svalen og skuede vide ud over enge, skove og heder og ned på den klare å, som fløf ved foden af den højt liggende borg, svulmede hendes hjerte af fryd, idet barndomsminderne blev levende hos hende.

"O, hvor er det dog sødt at være hjemme!" udbrød hun. "Uden dig, min hjertensven, ville jeg ikke have smagt den glæde. Jeg skal lønne dig derfor alle mine dage."

"Og jeg da?" spurgte Erik. "Ved at se din fryd over at være her, glemmer jeg næsten, hvor rig du har gjort mig. En herlig gård er din fødestavn."

"Ja, elsk den, men ikke for meget! Ellers tror jeg dog til sidst, at du kun bejlede til mig for dens skyld. "

"Ak ja," svarede Erik, "jeg tror ved min helgen, at jeg kunne været tosset nok til at tage dig, selv om du ikke havde ejet mere, end der kan ligge bag på min hånd."

"Ha, ha!" lo Jep, som stod i døren og hørte, hvad Erik sagde. Det var ikke muntre lattertoner, men et udbrud, der kom fra hans inderste, og som tilkendegav hans forståelse af det, Erik der sagde. Hvis brændende, trofast kærlighed var en tåbelighed, så var der ingen større tåbe i det ganske land end Jep Jepsen.

Dog, nu var det eventyr til ende, som han kunne takke sit hjertes gudinde for, og han havde intet vundet ved det. Hvor taknemmelig end Kirsten og Erik var ham, følte han sig dog tilovers, og allerede anden dagen efter gjorde han sig rede til at rejse hjem til Mors. Men da tog Erik ham for og talte ham venligt til.

"Vil du, som jeg, Jep," sagde han, "da skulle vi ikke skilles så let. Kirsten og jeg, vi har overvejet den sag og beder dig begge om at blive hos os. Du er ung og har endnu meget at lære. Jeg kan lære dig hofskik og den kunstfærdige brug af våben, og vil du gå i lære hos gamle Niels, da kan du blive klog på en stor gårds drift."

Niels var gårdfogeden, men ingen bonde. Han var af en fribåren slægt, som var nedsunken i fattigdom. Mangen adelig mand, selv i mindre ringe kår, tog til takke med en stilling af den art hos en anset og mægtig standsfælle. Det var også Eriks tanke, at Jep med tiden skulle blive foged på Mattrup og være der, indtil han engang blev sin egen mand, men han sagde det ikke straks. Det skulle jo først prøves med Jep, men Erik følte sig forud forvisset om, at en mere snild og pålidelig mand end Jep Jepsen kunne han ikke få i sin tjeneste. De sidste dages begivenheder havde ladet ham kaste et dybt blik i Jeps sindelag, og et fast venskab knyttede dem nu til hinanden.

Jep blev så glad over Eriks tilbud, og så bevæget, at han i det første øjeblik ikke kunne sige et ord, og Erik troede, at han havde krænket sin unge ven, men han fik snart andet at vide. Jeps tak kom fyndigt og varmt nok, da han havde genvundet mælet. Dog turde han selvfølgelig ikke indlade sig derpå uden sine forældres samtykke. Han gav sig derfor straks på hjemvejen, medbringende en skrivelse fra Erik, som, enten den nu ville gavne ham eller ikke, dog i hvert fald var et vidnesbyrd om, at han ikke fo'r med usandhed. Det anede Jep, at de gamle på Sø var kommet efter, at han havde narret dem, så at de nærede dyb mistillid til ham. Det var sandelig ingen lystelig hjemfart for Jep, og det var fristende for ham i det mindste

foreløbig at blive derfra. Men han var for meget mand til at ville skulke og for god søn til at ville volde sine forældre yderligere sorg.

Han gik da modig til den dyst, der ventede ham, og den blev hård nok. Han klarede imidlertid godt for sig ved at bekende sin synd og bede sine forældre om tilgivelse, fordi han havde narret dem, men det var jo uundgåeligt, når foretagendet skulle lykkes. Derimod holdt han på, at hvad han havde gjort, var en god gerning, som han ikke kunne angre. Han fremstillede fru Elses lumpne adfærd mod Kirsten i et så skarpt lys, at de gamle trak det korteste strå i ordstriden om det punkt. Men da hans moder ville vide, af hvad årsag han egentlig havde indladt sig på det eventyr, så kneb det for ham. Hans samvittighed med hensyn til Edel var ikke så ren, at han turde omtale hende og hendes part i sagen. Han hjalp sig da med at sige, at Erik Styggesen havde sendt bud til ham og påkaldt hans bistand, og at han havde efterkommet opfordringen af medlidenhed med Kirsten. Hans moder hørte på den forklaring med en tvivlende mine, men hun måtte lade sig nøje med den.

Med hensyn til hans egentlige ærinde, da fandt han mindre modstand, end han havde ventet. Hans fader var fornuftig nok til at indse, at hjemmet efter dette eventyr ville blive for snævert for sønnen, og at Jep havde godt af at komme lidt ud i verden og prøve andre egnes skik. Gamle Jep nærede desuden al agtelse for Erik Styggesen og lastede ham ingenlunde, fordi han havde taget Kirsten ud af buret og hjemført hende.

Men Jeps moder gik og sukkede. "Børn er vis sorg, men uvis glæde," og meget af den art lod hun Jep høre. Men hun fik også for hans skyld en stor ærgrelse. På Frøslevgård fik man

naturligvis at vide, at Jep havde stået Erik Styggesen bi ved bortførelsen, og da hans forældre nu oven i købet tillod ham at gå i Eriks brød, så førte dette til et fuldstændigt brud mellem Else Frost og hendes gamle veninde Anne Dyre.

19. Helligheds krone

På Frøslevgård så det broget ud efter Kirstens flugt. Fru Else sad der som lamslået, men Birthe holdt hovedet klart og handlede. Hun fik broder Jakob til at tage en hest af stalden og jage til Jølby for at underrette Niels Kaas og Jørgen Høg om, hvad der var sket. Hun havde hele tiden vedligeholdt forbindelsen med dem, og hun vidste, at Jørgen var der. Broder Jakob kunne godt tumle en hest, og i sin forbitrelse over det stød, Erik havde givet ham på tårntrappen, glemte han ganske sin gejstlige værdighed. Han var ikke længe om at nå det nærliggende Jølby. Han traf herrerne ved davren, men ikke så snart hørte de, at det var lykkedes Erik Styggesen at bortføre Kirsten, førend de sprang op, og få minutter efter var de med deres svende på hestene og red i fuldt firspring syd på. Nær var det kommet Erik dyrt at stå, at han tøvede så længe i lunden.

Men da Niels Kaas op ad dagen kom til Frøslevgård med den bedrøvelige melding, at forfølgelsen var mislykket, og at Jørgen Høg lå på Jølby, skambidt af Jep Jepsens hund, blev Birthe som ude af sig selv, udskældte Niels Kaas og bebrejdede sin moder bittert, at hun ikke havde holdt Kirsten i strengere forvaring. Hun gjorde for meget deraf, så at den gamle til sidst tabte tålmodigheden.

"Man skal se," sagde fru Else, "at du tager således på vej, ikke af forargelse, men af misundelse. Du ønsker, at du havde været i Kirstens sted og var faret halv nøgen herfra i Erik Styggesens arme."

Da gav Birthe sig til at tudskråle. Med et hyl fo'r hun ud af stuen og op på sit kammer.

"Så," sagde fru Else til broder Jakob, "nu er Fanden faret også i hende. Vi får skikke bud efter Mari Hareskår."

"Nej," svarede broder Jakob, "om jeg må råde, da skal den lede heks aldrig tiere komme over eders dørtærskel. Hvad udrettede hun med jomfru Kirsten? Men nu er min tur kommet. Jeg ser det i ånden, af hvad årsag den hellige Johannes skikkede mig hid. For at redde denne sjæl, der er eder så dyrebar, af Satans kløer, derfor kom jeg hertil, og derfor har jeg så længe måttet æde eders brød."

"Nu," sagde fru Else med et suk, "prøv da eders lykke med hende! Kan I bringe hende til fornuft, da har I gjort rigelig gengæld for den gæstfrihed, I har nydt hos mig."

"Bringe hende til fornuft," gentog munken ved sig selv, idet han gik ud af stuen og op til Birthe. "O, den verdslige sjæl, den kødets træl, du er!" Han vidste, at hvad han havde i sinde, det var ufornuft i fru Elses øjne og gik lige stik imod, hvad hun ønskede.

Birthe havde kastet sig på sengen. Der lå hun på maven med ansigtet begravet i hoveddynen og hænderne i håret, som om hun ville rive det af sit hoved. Af og til hulkede hun. Broder Jakob bankede længe forgæves på, men da hun endelig skønnede, hvem det var, stod hun op og lukkede ham ind. Han talte mildt til hende og fik hende nogenlunde rolig.

"Du har ingen bedre ven på Jorden end mig," sagde han til sidst. "Pris din lykke, at en Guds tjener er hos dig i nødens stund! Jeg er som et kar, hvori du kan udøse al din sorg, al dit hjertes bitre galde. Manna og honning skal du få til gengæld af

mig. Men du må intet dølge for mig. Sig alt til mig, hvad du tænker og føler, er det end aldrig så vildt og galt. Frem med de onde ånder, og jeg skal mane dem ned i Helvedes dyb, så at du står der karsk og glad."

På den måde fik han tag i Birthe, som kun var alt for villig til at skrifte og kom med tilståelser, der viste, at hun var ganske uden blufærdighed. Havde broder Jakobs sædelighed ikke været så fast grundet, da kunne disse skriftetimer være blevet farlige for ham selv. Mangen papistisk skriftefader faldt for de store fristelser, som det farlige, hemmelige skriftemål af kvinder fører med sig. Men, uagtet han selv slap vel derfra, så ophidsedes hans skriftebarns indbildningskraft derved, så at Jakob til sidst blev bange for følgerne af sit eget værk. Det nyttede ikke, at Birthe skriftede, gjorde bod og piskede sig selv. Den onde ånd, der var faret i hende, ville ikke vige. Hun syntes at svælge i bodsøvelserne og i selvpineriet som i en nydelse. Men for meget piner let sækken sønder, siger et gammelt ord. Broder Jakob var trods sin fanatisme klog nok til at indse, at dette kunne ende med, at Birthe lukkede sine øren for hans prædiken og smuttede ham af hænderne, ligesom det var sket forrige gang. Han indså, at det vanskeligt ville lykkes ham at få hende til at udøve hellige gerninger for deres egen skyld. Ville han vinde Birthe for kirken, da måtte han indgive hende en ny lidenskab, som kunne få hende til at glemme den gamle, altså fordrive ondt med ondt. At øjemedet helliger midlet, det var en læresætning, som den katolske kirkes tjenere var fortrolige nok med, uagtet jesuiterordenen dengang endnu ikke var stiftet, og tingen ikke sat i system. Broder Jakob gjorde sig derfor ingen

skrupler ved at prøve på at vække ærgerrighedens dæmon i Birthes hjerte.

"Sig mig, min datter," sagde han en dag til hende, "hvad har du hidtil vundet ved at give efter for din syndige attrå? Hverken anger, bod eller svøbens slag har kunnet uddrive den mand af dit hjerte, til hvem du i en usalig stund satte din hu. Du vil ikke vide af nogen anden mand at sige, og dog har du vist mig af, når jeg talte om at sige verden farvel og søge fred og hvile i en klosterbo. Hvad vil du da? Vil du sidde her på Frøslevgård og blive en gammel, rådløs pebermø? Når din moder er vandret heden, og denne smule jord, som endda kun til hælvten er din moders, bliver din, vil da dit hjerte være ved dette muld og det kvæg, det ernærer? Din sjæl stiler dog for højt til, at det kan stille den tilfreds. Fæst dog dit øje på den hellighedss krone, som vinker dig. Der er en herre, som bejler til dig ved mig, og han er større og rigere end nogen jordisk bejler. Tag sløret, og bliv Herrens brud! Gør du det, da vil der gå ry af din brudefærd over det ganske land, mens englene jubler om Guds trone. Hvad er Kirsten Nielsdatters brudefærd mod dette? Hun løb af gårde med spot og skam, tog en fattig mand og lagde et åg på sin nakke. Du står frank og fri, og lader du dig vie til Herren, og du gør fyldest, da kan du nå til højhed og magt, ja næsten få en dronnings lod. En jomfru af din gode æt og med dine sjæleevner vil sikkert ende som forstanderinde for det kloster, hvori du indgiver dig."

På den måde lykkedes det ham at vække Birthe af hendes sanserus og fylde hendes sjæl med ærgerrige drømme. Men samtidig med, at hun i ånden fæstede blikket på den helligheds krone, der efter hendes skriftefaders sigende ventede hende,

blev hun efterladen med sine andagtsøvelser, rosenkransen hang ledig ved hendes bælte, og svøben blev hængt bort. Udsigten til at komme i en stilling, som ville hæve hende over andre kvinder, og hvori hun gjorde Kirsten til skamme, opfyldte hende ganske. Hun vidste godt, at klostertugten ikke var synderlig streng, og tænkte desuden, at den store gave, hendes forældre kunne skænke klosteret, ville skaffe hende blidere kår. Hvad hun behøvede af hellighed, det ville hun vel få som en gave ved indvielsen. Kort sagt, fra det øjeblik af, at hun havde givet broder Jakob det løfte, at hun ville gå i kloster, var hun som forvandlet. Han studsede ved at se frugten af sit omvendelsesværk, men hans skrupler var for svage til, at de kunne forandre hans forsæt. En mild formaning om at vogte sig for hovmod var alt, hvad han præsterede for at bringe Birthe til besindelse, og den gjorde ikke det ringeste indtryk på hende. Dog var hun klog nok til at følge det råd, han gav hende, at hun ikke skulle omtale sagen straks, men vente, indtil hendes fader var kommet. Han ville sikkert vise sig mere medgørlig end hendes moder.

Fru Else havde nemlig i sin rådløshed efter Kirstens flugt sendt bud efter sin husbond. Han var imidlertid hverken på Hegnet eller Junget, men han blev dog til sidst fundet hos en frænde oppe i Vendsyssel og kom omsider. Selvfølgelig blev han overrasket ved at høre om Kirstens bortførelse, men han viste så ringe forargelse derover, at hans hustru blev meget forbitret.

"Du kan takke dig selv derfor," sagde han. "Der var ingen rimelighed i at afvise så god en mand som Erik Styggesen. Havde du givet tid og hørt min mening, da ville jeg uden betænkning rådet til."

"Hørt din mening," udbrød fru Else, "ja, om du var at finde. Men stedse stripper du om i landet og lader mig sidde ene her som en rådløs enke."

Albert Skeel fandt, at det var en ufortjent bebrejdelse, for i de sidste ti år havde han aldrig mærket andet, end at hans hustru hellere så hans hæl end hans tå.

"Rådløs har du ikke været," svarede han i en spydig tone. "Du har jo din korsbroder, og et ord af ham har ved min helgen altid gældt mere for dig, end tyve af mig. Det skal du dog vide, at intet har holdt mig mere fra Frøslevgård end det, at han er her. Den sorte skalk har altid været mig imod."

"En skalk er han ikke," svarede fru Else, "tvært imod en hellig mand. Derfor har jeg givet Birthe i hans hænder. Hun er som besat af en ond ånd, og jeg tiltroede broder Jakob kraft til at drive den ud, men det tykkes mig at blive jo længere jo værre med hende, og derfor skikkede jeg i min nød bud efter dig. Prøv du på at tale hende til rette."

"Men Guds død, hvad er det da for en galskab, hun lider af? Aldrig har jeg mærket til sligt hos vort barn."

"Det er Erik Styggesen, der har forgjort hende. Hun har fattet elskov til ham, og da han løb af med Kirsten, gik hun af nidkærhed fra sans og samling."

"Ha, ha," lo Albert Skeel, "ikke andet! For den syge skal vi nok få hende helbredet. Vi vil skaffe hende en mand, så glemmer hun nok Erik Styggesen."

"Hvad du der siger," svarede fru Else, "viser, at du ikke kender dit eget barn."

Birthes fader skred imidlertid ufortøvet til værket, tog Birthe for og talte hende venligt til. Hun hørte roligt på ham og

svarede længe ikke et ord; men årsagen til hendes tavshed var ikke ligegyldighed. Hun havde dog noget tilovers for sin fader og vidste, at den beslutning, hun havde taget, ville bedrøve ham. Men da han for at vække hendes selvfølelse drillede hende med Erik Styggesen og talte om at gifte hende bort, brød det frem.

"Tal ikke til mig om giftermål," svarede hun heftigt. "Jeg er ikke en mandgal jomfru som Kirsten og vil ikke bringe skam over eder og moder. Vel ønsker jeg at forlade hjemmet, men ikke for at føres til brudeskamlen. Jeg tager sløret og går i kloster; det er min faste beslutning."

Nu blev hendes fader for alvor urolig. Han var, som ikke få adelsmænd allerede dengang, en kætter i sit hjerte, men ikke af åndelige grunde. Han forargedes over, at kirken skrabede så store rigdomme til sig, og nu skulle han, når hans datter gik i kloster, selv forøge skatten. Men han havde tillige såre ringe tanker om klosterlivets hellighed. Imidlertid gjorde intet af det, han i den retning sagde, noget indtryk på Birthe. Hun påtog sig en præstindes mine og kaldte sin fader en syndig mand.

Dog var hans forbavselse og harme for intet at regne mod hans hustrus, da hun fik at vide, hvad Birthe havde i sinde.

"Nu se Gud i nåde til mig!" udbrød hun.

"Skal jeg nu blive barnløs, og Kirsten, den landløberske, tage hele gården i arv efter mig? Det skal aldrig ske!"

Birthe fik en hård dyst med sin moder, men i den stod hun ikke alene. Broder Jakob var ved hendes side og brugte al sin snildhed for at vinde fru Else for sagen, men da han ingen vej kom med det gode, prøvede han på at indjage hende skræk ved

at true hende med Himlens straf, fordi hun ville hindre sin datter i at udføre sit gudelige forsæt.

Da brast omsider fru Elses tålmodighed.

"Fort med dig!" råbte hun rasende, idet hun truede ad munken med sin knyttede hånd. "Ikke skal din skinhellige karl, din ulv i fåreklæder, besmitte mit hus! Du har ranet min datter fra mig for at vinde ære hos dine makkere. Du har gjort hende til en modermorderske. Dette tager livet af mig."

"Hører I, ærværdige herre," sagde Albert Skeel med spydig høviskhed. "Pak nu helst eders bylt, og begiv eder herfra! I har kun været her alt for længe."

"Jeg tror, at I har ret," svarede broder Jakob med uventet rolighed. "Det er ikke til nogen gavn, at jeg bliver her længere. Det vil næppe lykkes mig at uddrive eders eller eders hustrus sjæl af Satans kløer. Men eders barns sjæl har jeg bjærget, og skønt jeg kun har fået utak derfor, vil jeg dog for det Guds barns skyld, som jeg efterlader her, ikke ønske ondt over eder."

Dernæst bad han, inden han gik, Birthe om at være uden bekymring. Hun skulle snart høre fra ham. Ingen magt på Jorden, end ikke hendes egne forældre, skulle evne at hindre hende i at følge det kald, der var lydt til hende.

Han holdt ord og gjorde, hvad fru Else ikke havde tænkt sig muligt. Han gik op til Dueholm og forsonede sig med sine brødre der. Birthe blev offerlammet, som udrettede det vidunder. Prioren tog sig af sagen og drog selv ned til Frøslevgård for at tale hendes forældre til rette. Fru Else kunne ikke stå sig mod denne ansete og værdige gejstlige mand, og hendes husbond blev snart træt af sagen og opgav ganske ævred.

Han havde nu aldrig haft meget hjerte for sin datter. Hendes ufine og heftige natur frastødte ham. Men fru Else elskede dog Birthe så højt, som hendes egennyttige natur tillod det. Kærligheden til datteren og til gården stredes om herredømmet hos hende. Men hun ville ikke tage datteren det ilde op, om hun havde elsket gården højere end hende. At Birthe så let gav afkald på sin arv, det var hende en gåde.

"Jeg fatter ikke," sagde hun til Birthe, "at du under Kirsten hele herligheden."

"Jeg under hende intet," svarede Birthe, idet hendes øjne lyste af had, "men jeg kan jo ikke tage fra hende, hvad der er hendes, og at leve her med hende som medejerinde, det ville blive et helvede for mig."

Birthe blev indgivet i Dalum kloster på Fyn. Mariager lå nærmere for hånden, men der ville hun ikke hen, fordi Erik Styggesens slægt dominerede der. Ikke alene var gamle Erik Ottesen der, men også to af hans døtre, og den ene af dem, Karen, var abbedisse i Mariager. Dalum var desuden et rigt kloster, som overgik Mariager i anseelse og ælde. Også ville hun helst langt bort fra hjemmet og alt, der kunne minde hende om det, hun kaldte sin fornedrelse.

Der flød ikke mange tårer ved afskeden. Birthes moder blev ved hjemmet, men hendes fader gik den korsegang, som han kaldte det, at føre hende til Dalum og overvære indvielsen.

20. Kongebud

Nu var Mattrup, der så længe havde ligget mørk og øde, blevet til en glædens borg, hvor livet pulserede stærkt og varmt. Med den unge husfrue kom der hygge og orden, og hendes strålende øjne og liflige smil spredte glans over alt. Vel bar hun nu fruerlin, som skjulte hendes fagre hår, og lutten hang stum på væggen, men fruerlinet var i Erik Styggesens øjne skønnere end en krone, og den glade klang i Kirstens røst frydede ham mere, end den skønneste musik ville have kunnet. Liflig var hun i hans øjne, når hun sad for bordenden og kredensede maden, yndefuld, når hun stod på svalen og viftede med sit klæde, når han og Jep red ud for at bede dyr i skoven eller jage harer på Dønnerup hede. I jagthornets toner, som genlød i borggården, syntes der dem begge at være en jublende klang.

Men også Jep fik sin part af lykken, dog ikke alene ved den venlighed og godhed, hans vært og værtinde viste ham. Et stærkt bånd knyttede ham til Kirsten, nemlig deres fælles minder om samlivet med Edel. Kirsten havde med sorg hørt om sin venindes nedværdigelse. Hun ville ikke tro derpå, nu hjalp Jep hende med at opfriske billedet af den Edel, de havde kendt, og hvem Kirsten var så stor tak skyldig. Når Jep sad og talte med Kirsten, da blev minderne om fordums dage på Sø levende for ham. Han var til mode, som om Edel sad for dem og syntes at høre hendes røst og hendes muntre latter.

Men efterretningen om, at Birthe havde taget sløret, vækkede Kirsten af alle drømme og fik alvorstanker frem hos hende. Hun blev mindre forundret end de fleste, fordi hun kendte

broder Jakobs magt over Birthe og vidste, at han tidligt havde haft det mål for øje, som han nu havde nået. Dog havde hun svært ved at tro, at Birthes kærlighed til Erik havde været så dyb, at hun for hans skyld skulle have forsaget verden. Men hvordan det end var gået til, så tvivlede Kirsten ikke om Birthes had til hende selv, og derfor følte hun ingen medlidenhed med hende. Derimod tænkte hun med mildere følelser på Birthes moder, som nu var blevet barnløs og sad alene på Frøslevgård. Bruddet med mosteren var dog som et åbent sår i Kirstens hjerte. Hun opretholdt håbet om en forsoning, og da hun mærkede, at hun skulle blive moder, tænkte hun sig muligheden af, at efterretningen derom kunne formilde fru Else og føre hende ned til Mattrup.

Derfor blev hun glad ved at høre, at Jep agtede sig hjem til Sø, se til de gamle og holde jul med dem. Hun medgav ham et brev til hans moder, hvori hun bad fru Anne om at se over til Frøslevgård for at få at vide, hvorledes sindet stod hos den gamle. Men Jep blev længe borte, for da hans moder først havde ham, ville hun ikke så let slippe ham igen. Det gamle år løb ud, det nye oprandt, som åbnede døren tillige for et nyt århundrede, og de var endda kommet et stykke ind i det, uden at Jep havde vist sig. Men i februar, ved kyndelmissetid, da kom han endelig.

Det var jomfru Marias renselsesfest, Vor Frues kirkegangsdag, som den kaldtes. Erik og Kirsten havde været til kandel- eller lysmesse i Tørsting kirke og kom derfra, Kirsten agende i sin karm, Erik ridende ved siden af på Mirsa. Da hørte Erik hovslag, vendte sig i sadlen og så, at det var Jep, der kom.

"Ej, er du der, din dryntelgæst," råbte Erik ham muntert i møde. "Vi begyndte at tro, at vi aldrig mere ville få dig at se."

Karmen standsede, Kirsten så ud, rakte Jep hånden, bød ham hjertelig velkommen og så på ham med et spørgende blik. Men Jeps åsyn var som en mur, og af den ringe glæde, han viste ved gensynet, sluttede Kirsten, at han havde slette tidender til hende fra Frøslevgård. Men Erik var langt fra at tænke, at det kunne rokke ved Jeps gode lune, om han så ikke havde andet at bringe fra fru Else end en forbandelse. Derimod antog han, at de gamle på Sø fortrød, at de havde givet slip på sønnen, og ville have ham tilbage.

"Du har nok ikke haft mange løjer i julen på Sø, så muggen du ser ud," sagde Erik, da Jep red ved hans side uden at sige et ord. "Men nu skal du få nogle her hos os i fastelavn."

"Ha, ha!" lo Jep på en så underlig måde, at Erik stirrede forundret på ham.

Da de var kommet op på gården, fik Kirsten straks Jep fat og spurgte ham ud. Han gav fornuftig besked, og hun fik sin formodning om, at han ikke bragte hende gode tidender fra Frøslevgård, bekræftet.

"Moder," fortalte Jep, "tog derover, men havde nær ikke fået din moster i tale. Når der kommer en gæst, lukker fru Else sig inde. Hun vil ikke se noget menneske. Dog lykkedes det moder at trænge ind til hende, men det fik hun kun ringe glæde af, al den stund hun blev overvældet med bebrejdelser, fordi hun havde tilladt, at jeg drog til Mattrup og gik i Eriks brød. Til Erik og dig sender fru Else kort og godt den hilsen, at hun ingen sinde mere vil se nogen af eder for sine øjne."

Der fik Kirsten noget at græmme sig over, ikke fordi hun elskede fru Else, for det havde hun kun ringe grund til, men fordi hun frygtede, at det ville bringe ulykke over hende, hvis hendes moster gik i sin grav uden at have tilgivet hende. Dog vidste hun med sig selv, at hun ved det ringeste tegn på forsonlighed hos den gamle ville ydmyge sig og stræbe at vende sit hjerte til hende.

Da middagsmåltidet var endt, gik Kirsten op på sit kammer, gav sig til at sysle med det barnetøj, hun havde under arbejde, og grublede over den hårde skæbne, der så tidligt havde gjort hende moderløs.

Men hun holdt helst de tanker for sig selv, da hun havde mærket, at Erik kun lagde ringe vægt på fru Elses tilgivelse og ikke led, at hun hengav sig til sørgmodighed.

Erik og Jep blev således siddende alene ved deres kande vin. Jep talte bægret flittigt til, men han sagde ikke meget.

"Nu Jep," sagde Erik omsider, "kom nu frem med det, der tynger på dit sind! At der er noget, du stikker under stolen, det er åbenbart."

"Ja," svarede Jep med et nik, "men det var ikke for din hustrus øren. Vid, at Lave Brok er på Bregenholm, og Jørgen Høg er hos ham."

Da Erik hørte det, blev hans åsyn blegt, og hans læbe stum.

Bregenholm var en lille herregård, som kun lå en halv mil fra Mattrup. Den stod i reglen ubeboet, fordi dens ejer, den rige Lave Brok, havde mange bedre steder at være på. Han ejede således både Estrup i Jylland og Vemmetofte på Sjælland. At Jørgen Høg var hos ham, det var jo i og for sig ikke så underligt, da de var svogre. Lave Brok var gift med Jørgens søster, Kirsten

Pedersdatter Høg, men at de var kommet til Bregenholm netop nu, det var ildevarslende, for Lave Brok var en fjende af Erik og hans slægt. Brokkerne på Estrup og Rosenkrantzerne på Hevringholm havde i mange år haft trætte om en mølle, den var i sin tid udartet til fejde og ikke bilagt endnu. Men Lave Brok var desuden en voldsom mand og havde flere misgerninger på sin samvittighed. Især havde han indskrevet sit navn med blodig skrift i sagaen ved det drab, han havde forøvet på den rige borger i Randers, Niels Paaske. Det lå da nær at tænke, at han var mand for at hjælpe sin svoger til hævn, og at Jørgen havde fået ham til Bregenholm i den hensigt.

"Hvoraf ved du det?" spurgte Erik, da han var kommet sig af sin overraskelse. "Du har da vel ikke været inde på Bregenholm?"

"Nej," svarede Jep, "men hør nu! Jeg traf ikke langt herfra unge Hans Skeel, Alberts brodersøn, som er i Lave Broks brød. Vi kender hinanden, fra dengang han for tre år siden var i besøg på Frøslevgård med sin fader, og de kom også til Sø. Han var forundret over at træffe mig så langt nede i landet, vi kom i snak sammen og fulgtes ad lige til Tørsting. Han er en ærlig ungersvend og uden svig, derfor dulgte jeg intet for ham. Da jeg fortalte ham om dysten ved færgekroen på Mors, lo han og sagde: "Ja, din hund gjorde ved min helgen sine sager godt! Jørgen har et dybt ar over kinden, som gør ham grimmere end Fanden selv." – "Så du ham nys?" spurgte jeg. – "Ja," svarede Hans, "han er med os her på Bregenholm; men jeg er ganske led ved den karl. Han og hr. Lave stikker hovederne sammen. Det skulle ikke undre mig, om de pønsede på noget ondt." – "Da må det gælde Erik Styggesen på Mattrup," sagde jeg. – "Jeg ved det

ikke," svarede Hans, "men det er troligt nok. Du skulle dog vare ham ad." – Det har jeg nu gjort, Erik," sluttede Jep. "Men jeg har været i stor tvivl, om jeg skulle gøre det; for det er jo kun en gisning, at Sorte Jørgen skulle være ude efter dig, og hvis ikke, da vil det kun gøre ulykker, at du ved, at han er her. Hans Skeel sagde, at han troede, at hr. Lave ikke blev her længe. Om jeg tør råde dig, da hold dig rolig hjemme; gør det for Kirstens skyld."

"Ha, ha!" lo Erik i en bitter tone. "Det ville være skønt, om jeg krøb i skjul for Sorte Jørgen. Men, om jeg tør råde dig: hold du dig hjemme, og gør det for din faders og din moders skyld! Tror du, at Jørgen Høg har glemt, at det var din hund, der skambed ham? Også har han sikkert fået at vide, at du var på Ullerup og satte Albert Mus en voksnæse på. Har Jørgen ondt i sinde, da gælder det sikkert ikke mindre dig end mig. Men jeg har ansvaret for dig. I morgen spærrer jeg dig inde i tårnkammeret, og så kan du sidde der og kukkelure, indtil hr. Lave og Jørgen er draget bort."

"Gjorde du det," svarede Jep med stor sindsro, "da ville Kirsten spørge dig om årsagen, du måtte sige hende den, hun ville slå sine arme om din hals og holde på dig med tårer og bønner, så at du ville have endnu sværere ved at komme løs end jeg. Men tal nu alvorligt, og sig mig, om det er din agt at søge Jørgen op og sætte dit liv på spil?"

"Jeg mener, Jep, at det står mest på spil, når jeg ikke gør det. Aldrig får du mig til at tro, at det er tilfældigt, at den nidding nu atter er på siden af mig. Jeg får ikke fred, så længe han er over jorden."

"Når det kun ikke ender med, at han får dig derned. Du skulle ikke give ham lejlighed dertil."

"Men hellere falde for en lumsk overrumpling? Han føler sig tryg under sine mægtige frænders beskærmelse, det er åbenbart. Hans broder, hr. Niels, hans svoger her og andre, der ikke under mig oprejsning, holder hånden over ham. Jeg kommer ikke let nogen vegne med ham ad rettens vej, mindst i disse urolige tider, da alle ringere sager skubbes til side. Men selv om det til sidst lykkes, hvad vil det gavne mig, når han forinden får det gjort af med mig? Jeg må tage mig selv til rette. Jeg vil lure på ham, falde over ham og slå ham ned."

"Da ikke alene?"

"Nej, Jep, du skal være med og nogle af mine bedste svende. Det skal ikke være en tvekamp, men som en doms fuldbyrdelse."

"Vel! Men betænk dog, at hvis det lykkes, da må du rømme riget, indtil du får købt dig fred, og den kan blive dyr."

"Det må ske!" udbrød Erik med stor heftighed.

"Og Kirsten?"

"Gud signe hende! Hun må intet vide, før det er forbi. Hellere vil jeg bæres død hjem til hende end leve her med livet i hænderne, stadig på post mod lurende stimænd."

"Nu," svarede Jep, "det kan være, at hvis jeg var i dit sted, da gjorde jeg ligesom du; men som ven må jeg råde fra."

Erik blev dog ved sit forsæt, men skæbnen ville det anderledes. Der skete nemlig det overraskende den næste morgen, at Lave Broks søn Jens kom ridende ind på Mattrup og begærede Erik i tale. Da Jens Brok var hofsinde og i tjeneste hos kongen, undrede det højligt Erik at se ham her, mens kongen var nede i Holsten; men han fik straks forklaring.

"Jeg kommer med kongebud," sagde Jens Brok. "Hans Nåde og hertug Fredrik agter at falde ind i Ditmarsken og tugte de

stornæsede bønder der, men for at gøre dem trygge ruster de sig i stilhed. Der er sendt bud til flere gode mænd her i Jylland om straks at gøre sig rede og drage ned til Segeberg med alle deres rustede svende. Hans Nåde bød mig, om jeg kunne, at se ind til eder. – Jeg håber," sagde han, "at liden Kirsten ikke vil afholde sin husbond fra at gøre sin pligt."

Mange tanker løb rundt i Eriks hoved, mens han hørte på forkyndelsen af dette kongebud. Var det en snare, der blev lagt for ham? Siden budskabet kom fra Bregenholm ved en søn af hans slægts gamle fjende, tænkte han sig alt muligt.

"Jeg har nu hørt eder, Jens Lavesen," svarede han, "men tag mig det ikke til mistykke, på anden hånds mundtlig befaling forlader jeg ikke min unge hustru og drager i udenvælts krig."

"Så havde Hans Nåde dog ret i sin mistro til eders hustru," sagde Jens Brok med et spydigt smil. "Men I skal blive stillet tilfreds."

Han opknappede sin vams og fremtog den egenhændige, kongelige skrivelse, som godtgjorde lovligheden af hans ærinde. Erik tog brevet, læste det og så, at hans navn blandt flere stod nævnet i det.

"Jeg ser," sagde han, idet han gav Jens Brok brevet tilbage, "at det har sin rigtighed. Men det kan endda hænde, at jeg er kongens befaling overhørig, dog ikke af den årsag, I har nævnet. Hvor kær min hustru end er mig, vil jeg dog aldrig af hende lade mig afholde fra at gøre min pligt, og hun tænker sikkert ikke på sligt. Men en anden sag er det at forlade hende, når min dødsfjende sidder kun en halv mil herfra og lurer på hende. Jeg ved, at Jørgen Høg er på Bregenholm, og når I betænker, hvad der er os imellem, kan I ikke undre eder over, at

jeg ser mig vel for. Det var årsagen til, at jeg modtog eder med mistro."

"Så I har kunnet tro om mig, at jeg går Jørgen Høgs ærinde og vil spille falsk med eder!" udbrød Jens Brok. "Nej, dertil holder jeg mig dog for god, om jeg end mener, at I har taget hans hjertenskær fra ham."

At Jens Brok ikke havde godhed for Jørgen Høg, det lød troligt nok, da han var en søn af hr. Laves første hustru, Else Laxmand, og Jørgens søster Kirsten altså var hans stifmoder. Tillige havde Erik aldrig haft noget udestående med Jens Brok eller nogen grund til at tvivle om hans ærlighed.

"Jeg mærker," sagde han derfor i en undskyldende tone, "at jeg har gjort eder uret og beder eder tilgive mig det. Hvad I der sagde om min hustru, at hun skulle have været Jørgen Høgs hjertenskær, er ganske urigtigt; men lad nu det være godt. Jeg ønsker at skilles i fred fra eder. Men jeg tror ikke, at eders fader er mig eller nogen af min æt god, og så længe han bliver siddende på Bregenholm med Jørgen Høg, forlader jeg ikke Mattrup."

"Nu, da kan vi let komme i land," svarede Jens Brok, "al den stund både min fader og Jørgen vil med. De bryder op og drager sønder på med mig den dag i morgen."

"Ej så!" udbrød Erik.

"Jeg skal overtyde eder derom," vedblev Jens Brok, da han skønnede, at Erik endda tvivlede. "Min fader havde først betænkeligheder, fordi han ikke er ung længer, men jeg forestillede ham, at den krig vil blive som en leg. Hvad evner de slet rustede bønder at stille op mod kongens og hertugens samlede magt? Men byttet vil blive uhyre, for ditmarskerne har

nu i lange tider puget penge sammen og opdynget sølv og guld i tøndevis. – Min fader gav sit ja; men da det kom på tale, hvad Jørgen skulle gøre, sagde han, at han måtte holde sig derfra, da han var i kongens unåde på grund af sin strid med eder. Men da sagde min fader: Går du med i denne krig, da er det den lige vej til at genvinde kongens gunst, og så besluttede Jørgen sig dertil. Deraf kan I se, Erik Styggesen, at han ikke mere har ondt i sinde mod eder."

Erik beholdt sine tanker om den sag for sig selv, men han kunne nu ikke gøre flere indvendinger og lovede at give møde med så mange svende, som han i en hast kunne få rustede.

"Dette er bedre end det andet," sagde Jep, da Jens Brok var redet.

"Mener du?" spurgte Erik. "Men jeg får ham lige fuldt på siden og tør nu ikke røre ham. Åbenbar fjende er dog bedre end hykle-ven." –

Kirsten blev grebet af angst, da hun fik at vide, i hvad ærinde Jens Brok havde været der. Hun syntes, at det var hårdt, at hun allerede nu skulle skilles fra sin husbond måske for aldrig at se ham mere. Den tids kvinder havde ingenlunde stærkere nerver end nutidens, om de end legemligt var mere hærdede. De rystedes let af skræk og sorg, og overtroen fremmanede mange rædsler for dem, som vor tids oplyste kvinder intet kender til. De var som børn, hurtige til gråd og hyl, når skæbnen gik dem imod.

Desto større ros var det da for Kirsten, at hun ikke lod nogen klage høre og ikke sagde noget ord, som kunne gøre skilsmissen tungere for Erik. Hun stod sin prøve, men han

læste i hendes hjerte og skønnede, hvad hun led. Desto højere elskede han hende og gav hende al den trøst han kunne.

Men der skulle dog til sidst komme en dråbe i bægret, som fik det til at flyde over. Nogle ord, som faldt mellem folkene i borgestuen, og som hun tilfældigvis hørte, gav hende underretning om, at Jørgen Høg var på Bregenholm. Straks fik hun Jep fat og spurgte ham ud, men Jep, som blev taget ved overrumpling, modstod ikke hendes udfritten. Således fik hun at vide, hvad Erik havde haft i sinde, og som kun blev forebygget ved tilsigelsen til leding. Hvor hendes åsyn blev blegt, og hendes store øjne mørke, da hun hørte det! Jep glemte aldrig det syn. Alt, hvad han og siden Erik selv sagde for at berolige hende, var spildt. Hun svarede ikke derpå, men slog sine arme om Eriks hals og brast i gråd. Den stærke gråd, som rystede hendes fine legeme, sagde tydeligere end ord, at intet kunne formå hende til at tro på forsonlighed fra deres dødsfjende. Hvor let kunne han ikke i kampens forvirring få lejlighed til uset at snigmyrde Erik. Alt, hvad hun havde læst om kamp, hjalp hendes indbildningskraft til at udmale sig det.

"Han drager i leding alene, fordi han ved, at du skal med," sagde hun, da hun havde fattet sig.

"Det er muligt," svarede Erik. "Jeg må se mig vel for, og resten sætte vi i Gud Herrens hånd."

"Tag Jep med," bad Kirsten. "Han har et øje på hver finger, og han vil ikke vige fra dig."

Det var ikke meningen, at Jep skulle med, men da Kirsten så meget ønskede det, og Jep selv hellere end gerne ville med og prøve krig, så gav Erik til sidst sit samtykke.

Da Kirsten havde opnået det, blev hun roligere, og de fik atter smil at se på hendes åsyn. Hun hjalp selv Erik rustningen på og gjorde det flinkt, men hendes hænder rystede lidt, da hun spændte arm- og benskinnernes remme. Uagtet hun lod munter, var hun dog i hu, som om hun flyede ham til døde og iførte ham hans ligsærk.

Som en drøm gik de par dage, indtil afskedstimen slog. Da Erik med Jep og sine ti svende var redet ud af gården, ilede hun op på svalen og viftede med sit klæde, så længe hun kunne øjne dem. Erik standsede flere gange Mirsa og vinkede med hatten. Han var mod i hu og tænkte: Mon jeg ser det syn for sidste gang?

21. Nederlaget ved Hemmingsted

Kong Hans og hans mænd gik til den dyst med ditmarskerne som til en dans. De ringeagtede bønderne i den grad, at nogle af dem ikke engang havde iført sig deres rustninger. De var jo også over tyve tusinde mand mod ditmarskernes seks tusinde, og hærens kerne var den frygtede sachsiske sorte garde, ført af junker Thomas Schlentz. Det var jo den, som for tre år siden havde skaffet kongen sejr over svenskerne. Aldrig har en værre bande røvere og mordere huseret i verden. Den bestod af samfundets udskud fra alle lande; der var endogså folk iblandt fra morernes land; men våbenøvet, disciplineret og ført af selvvalgte, prøvede høvedsmænd blev den en frygtelig svøbe i den fyrstes hånd, som tog den i sin sold.

Den kongelige hær havde omgået ditmarskernes forskansninger ved den nordlige grænse og var fra syd af trængt ind i hjertet af landet til dets eneste købstad, Meldorf. I denne bys kloster havde kongen opslået sit kvarter, og først her nåede Erik med sine folk og herrerne fra Bregenvold hæren. De var fulgtes ad det sidste stykke af vejen, og Jørgen Høg gjorde endogså et par forsøg på venlig tilnærmelse, men han blev hver gang med stor kulde afvist af Erik.

"Nu kan vi da se, hvor kongen er," sagde Erik til Jep, da de nærmede sig Meldorf, idet han pegede på kirketårnet, hvorfra gamle Dannebrog vajede.

"Ser hun således ud?" sagde Jep forundret. Banneret var nemlig nu en næsten farveløs klud, halvt i trævler.

"Der vifter ære fra det gamle banner, Jep! I snart tre hundrede år har det nu, siges der, vajet over dansken i mangen blodig dyst."

"Da tykkes mig, det er på tide, at det bliver fornyet," svarede Jep, i hvis øjne den historiske ælde ikke havde megen værdi.

Men Jep gjorde store øjne, da han så hele det mylder af krigere, både landfolk, ryttere og landsknægte, der var samlet i og omkring Meldorf. Dertil kom endnu skytset og den store masse trosvogne.

"Gud nåde de stakkels ditmarskere!" sagde han. "Hvorledes vil de kunne modstå så vældig en magt?"

"Nej," svarede Erik, "det evner de næppe, og det så meget mindre som frosten nu har lagt bro over de mange vandgrave, som gennemskærer landet, og som er deres bedste værn. De vil sikkert nu krybe til korset og bede om fred."

Det mente flere end Erik, men, som det siden viste sig, de kække ditmarskere tænkte ingenlunde på at give sig. Kongen og hans befalingsmænd var imidlertid ganske uvidende om, hvad de tog sig for, for ingen af de udsendte danske spejdere var vendt tilbage. De blev nemlig alle dræbt på en nær, som forrådte de danskes angrebsplan.

Dette vidste man vel ikke i Meldorf, men alle spejdernes udebliven var dog en ildevarslende omstændighed, der heller ikke blev overset af kongens rådgivere. Det fik Hans Nåde til sin harme at mærke, da han søndag den 16. februar holdt krigsråd i Meldorf kloster. Ikke alene hertug Fredrik og Hans Ahlefeldt, som i sin egenskab af marsk skulle føre Dannebrog, men

endogså den drabelige junker Schlentz var blevet betænkelige og rådede til at opsætte fremrykningen. Der viste sig nemlig tegn til omslag i vejret, og i tilfælde af tøbrud ville fremrykningen ad den smalle vej, som førte gennem det flade marskland, kunne blive farlig. Men kongen ville ikke høre noget om opsættelse, og hovedgrunden dertil var, at den store sold til den sachsiske garde var nær ved at tømme hans krigskasse. Hver dag, der sparedes, var mange penge værd.

Det blev altså ved den af kongen tagne bestemmelse. Den næste dag, mandag den 17. februar, rykkede hæren frem under kanonsalut og trompetskrald. Junker Schlentz åbnede toget med sin garde og nogle stykker skyts. Derefter kom landfolket, det fra hertugdømmerne opbudte mandskab og vogne med faskiner, som skulle kastes i vandgravene, hvor isen ikke kunne bære; dernæst kongen, hertug Fredrik og greverne Otto og Adolf af Oldenburg i spidsen for hoffanen og fulgt af hele det adelige rytteri. Toget sluttedes af en lang række vogne, hvoraf nogle førte krigskassen, kongens køkken og sølvtøj og fyrsternes og de adelige herrers færdeskrin med kostbare klæder og klenodier. Men efter dem fulgte endnu en mængde tomme vogne, der skulle optage det store bytte, man ventede at gøre. Denne ordning af hærtoget var meget uforsigtig, da vogntoget spærrede vejen og ville vanskeliggøre et tilbagetog; men hverken kongen eller de overmodige adelsmænd tænkte sig muligheden af sligt.

Junker Schlentz' kæmpeskikkelse i den gyldne rustning var værd at se, da han red frem i spidsen for sin garde.

"Nu løs på dem!" råbte han til sine folk. "Det er jo kun bønder. Vil I ikke gå på i Guds navn, så gør det i Fandens navn!"

Landsknægtene kunne nok trænge til en opmuntring; for vejret var slået om til tø, og en storm fra nordvest piskede regn og hagl i synet på dem. Den smalle, brolagte digevej var desuden opfyldt af mudder fra de i efteråret rensede grave, og isen bar ikke, hestene sank i til bugen, så at der hvert øjeblik måtte udlægges risknipper. Inden hæren var rykket en halv mil frem, var både folk og heste udmattede.

Målet var flækken Heide, den største by i Nord-Ditmarsken, og den vejlængde, som skulle tilbagelægges, halvanden mil. Men ved middagstide var hæren kun nået halvvejs, og der standsedes den af en alvorlig hindring. På et snævert sted neden for landsbyen Hemmingsted, ved hulvejen Dusend-Düwels Werff, lå en lille høj, som ditmarskernes fører, Wolf Isebrand, om natten havde besat med en del af bondehæren, omdannet den til en skanse og spækket den med skyts.

Da garden nærmede sig, blev den modtaget af en salve, og virkningen af kuglerne på den lange, tætsluttede kolonne var morderisk. Junker Schlentz prøvede nu på at føre garden ud på marken for at omgå ditmarskernes faste stilling. Med råbet: "Var dig bonde, nu kommer garden," rykkede landsknægtene frem, men i samme øjeblik gjorde ditmarskerne, tusinde mand i tallet, et udfald. Wolf Isebrand gik i spidsen og gav svar på tiltale, idet han råbte: "Var dig, garde, nu kommer bonden!" Ved hans side gik efter frisisk skik en jomfru, Telse Hansdatter, med ditmarskernes lærredsbanner. "Hjælp nu, Maria milde!" råbte hun med sin skingrende røst. Det var ditmarskernes feltråb. Men jomfru Maria hjalp ikke ved det første udfald og heller ikke ved det andet. Men da ditmarskerne tredje gang styrtede frem, lykkedes det dem at trænge garden tilbage.

Nu var nemlig ditmarskernes mægtigste forbundsfælle kommet dem til hjælp, men det var en dyrekøbt bistand, som ødelagde landet for længere tid, og derfor havde man ikke troet, at de ville gå så vidt. Efter aftale var nemlig ved det første kanonskud Barsflether-slusen blevet åbnet, havet sendte sine vande ind, fyldte gravene og oversvømmede efterhånden markerne.

Nu blev den kongelige hærs stilling forfærdelig. Folkene måtte blive på den smalle vej, mens ditmarskerne kunne angribe, idet de med deres lange stænger sprang over gravene. Som sande djævle kom de farende og huggede løs på landsknægtene, der næppe kunne røre sig.

Junker Schlentz kæmpede til hest, men han blev snart hugget ned, og både han og hans hest styrtede i vandgraven. Efterhånden som hans folk var blevet dræbt eller trængt til side, gik ditmarskerne løs på de holstenske bønder, og nu begyndte der et nyt slagteri. Dog blev de fleste styrtet i gravene, hvor de druknede.

Endelig gik det løs på de adelige ryttere. "Slå hesten, skån manden!" lød ditmarskernes råb. De sårede heste stejlede og styrtede med rytterne, som ingen vej kunne komme. De trampede hinanden ned, og mangen en adelsmand styrtede i vandgravene og druknede der uden at have fået draget sit sværd. De væltede vogne og de sky heste spærrede vejen for de flygtende. Trængslen var uhyre; hæren lignede en uformelig klump, regn og sne vedblev at piske på, og krudtrøgen indhyllede den vilde scene, mens nødråb, eder og sejrsråb lød mellem hinanden.

Der ville vel ikke være kommet ret mange levende derfra, hvis ikke en deling landsknægte, som var blevet efterladt i Meldorf, var ilet til hjælp og havde bortryddet de væltede vogne. Det gav luft, så at kongen, hertugen og nogle af de adelige ryttere undslap; men ikke mindre end fire hundrede riddere faldt og blandt dem begge greverne af Oldenburg og marsken Hans Ahlefeldt, som segnede med Dannebrog i sin favn.

Hoffanen kæmpede længst. Erik var ved den med sine svende, og det lykkedes Jep at holde sig ved hans side; men nu styrtede Jeps hest. Dog kom han klar af den; men da han var kommet på benene, så han et syn, som indgød ham skræk. Erik holdt sig endnu i sadlen og ville drive Mirsa frem, åbenbart for at komme marsken til hjælp og redde Dannebrog, da Jørgen Høg kom bag på ham og stak med sit sværd efter ham. Han ramte ham dog kun i armen, Jep sprang til, tog Erik om livet og trak ham af hesten uden at lægge mærke til, at han derved reddede sin ven fra en dobbelt fare. En ditmarskerbonde stak nemlig i samme øjeblik til med sit lange spyd, men ved Eriks fjernelse blev Jørgen Høg, som holdt tæt bag ved ham, blottet, og spyddet gik gennem livet på ham. Med et dødshyl sank han af sadlen, idet Jep råbte til ditmarskeren: "Hav tak, ven, der vog du en nidding!" At Jørgen og hans hest blev væltet ned i den våde grav, var det sidste, som Erik og Jep så. De måtte lade Mirsa i stikken og flygte til fods.

Det blev en vild flugt. Hele ditmarskernes hær var efterhånden kommet frem, og bønderne smed harnisk, jernhat, skjold og sko for desto hurtigere at kunne sætte over gravene med deres springstokke. Dog forfulgte de ikke fjenden længere end til Meldorf, for det rige bytte standsede dem.

Det var sandelig heller ikke småting, som faldt i de sejrende bønders hænder: en mængde våben, rustninger, alle kongens kartover, syv faner foruden Dannebrog. Dernæst krigskassen, kongens sølvkammer, hans sværd, kronehue og signet, en mængde kostbare klæder og klenodier, rede penge, levnedsmidler, øl og vin. De danskes tab gik i hundrede tusinder, men det største tab var de mange menneskeliv. Mere end halvdelen af den store hær blev på pladsen. Ligene blev liggende ubegravede som ådselsføde, og endnu mange år efter fyldte de dødes ben gravene og lå og blegedes der.

Erik og Jep vidste næppe, hvorledes de slap derfra; men de fik til sidst fat i et par løse heste, som de fangede, og red så nord på. De traf kongen i Rendsburg. Han var ved bedre mod, end de havde ventet.

"Det var havet og ikke bønderne, der slog os," sagde han. "Der er ingen vanære ved det. Men det skal vorde hævnet!"

Det blev det også, men først et halvt århundrede efter, da kong Hans længe havde ligget i sin grav.

Kun ledsaget af én svend, som var sluppet derfra med livet, og som havde indhentet dem på vejen, drog Erik og Jep videre nord på ad Jylland til.

Erik var længe tavs og sørgmodig. Han græmmede sig over det forfærdelige nederlag og havde et større syn på tingen end Jep. Med gru mindedes han den vilde scene, da så mange gæve mænd måtte lade livet næsten som kvæg, uden at de kunne værge for sig. Med sine egne øjne havde han set sine nære frænder, Erik Ottesens tre sønner Henrik, Knud og Tønne synke i sadlen og forsvinde i den våde grav. Han glemte næsten, i hvor stor fare han selv havde været, og hvorledes han var blevet

reddet. Det strejfsår, Jørgen Høgs klinge havde givet ham, var uden betydning og havde hurtigt lægt sig selv, og han vidste ikke engang, hvem der havde tilføjet ham det; men han fik det at vide.

"Nu har jeg da prøvet, hvad krig er," sagde Jep, "og jeg har fået nok. Aldrig havde jeg tænkt mig, at det kunne gå så galt til."

"End ikke den mest erfarne og hårdest prøvede kriger havde tænkt sig det, Jep," svarede Erik. "Der har vel ikke været mage til ødelæggelse siden Syndflodens dage. Gud Herren har straffet os for vore synder og for vort overmod."

"Nu, Erik, han har dog været nogle af os god, især dig."

"Hav tak, Jep," sagde Erik, idet han så på Jep, som om han vågnede af en drøm, "næst Gud skylder jeg dig mit liv. Uden dig havde jeg nu ligget i den våde grav med en spydstage gennem livet."

"Du ville have ligget der selv uden den, Erik! Jørgen Høgs klinge var nær din ryg, og hvis du ikke havde gjort en drejning i det samme, ville han blevet din banemand. Det sår, du fik i armen, var en liden mindegave fra ham. For at redde dig af hans kløer rev jeg dig af hesten. Der var intet andet middel, da man ikke kunne høre ørenlyd i den helvedes larm, og Jørgen var på den anden side af Mirsa."

"Mirsa!" udbrød Erik i en smertelig tone. "Min tro ganger, som bjærgede mig og min lykke, da den bar Kirsten og mig over Mollerup hede. Nu ligger den som et ådsel i mudderet, eller en bonde rider på dens ryg."

"Lad mudderet eller bonden have den, siden du blev skilt af med din argeste fjende; og du slap for at besudle dine hænder

med hans fule blod. Han blev spiddet og druknet som en kat. Hvad mangler der nu i din lykke?"

"Tal ikke således, ven," sagde Erik med alvor. "Ved Gud og alle hellige, mit eget, min lykke eller ulykke, det tykkes mig i dette øjeblik kun at være småting imod det andet. Silde vil jeg glemme dette forsmædelige nederlag og så mange frænders og venners æreløse død. Havde jeg valget, da gav jeg gerne mit liv, om jeg kunne vende dette nederlag til sejr."

"Nu," sagde Jep, "siden Hans Nåde slog sig så vel til tåls, må du også kunne det, og din hustru ville ikke sige Ja og Amen til det ønske."

At Jep havde ret i den påstand, det viste den frydefulde modtagelse, de fik, da de omsider nåede hjem og red ind på Mattrup. I Kirstens favn glemte Erik de udståede lidelser, og de alvorstanker, som havde hævet ham over mange af hans lige, trådte i baggrunden. Men Kirsten fik at vide, at de havde været fremme, og det gjorde ham ikke ringere i hendes øjne.

Hendes taknemmelighed mod Jep var inderlig og dyb. Han led dog ikke at få tak med ord, så der blev ikke talt meget om den ting, men den kom ved enhver lejlighed for dagen i gerningen både hos Erik og Kirsten.

22. Straf

Mens Sorte Jørgens død havde skaffet de lykkelige på Mattrup fred og gjort deres livsvej lys, blev det mørkere og mørkere om den gamle på Frøslevgård. Naget åd sig ind hos hende og tærede på hendes livskraft. Hendes husbond gjorde, hvad han kunne for at hjælpe hende over det. Han var mere hos hende nu end under hele deres øvrige samliv og viste den største tålmodighed, men alt forgæves.

"Vi må tage tingene, som de nu engang er," sagde han til hende. "Hvad vinder vi ved at være på kant med Erik Styggesen? Og hvor ilde lader det ikke, at du opretholder dit nag til Kirsten? Derved vinder du ikke Birthe tilbage. Hun lider desuden vel i sit kloster og er glad der."

"Og du er lige glad, hvor hun så er," udbrød fru Else. "Du har aldrig haft hjerte for dit eget barn."

"Men du har dog elsket gård og gods højere end hende, og derfor får du nu din straf."

"Du lyver!" råbte fru Else. "Jeg undte mit barn al min ejendom, derfor elskede jeg den."

"Og du undte hende Kirstens part med. Kunne du have fået Kirsten gemt i klosteret, så at Birthe fik det hele, da havde du gjort det. Gå i dig selv, Else, og forlig dig med Kirsten, da kan din alderdom endnu blive blid."

"Aldrig i evighed gør jeg det!" udbrød fru Else. "Ingen sinde skal den landløberske, hendes boler eller deres yngel komme over dørtærsklen her, så længe jeg er over jorden."

"Vel," svarede Albert Skeel, "men du kan ikke hindre mig i at drage til dem."

Det gjorde han virkelig kort efter, rejste ned til Mattrup og satte sig på en venlig fod med Erik og Kirsten. Han bad dem ikke opgive håbet om en forsoning, hvortil de begge svarede, at de var rede til at række fru Else hånden, når det skulle være.

"Kunne jeg opleve det," tilføjede Kirsten, "da ville der falde en tung sten fra mit hjerte; men det bæres mig for, at det aldrig vil ske."

Fra Mattrup drog Albert Skeel til Salling for at se til sine gårde der. Han fandt det også rådeligst nu at lade sin hustru være i fred, så ville hun måske komme på bedre tanker. Men hun benyttede hans fraværelse til at udføre et forsæt, som hun allerede i nogen tid havde næret, og hvorved hun ville sætte kronen på sit had. Hver gang hun følte sig ilde til pas, kom tanken op i hende; for så stod døden hende for øje. Men hun havde hidtil stadig opsat at udføre, hvad der måtte kaldes hendes sidste vilje. Nu kom der imidlertid stor legemlig svaghed over hende, så at hun, skønt uden nogen påviselig sygdom, dog til tider var mat og kraftesløs. Hun følte, at enden nærmede sig, og skred så omsider til værket.

Om natten, da alle på gården sov, stod hun op, klædte sig på og tændte lys. Så tog hun frem alt, hvad hun ejede af klenodier og rede penge og lagde den hele bunke på bordet. Hun tog hvert enkelt smykke i sin hånd og lod de ædle stene funkle i lyset, og hun lod guld- og sølvmønterne glide gennem hænderne, som om berørelsen af det ædle metal var hende en vellyst. Så sukkede hun ved tanken om, at hun måtte skilles fra sin dyrebare skat. Men pludselig vågnede hun som af en drøm, og

ved bevidstheden om det, hun havde i sinde, gik der et glimt af dæmonisk fryd over hendes hårde træk.

Hun lagde smykkerne tilbage i skrinet, fyldte pengene i en pose, tændte lygten og listede sig ned i kælderen med det hele. I et aflukke, hvor der stod værktøj, tog hun en spade og gik så ind i et rum, hvor der lå en bunke tørv, og hvor der ikke var stengulv. Der satte hun lygten og sagerne fra sig, ryddede tørvene af vejen og gav sig så til at grave. En håndfast kvinde var hun jo, og lidenskaben gav hende en mands fulde styrke. Hun fik derfor snart gravet et tilstrækkeligt dybt hul og lod skrinet og posen falde ned i det; men da skrinet ved stødet gav klang, for hun forskrækket sammen og så sig om. Men alt var stille. Så kastede hun hullet til, stampede jorden fast, udslettede ethvert spor af gravningen og lagde tørvebunken på dens gamle plads. Derpå satte hun spaden ind i aflukket, gik dødtræt op og lagde sig i sin seng for ikke mere at stå op.

Straks den næste morgen lod hun sende bud over til Salling efter sin husbond, og han kom allerede inden aften. Han fandt hende til sin forundring helt stille, mild og god. Der kom ingen klager fra hende og intet ondt ord over hendes blege læber. Hun bad kun sin husbond om at sørge for, at den gave, hun havde bestemt til Dueholm kloster, ikke blev tilbageholdt. Hun skænkede en bondegård til klostret til evindelig ejendom for at komme til at hvile i dets hellige grund, og dernæst skulle der holdes en evig messe hver fredag for hendes og hendes forældres sjæle. Hun troede åbenbart, at denne sjælemesse ville klare alt og hurtigt hjælpe hende gennem skærsildens pine; men Albert Skeels tro på en messe var ikke så stærk, og da han mente, at den syge kunne komme til at henligge en tid, inden

døden indfandt sig, gjorde han et sidste forsøg på at forsone hende med de unge på Mattrup.

"Hvad om vi nu skikkede bud efter Kirsten og Erik Styggesen," sagde han til hende. "De længes såre efter at få din tilgivelse. Bedst er det dog, mit hjerte, at forlige sig med sine uvenner, inden man farer heden for at stedes for Guds domstol."

"Jeg har ikke så længe tilbage, som du tror," lød den syges svar. "Jeg vil være død, længe inden de kunne nå herop."

"Så lad mig da bringe dem en sidste hilsen fra dig og forkynde dem, at du tilgav dem."

Fru Else stirrede i nogle øjeblikke på ham med et tindrende blik, og der gik en svag rødme over hendes blege åsyn.

"Til hvad gavn skulle det vel være?" sagde hun omsider. "Kirsten får jo snart sin gode arv både i faste og løse ting. Hun vil fryde sig og snart glemme mig."

Så vendte hun sit hoved på puden og lå og lo stille hen for sig. Der kom ikke flere ord over hendes læber, og da præsten kom for at berede hende til døden, var hun indsovet.

Erik og Kirsten kom selvfølgelig op til Frøslevgård og bivånede fru Elses jordefærd. Men da de dagen efter i forening med Albert Skeel og nogle andre frænder åbnede hendes gemmer for at undersøge hendes efterladenskaber, blev de højligt forundrede over ikke at finde et eneste smykke eller så meget som en pending.

"Hun er blevet bestjålet," sagde Albert Skeel.

Straks lod han tyendet kalde op og holdt et skrapt forhør. Længe kom der intet for dagen, men til sidst tilstod en af pigerne, som havde været ude med sin hjertenskær og var

kommet silde hjem, at hun havde set lys i kælderen og hørt en rumsteren dernede. Hun troede, at det var et genfærd, og var ilet forskrækket op på sit kammer og havde puttet sig under dynen.

Da Albert Skeel og Erik Styggesen hørte det, vekslede de et blik. Den samme tanke slog ned i dem begge, men da de siden taltes ved, blev de enige om at neddysse sagen. Dog lod de nogen tid efter kælderrummene ransage, og det sted, hvor fru Else havde gravet, blev fundet. Da de kom til bunden af hullet, fandt de en guldring, men ikke mere.

"Hvad tænker I om det?" spurgte Erik Albert Skeel, som holdt ringen mellem fingrene og stod og stirrede på den.

"Den vidner imod hende," udbrød han, "Gud se i nåde til hendes syndige sjæl!"

Der var nu ingen anden forklaring mulig, end at den afdøde havde nedgravet skatten for at berøve Kirsten den, at hun var blevet beluret, eller at hun havde haft en hjælper, som siden havde ranet den.

Kirsten modsatte sig bestemt al videre efterforskning. Den fundne ring ville hun ikke have, ja, hun gad ikke engang røre ved den. Hun nærede intet nag til sin henfarne hævnsyge moster, men bad tværtimod for hendes sjæl. Dog satte hun større lid til den sjælemesse, fru Else selv havde stiftet, og fandt således trøst i den samme vildfarende tro, hvori den gamle sikkert var død, nemlig at den sjælemesse ville give hende et pas til Himmerige, uagtet hun var død angerløs.

Men selv følte hun sig skyldig, fordi hun var løbet af gårde og havde giftet sig imod sin mosters vilje. Det var i hendes øjne en

Himlens straf, at hun ikke fik nogen søn. Hun fik kun "to døtre i hånd, men ingen til sværdet at bære."

23. En gammel ven

En smuk aften i september måned nogle år efter sad Kirsten alene i hallen på Mattrup med sine to små døtre, Berete og Karen, som løb legende omkring hende. Erik og Jep var fraværende, men hun ventede dem hvert øjeblik hjem.

Hun var bevæget i sindet, fordi der den foregående dag var kommet mærkelige efterretninger om Edel, og de havde givet anledning til en ordstrid mellem hende og Erik. Edel havde gjort sit sidste og største kunststykke, da det nemlig var lykkedes hende trods sit slette rygte at vinde en af landets rigeste og mest ansete mænd. Hun sad nu på Vordingborg som hr. Torben Billes hustru. Det var ham, der så nødig havde sluppet hende, da han på brudefærden i Viborg førte hende hen til kongen, som ville danse med hende. Alle var forbavsede over, at han havde nedladt sig til at ægte hende. Det var et stærkt bevis på hendes yndes og hendes snildes tryllemagt.

Kirsten ville nu gerne i det ægteskab se et vidnesbyrd om Edels uskyldighed, men Erik tvivlede.

"Når hun så endda vil slippe kongen," sagde han.

Fremtiden skulle vise, at hans tvivl var grundet. Alt tydede på, at hun vedligeholdt forholdet til kongen, lige indtil døden bortkaldte hende fra hendes glimrende, syndige liv.

Kirsten stræbte imidlertid lige som Jep at tænke det bedste om deres veninde, og ved den ordveksel, de havde haft med Erik om hende, var Kirstens tanker blevet draget tilbage til fortiden. Hun sad fordybet i gamle minder, da hun hørte hundeglam. Hun troede, at det var Erik og Jep, der kom, men straks efter

trådte hendes kammerpige ind og meldte, at der var en gammel mand nede i gården, som begærede hende i tale.

"Det er en munk," sagde pigen, "men han ser fælt rakket og lurvet ud."

"Sagtens en tiggebroder. Lad kun den Guds mand træde herop," svarede Kirsten, thi for broder Florians skyld havde hun gråbrødrene kær.

Kort efter hørte hun tunge, sjokkende skridt op ad tårntrappen, døren blev åbnet med tøvende hånd, og manden trådte ind. Hvilket ynkværdigt syn! Hans kinder var hule, hans hænder magre, og hans kutte laset; men i hans øjne var der en gnist af ånd og liv.

Han så på Kirsten med et bønligt blik, indtil hun endelig genkendte ham, slog hænderne sammen og udbrød:

"Broder Florian!"

Ja, det var broder Florian, men af den trivelige, livsglade munk var der blevet en rystende stodder. Kirsten havde, da hun nylig sad hensunken i drømme om fortiden, også tænkt på ham, hans skikkelse, som den var dengang, stod levende for hendes tanke, og derfor var det så rystende for hende pludselig at gense ham så forandret.

"Ja, kære fru Kirsten," sagde han, idet han trådte nærmere, "jeg er den mand, I der nævnede, men dog en ganske anden. Jeg er for visse årsagers skyld rømmet fra mit kloster, nu en hjemløs, næsten fredløs mand. Det vil jeg ikke dølge, om det end måske gør, at eders husbond viser mig bort og slår mig med bagdøren. Eders hunde skønnede det straks, de bestier er kloge. Nær havde de flået kutten af mig."

"Stakkels ven," sagde Kirsten, idet hun så på ham med tårer i øjnene, "er I hungrig og tørstig? Tag sæde, og I skal få mad og drikke."

"Hav tak, kære, lille frue," svarede broder Florian ydmygt. "Jeg mærker, at I endnu er mig god. Men her er ikke min plads. Jeg følte kun så stor længsel efter at gense eder. Men nu vil jeg gå ned i borgestuen, om det må forundes mig at dvæle der, mens jeg er under tag; for at jeg er trængende til mad og drikke, det lader sig ikke nægte."

"Nej, bliv hellere her, indtil min husbond kommer," sagde Kirsten. "Vi må tales nærmere ved."

Derpå gik hun for at skaffe mad og drikke opbåren, men da hun kom tilbage, blev hun meget forundret ved allerede på trappen at høre børnenes stemmer. De lo og råbte op, og da hun trådte ind, så hun, at den yngste af småpigerne, Karen, sad på broder Florians knæ, og den ældste, Berete, stod foran ham.

"Moder," råbte Berete hende i møde, "tænk, han kan bræge som en ged, gale som en hane og kukke som en gøg!"

"Forlad mig, kære frue, at jeg lokkede de små hen til mig," sagde broder Florian, idet han satte lille Karen ned på gulvet og rejste sig. "Men barnelatter er i mine øren som himmelsk musik. Den er mig næsten kærere end den skønneste messe, Gud forlade mig min synd!"

Kirsten så på ham med et usikkert blik. Visselig var det formasteligt i hendes øjne at sammenligne et syndigt menneskebarns latter med en lovsang til Guds ære, men hun skønnede, at det dog var et udslag fra det gode, varme hjerte, der endnu slog i broder Florians bryst, og derfor irettesatte hun ham ikke.

Der kom nu mad og øl til ham, og han gav sig i lag med måltidet, men han var ikke kommet langt dermed, førend der hørtes larm fra borggården. Det var Erik og Jep, der kom hjem. Kirsten gik ud af hallen og tog børnene med sig. Det varede så en stund, inden nogen viste sig, men da døren gik op, trådte Erik ind alene.

"Vær velkommen, gamle ven," sagde han, idet han gik hen til bordet og rakte broder Florian sin hånd.

"Hav tak for eders mildhed," sagde broder Florian med usikker røst, for han havde lige så kort til gråd som til latter. "Når den kun ikke vender sig til strenghed, så snart I hører, hvorledes det er fat med mig."

"Ikke synderlig vel efter eders udseende at dømme," svarede Erik med et barsk smil. "I er i nød, det er åbenbart, og ikke for intet er I løbet af eders kloster, må jeg tro. Nu, broder Florian, Kirsten og jeg, vi er eder stor tak skyldig fra fortiden, og vi ville gerne gøre noget for eder, men hvad, det må afhænge af, hvorledes eders sag står. Stik nu intet under stolen, og sig mig ærligt, i hvilke skælmsstreger I har gjort eder skyldig."

"Nu, Erik Styggesen, det er snart sagt," svarede broder Florian, idet han så sin vært frejdigt ind i øjnene. "Der er intet med kætteri og frafald, kun kødets skrøbelighed. Vel blev nogle af Guds fattiges penge hængende ved mine fingre, men hvem af de andre brødre kunne sige sig fri for det? Jeg var ingenlunde den værste i det stykke, og aldrig ville det være kommet så vidt med mig, hvis ikke broder Jakob, den sorte skalk, var kommet til Viborg og havde sat ondt for mig hos prioren."

"Til tak for de prygl, I gav ham på Frøslevgård?"

"Ja! Da han løb fra mig, råbte han: "Du skal få det betalt!" og han har ærligt holdt ord."

"Nu, broder Florian, siden I kom i den strid for Kirstens og min skyld, da har vi jo voldt eders ulykke."

"Men der kom noget til, som dog var mere uskyldigt end det andet og næppe er værd at nævne. Nok sagt, jeg blev idømt så hårde bodsstraffe og i den grad torteret, at jeg ikke kunne udholde det og foretrak at rømme. Men der blev sendt stikbreve efter mig, og jeg er løbet gennem landet som et jaget dyr, indtil jeg nåede herhid."

"Vel, broder Florian! Men sig mig dog, hvad det noget var, der kom til, og som I holder for så uskyldigt?"

"Nu," svarede broder Florian med et forlegent smil, "jeg blev for gode venner med Mogens og kyssede ham tidlig og sildig, så jeg sov fra messen."

"Hvad er Mogens for en karl? Havde det været en kvinde, så ville jeg have forstået den tale."

"Ak ja," svarede broder Florian, "mod kvinder var jeg vel heller ikke altid så stærk, som jeg burde have været, men det var dog Mogens, der voldte min ulykke."

Så stak han hånden i sin lasede kuttes lomme, tog sin kære tinflaske frem, viste Erik den og fortalte, hvorledes han havde fået den.

"Ja, nu er han tom," sagde han derpå med et tungsindigt smil, "men der har været meget godt og stærkt i ham, som ofte har trøstet mig og gjort mig glad."

"Giv hid!" sagde Erik kort og barsk.

Tøvende rakte broder Florian ham flasken og drog så et dybt suk.

"Nu får I vælge mellem Mogens og mig," vedblev Erik. "Vil I ikke lade mig beholde ham, så kan I gå herfra, som I er kommet. Men hvis I giver afkald på ham og al drik og svir, da får vi se. I kan blive her på prøve, og skikker I eder, da skal jeg se at få det således ordnet med eders prior, at I kan være her i fred."

"Det er en høj pris, I forlanger for det gæstevenskab, I der tilbyder mig, Erik Styggesen," udbrød broder Florian i en ynkelig tone, "men Gud se i nåde til mig, jeg har jo intet valg."

"Vel," sagde Erik, "så kaster vi den lede trold i ilden, og den onde ånd, som har regeret i eder, vil gå samme vej."

Broder Florian fik nye klæder med verdsligt snit og et godt kammer at være i. Han skikkede sig og tog kun en tår over tørsten ved lejligheder, hvor han ikke var ene om det, og det derfor holdtes for tilgiveligt. Han gjorde gavn på flere måder, men især i urtegården. Han var en munkegartner, som man ikke let fandt mage til. Urterne trivedes under hans hænder, og der fremmyldrede et blomsterflor, som voldte Kirsten usigelig glæde. Men hans vigtigste gerning, i det mindste i hans egne øjne, var, at han blev lærer for Berete og Karen. Han havde jo vundet børnenes hjerter ved det første møde. Undervisningen gik som en leg, men den bestod kun i, at han lærte dem at læse og grifle, det vil sige skrive. Det var dog ikke så lidet efter de tiders målestok.

Under dette rolige liv i lykkelige forhold trivedes broder Florian, og det lurvede gik hurtigt af ham. Hans åsyn og hele væsen fik et ædlere præg. Tyendet lærte at agte ham, og herskabet elskede ham.

For Jep var han en god selskabskammerat. Broder Florian var den eneste munk, som Jep kunne komme til rette med. De førte samtaler om kirkelige ting, som var højst mærkelige, men det blev mellem dem selv, så at ingen tog forargelse af det.

Men Kirsten opdagede snart det, som var broder Florians inderste væsen. Han var en af de troubadourer, som i vort fædreneland dølgede sig snart under en munkekutte, snart under en fløjlskjortel, ja, hvem ved, måske også under en vadmelskofte, og som digtede de herlige viser, der skulle leve i århundreder, mens de selv sank ukendte i graven. Dog vedkendte broder Florian sig ikke dette. Han havde en god stemme, han kunne traktere en lut, og han foredrog gerne en vise, når Kirsten bad ham om det. Hun fik da flere nye at høre; men hvilke der var hans egne, og hvilke han havde hørt af andre, det gjorde han aldrig rede for.

Så skete det en aften ved juletid, da de alle sad omkring arnen i hallen, at hun fik at høre visen om liden Kirsten, visen om hende selv. Det var en munter vise, som gik let hen over den alvor, der lå i hendes ungdoms tunge skæbne, og ikke omtalte hendes lidelser eller al den angst, hun havde udstået. Desto kærere blev den hende. Ofte siden i modgangsdage hentede hun trøst af den. Den blev ofte sunget på Mattrup og lød siden

over det ganske land. Hvor lystelige er ikke de vers, hvormed visen slutter:

Det var en mandag morgen,
de folk vare alle udi enge,
tog han bort liden Kirsten
ud af de bløde senge.

Så fast græd liden Kirsten,
der hun drog bort på sine sko,
førend hun kom til Sallingland,
hun både leged og lo.

Han førte hende over enge
og over den sorte hede.
Der var både fruer og møer
med heste og karme til rede.

Tak have han, Erik Styggesen,
han holdt såvel sin tro.
Han førte hende til Mattrup hen,
lod der sit bryllup bo.

Så glad rider Erik Styggesen med sin jomfru.

Om "Liden Kirsten"

Forfatter: H. F. Ewald (1821-1908).
Org.udgave: *Liden Kirsten : en Kærlighedshistorie fra Kong Hans's dage.* Gyldendalske Boghandels Forlag (F. Hegel og Søn), København 1896
Denne udgave baseret på: *Liden Kirsten – en Kærlighedshistorie fra Kong Hans's Dage*, af H. F. Ewald. Anden udgave. Gyldendalske Boghandels Forlag, København 1901.
Redigeret af: Kim N. Jensen.
Forside: Efter udsnit af Edmund Blair Leighton (1853-1922): *Abelard and his Pupil Heloise* (1882).
Frontispicen: er tegnet af Louis Moe (1857-1945) og stammer fra førsteudgaven af *Liden Kirsten* fra 1896.

ISBN 978-87-7628-157-1
2. ebogsudgave, tidligere udgave ISBN 978-87-7979-419-1 (Ølstykke 2015).

